

T.C.
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
COĞRAFYA EĞİTİMİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARININ GENEL
DURUMU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ali YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Taner ÇİFÇİ

Sivas- 2020

**TÜRKİYE’DE COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARININ GENEL
DURUMU ve DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ali YILMAZ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Anabilim Dalı, Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak

Hazırlanmıştır

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Taner ÇİFÇİ

SİVAS

2020

KABUL VE ONAY

Ali YILMAZ'ın hazırlamış olduğu “Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programlarının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma, 21.10.2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Coğrafya Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Bülent AKSOY

(Jüri Başkanı)

Doç. Dr. Taner ÇİFÇİ

(Danışman)

Prof. Dr. Gülpınar AKBULUT ÖZPAY

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../

Doç. Dr. Fatih KARAKUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu (Yönerge)'nda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

✓ Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

✓ Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

✓ Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,

✓ Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

✓ Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

.../.../2020

Ali YILMAZ

ÖNSÖZ

Coğrafya eğitiminin tüm kesimlerce iyi anlaşılması için bireylerin kapsamlı, nitelikli bir coğrafya eğitimi almaları gerekir. İyi bir coğrafya eğitimi için eğitimin sahadaki uygulayıcıları olan coğrafya öğretmenlerinin çağın ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yetiştirilmesi evrensel bir beklentidir.

Coğrafya eğitiminin hak ettiği konuma yükselmesine ve daha etkili olmasına yardımcı olmak için iyi bir planlama yapılmalıdır. Bu kapsamda Türkiye’de coğrafya eğitimi verilen üniversite programlarının nicel ve nitel verilerle durumu ortaya konulmalıdır. Bu çalışmayla birlikte Türkiye’de coğrafya eğitimi verilen üniversitelerin Coğrafya Öğretmenliği Programının genel durumu ve yerleşen öğrencilerin genel eğilimleri ortaya konulmuştur. YÖK Atlas’ın sağladığı verilerle birlikte bilimsel bir çerçeve çizilerek hem alanda ihtiyaca cevap verecek hem de mevcut sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma özellikle Coğrafya Öğretmenliği okuyan ve tercih edecek öğrencilerin geleceğe yönelik planlamalarda onlara yol gösterici olacak ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın her evresinde yol gösterip yardımlarını, bilgisini, tecrübesini esirgemeyen, değerli hocam ve yüksek lisans tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Taner ÇİFÇİ’ye en içten kalbi duygularıyla sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Daha iyi bir çalışmanın ortaya çıkması için katılım sağlayarak, değerli katkılarını sunan kıymetli tez jürilerim Sayın Prof. Dr. Bülent AKSOY’a ve Sayın Prof. Dr. Gülpınar AKBULUT ÖZPAY’a şükranlarımı sunarım.

Her zaman desteğini hissettiğim değerli arkadaşım Karşıyaka MTAL Coğrafya Öğretmeni Gökhan ALTAN’a sonsuz teşekkür ederim. Hayatım boyunca varlıklarıyla huzur bulduğum; anneme, babama, kardeşlerime, eşime ve kızım Duru’ya teşekkürlerimi sunarım.

Ali YILMAZ

2020

ÖZET

YILMAZ, Ali, Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programlarının Genel Durumu ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2020.

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programını tercih eden öğrencilerin profillerini ve eğilimlerini belirleyerek programların mevcut durumlarından hareketle geleceğe yönelik değerlendirmeler yapmaktır. Elde edilen veriler objektif olarak sunulan resmi YÖK Atlas verilerden oluşmaktadır.

Bu çalışmada 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programını incelemek amacıyla nitel çalışmalarda kullanılan içerik analizi tekniği türlerinden betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma çalışma evrenini 2016-2019 yılları arasında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme çeşidi tercih edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinin yapılmasında Excel, ArcGIS 10.2.2 ve SPSS 22 paket programları kullanılmıştır.

Araştırmada bulguların değerlendirilmesiyle ortaya çıkan sonuçlara göre: Genel kontenjanlar ve yerleşme oranları incelendiğinde her yıl doluluk oranının %100 olduğu, taban puan ve taban sıralamalarına göre en başarılı öğrencilerin Marmara Üniversitesini tercih ettiği görülmüştür. Cinsiyet dağılımında erkek öğrencilerin sayıca fazla olduğu bölümde, öğrencilerin önemli bir kısmının yaşadıkları il ve coğrafi bölgedeki üniversitelere yerleştikleri tespit edilmiştir. Ayrıca lise türünde, Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin yoğunlukta olduğu, ülke geneli tercih edilme durumunun ve öğrencilerin ilk üç sırada tercih etme oranının azaldığı belirlendi. Bunun yanında öğrencilerin tercihlerinde Coğrafya Öğretmenliği Programından ziyade Türkçe ve Okul Öncesi Öğretmenliği Programını tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. 2016’dan sonra Coğrafya Öğretmenliği Programına azalan talebi artırmak için Z kuşağının talep ve beklentilerine yönelik tanıtım ve rehberlik faaliyetlerinin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Coğrafya Öğretmeni, Öğretmen Adayları, Profil, Eğilim.

ABSTRACT

YILMAZ, Ali, The General Status and Evaluation of Geography Teaching Programs in Turkey , Master Thesis, Sivas, 2020.

The purpose of this research is to make future-oriented evaluations based on the current status of the departments by determining the profiles and the tendencies of the students who chose the Department of Geography Teaching in Turkey. The data obtained consists of official Council of Higher Education (CHE) Atlas data that were presented objectively.

In this study, descriptive content analysis, one of the types of content analysis techniques used in qualitative studies, was used to examine Geography Teaching Departments between the years of 2016-2019. Research population consists of students who got into the Department of Geography Education in Turkey between the years 2016-2019 Education in Turkey. In the research, criterion sampling, which is one of the types of purposeful sampling, was preferred among non-random sampling methods. Excel, ArcGIS 10.2.2 and SPSS package programs were used to analyze the data obtained.

According to the results obtained from the evaluation of the findings in the research: It's been seen that when the general quotas and placement rates were examined, the occupancy rate was 100% every year, the most successful students preferred Marmara University according to the base score and base rankings. In the department where the number of male students is high in gender distribution, It has been determined that a significant portion of the students were placed in universities in the cities and geographical regions they lived in.

Furthermore it has also been determined that as a type of high school, there were a great number of Anatolian High School graduates, the country-wide preferences and the rate of students' preferences in the first three places decreased. Moreover, it was concluded that the students preferred Department of Turkish Teaching and Department of Preschool Teaching rather than Geography Teaching Department. It has been suggested to increase the promotion and guidance activities for the demands and expectations of the Generation Z in order to increase the decreasing demand for Geography Teaching Program after 2016.

Keywords: Geography Teacher, Teacher Candidates, Profile, Tendency.

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Coğrafya öğretmeni yetiştiren yüksek öğretmen okullarının dağılımı (1981)	19
Tablo 2. Coğrafya öğretmeni yetiştiren üniversite ve eğitim fakültelerinin dağılımı (1982)	19
Tablo 3. Coğrafya öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinin kontenjan dağılımı (2019)	22
Tablo 4. Coğrafya öğretmeni yetiştiren üniversite ve eğitim fakültelerinin unvan/akademisyen sayısı (2020)	22
Tablo 5. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı ders saatleri ve kredi toplamı	23
Tablo 6. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı ders dağılımı	24
Tablo 7. YGS’de derslere göre soru dağılımı	28
Tablo 8. LYS’de derslere göre soru dağılımı	28
Tablo 9. Türkçe-Sosyal (TS-1) puan türünün hesaplanmasında sınav, testlerin dağılımı ve ağırlıkları	29
Tablo 10. TYT’de derslere göre soru dağılımı	30
Tablo 11. YKS/SÖZEL puan türünün hesaplanmasında sınav, testlerin dağılımı ve ağırlıkları	30
Tablo 12. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2016)	37
Tablo 13. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2017)	38
Tablo 14. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2018)	38
Tablo 15. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2019)	39
Tablo 16. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin YGS net ortalamaları (2016-2017)	74
Tablo 17. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin LYS net ortalamaları (2016-2017)	75
Tablo 18. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin TYT net ortalamaları (2018-2019)	75
Tablo 19. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin AYT net ortalamaları (2018-2019)	76
Tablo 20. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2016)	78
Tablo 21. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2017)	79
Tablo 22. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2018)	79
Tablo 23. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2019)	80
Tablo 24. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı	81
Tablo 25. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı	82
Tablo 26. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı	82

Tablo 27. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı -----	83
Tablo 28. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı -----	84
Tablo 29. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı -----	84
Tablo 30. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı -----	85
Tablo 31. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	86
Tablo 32. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	86
Tablo 33. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	87
Tablo 34. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	88
Tablo 35. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	88
Tablo 36. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	89
Tablo 37. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı -----	90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Coğrafya Öğretmenliği Programının sayılarındaki değişim	20
Şekil 2. Coğrafya Öğretmenliği kontenjanlarının yıllara göre değişimi	21
Şekil 3. 2020 yılı öğrenci alan aktif Coğrafya Öğretmenliği programları Türkiye üniversite/il dağılışı.....	26
Şekil 4. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yıllara göre taban puanları (2016-2019)	40
Şekil 5. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yıllara göre tavan puanları (2016-2019)	41
Şekil 6. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yıllara göre taban başarı sıralamaları (2016-2019)	42
Şekil 7. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin toplam cinsiyet dağılımı ve yıllara göre değişimi (2016-2019)	43
Şekil 8. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)	44
Şekil 9. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019).....	45
Şekil 10. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)	46
Şekil 11. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019).....	46
Şekil 12. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)	47
Şekil 13. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019).....	48
Şekil 14. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019).....	48
Şekil 15. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)	49
Şekil 16. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019).....	50
Şekil 17. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)	51
Şekil 18. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019).....	51
Şekil 19. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)	52
Şekil 20. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019).....	53
Şekil 21. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019).....	53
Şekil 22. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019).....	54
Şekil 23. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmen Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı.....	55

Şekil 24. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019).....	56
Şekil 25. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı	57
Şekil 26. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliğine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)	58
Şekil 27. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenli Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı	59
Şekil 28. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019).....	60
Şekil 29. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenli Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı	61
Şekil 30. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)	62
Şekil 31. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı.....	63
Şekil 32. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019).....	64
Şekil 33. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı	65
Şekil 34. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)	66
Şekil 35. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı	67
Şekil 36. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)	68
Şekil 37. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)	69
Şekil 38. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2016)	70
Şekil 39. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2017)	71
Şekil 40. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2018)	72
Şekil 41. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2019)	73
Şekil 42. Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri bulunan üniversitelerin ülke geneli tercih edilme dağılımı	77

KISALTMALAR

AKTS	: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
AYT	: Alan Yeterlilik Testi
ÇPL	: Çok Programlı Lise
GANO	: Genel Akademik Not Ortalaması
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MTAL	: Mesleki Teknik Anadolu Lisesi
OBP	: Ortaöğretim Başarı Puanı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences
TDK	: Türk Dil Kurumu
TYT	: Temel Yeterlilik Testi
YGS	: Yükseköğrenime Geçiş Sınavı
YKS	: Yükseköğretime Kurumları Sınavı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
%	Yüzde

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
ETİK SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	xi
İÇİNDEKİLER	xii
I.BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Araştırmanın Amacı.....	5
1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi	5
1.5. Araştırmanın Alt Problemleri	6
1.6. Sayıltı	6
1.7. Sınırlılıklar	7
1.8. Tanımlar.....	7
II.BÖLÜM	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8

2.1. Eğitim	8
2.1.1. Formal Eğitim	9
2.1.2. İnfomal Eğitim.....	10
2.2. Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi	11
2.3. Türkiye’de Coğrafya Eğitimi	13
2.3.1. Türkiye’de Coğrafya Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	13
2.3.1.1. Modern Coğrafya Öncesi Dönem: 1915 Öncesi.....	14
2.3.1.2. Modern Coğrafyanın Öncülerinin İlk Adımları Dönemi:1915-1933 Yıllar Arası.....	15
2.3.1.3. Türk Coğrafyasının Kuruluşu ve Örgütlenmesi Dönemi:1933-1941 Yılları Arası.....	15
2.3.1.4. Türk Coğrafyasının Yükselişi: 1942-1981 Arası Dönem	16
2.3.1.5. 1981 ve Sonrası Dönem (Günümüze kadar).....	16
2.4. Türkiye’de Yükseköğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretmenliği	18
2.5. Yükseköğretimde Coğrafya Öğretmenliğine Giriş ve Mezuniyet Şartları	27
2.6. İlgili Araştırmalar	31
2.6.1. İlgili Kitaplar.....	31
2.6.2. İlgili Makaleler	32
2.6.3. İlgili Tezler	34
III.BÖLÜM	35
3. YÖNTEM	35
3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.3. Veri Toplama Araçları	36
3.4. Verilerin Analizi	36
IV.BÖLÜM	37
BULGULAR VE YORUM	37
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	37
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	39
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	42
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	44
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	49
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	55

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	69
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	74
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	77
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	78
4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	81
4.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	85
V.BÖLÜM	91
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	91
5.1. Sonuç ve Tartışma	91
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	91
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	92
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	92
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	93
5.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	94
5.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	94
5.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	95
5.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	96
5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	96
5.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	97
5.1.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	98
5.1.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	98
5.2.Öneriler	99
KAYNAKÇA.....	101

I.BÖLÜM

GİRİŞ

İlk insanların ortaya çıkışıyla birlikte doğa ve insan arasındaki etkileşim başlamıştır. İnsanlar yaşadıkları doğal ortamdan başlayarak uzak mekanları merak etmişlerdir. Bu merak duygusunu içine doğadaki olayları anlama ve doğanın getirdikleri zorluklara karşı önlem alma eğilimi eklenmiştir. İnsanlar yaşadığı çevreden etkilenmiş aynı zamanda yaşadığı çevreyi etkileyerek doğal çevreyi değiştirme yoluna gitmişlerdir. Bu değişim ve etkileşim esnasında insanlar bir takım deneyim ve yeni düşünceler elde etmişlerdir. Düşünceler zamanla İlk Çağ felsefecileri tarafından sistemli ve bilimsel olarak ortaya konmuştur. İlk düşünceler arasında izlenime dayalı olarak coğrafya da yerini almış, coğrafya isim olarak Eratosthenes (M.Ö. 275-195) tarafından ilk defa yazılı bir eserde belirtilmiştir (Özgüç ve Tümertekin, 2012). Bu bağlamda coğrafya, bilimler topluluğu arasında var olmaya başlamıştır. İlk Çağ'lar da düşünürlerle başlayan coğrafya bilimi 19. yüzyıla kadar bilim adamları tarafından yaşadığımız dünyanın tasvir edilmesi şeklinde tanımlanmıştır (İncekara, 2007).

İnsanlığın gelişimi ilk insandan günümüze sürekli olarak artarak büyük değişimler şeklinde devam etmiştir. Değişimin hızı geçmişte asırlarca sürerken, günümüzde kısa bir zaman diliminde gerçekleşmektedir. 20. yüzyıl ve sonrasında dünyada yaşanan bilim ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak coğrafyanın taşıdığı değer ve kapsamda değişime uğramıştır (Geçit, 2010). Nüfusun artması, yaşanan teknolojik gelişmeler sınırlı olan çevreyi baskı altına almış, aynı zamanda Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nın ortaya çıkardığı rekabetçi ortam geliştiren ülkeleri hızlı bir şekilde kalkınma sürecine zorlamıştır. Nüfus ve nüfusun yarattığı toplumsal ve çevresel etkilerle birlikte coğrafyanın konusu ve kapsamı da genişlemiştir. Dünya nüfusu sürekli artmakta ve 2050 yılında 9 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ülkeler artan nüfusun ihtiyaçlarını gidermek için getirdiği teknolojik seviyeye ulaşmak amacıyla doğal kaynakları hızlı ve bilinçsiz bir şekilde tüketme yoluna gitmiştir (Alkış, 2009). Bu bağlamda doğanın insanlara sunduğu nimetlerinden faydalanırken insanların doğal ortamı çok yönlü tanımlarında, sınırlı kaynakların sürdürülebilir kullanımı noktasında coğrafya bilimi yol gösterici olmuştur. Çağın getirdiği bu süreçle birlikte coğrafya, problem çözme yeteneğine sahip, doğal ortamı çok iyi tanıyan, dünyada yaşanan gelişmeleri takip ederek

ve çok yönlü analiz edilmesini sağlayan bir bilim olarak günümüzde önemi ve popülaritesi de artmıştır (Karabağ ve Şahin, 2007).

Bireyler yaşadıkları çevrenin doğal ve beşerî coğrafi şartlarından etkilendiklerinden dolayı coğrafya becerilerine sahip olmaları büyük önem arz etmektedir. Coğrafya eğitimi ile birlikte bireyler ülkelerinin sahip olduğu potansiyel gücünü, siyasi konjonktürünü öğrenip yorumlayabilmektedirler (Akınoğlu, 2006). Bütün bunlardan hareketle coğrafya bilimi ve coğrafya eğitimi ile birlikte mevcut sorunlara tedbirler alınacak ve sorunların iyileştirilmesinde bilimsel verilerle yol gösterici ve ışık olacaktır.

Toplumsal olayları anlayabilmek için, etkili bir dünya vatandaşı olabilmek için iyi bir coğrafi bilgiye ihtiyaç vardır. Aslında, insanlar yaşam standartlarını yükseltmek için sürekli çeşitli bilgilere ihtiyaç duyarlar. Dünyada yaşanan bilgi ve teknolojiye hızlı değişimle birlikte disiplinler içerisinde coğrafya/mekân ilişkisi önemli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Ayrıca, coğrafyanın siyasi bir gücü olmanın yanında siyasi liderlere rehberlik etmekte ve bu sebeple milli kültürün kaynağının aktarılmasına öncülük eden disiplinlerin başında gelmektedir. Bütün bu değerlerin, bilgilerin aktarılmasında iyi bir coğrafya eğitimi gereklidir (Çifçi ve Dikmenli, 2019).

Bireylerin almış oldukları coğrafya eğitiminin niteliği ülkelerin gelir düzeylerine göre değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde coğrafya eğitimi ile problem çözme yeteneğine sahip bireyler yetiştirilmektedir. Gelişmekte olan bölgelerde ve ülkelerde bu durum istenilen düzeyde değildir. Ülkemizde Cumhuriyet'in ilanı ile başlayan coğrafya eğitimi çalışmalarına baktığımızda da müfredat değişikliği, coğrafya eğitiminde sayı ve kalitenin artırılması, öğretmen eğitiminde dünya standartlarına ulaştığı söylenemez (İncekara, 2007).

Toplumsal değişim ve dönüşümün hızlı yaşandığı bu süreçte coğrafya bilimi ve coğrafya eğitiminin toplumun her kesimi için doğru anlaşılması gerekmektedir. Coğrafya eğitiminin tüm kesimlerce iyi anlaşılması için bireylerin kapsamlı, nitelikli bir coğrafya eğitimi almaları gerekir. İyi bir coğrafya eğitimi için eğitimin sahadaki uygulayıcıları olan coğrafya öğretmenlerinin çağın ihtiyaçlarına toplumun beklentilerine cevap verecek şekilde yetiştirilmesi evrensel bir beklentidir.

Coğrafya eğitiminin hak ettiği konuma yükselmesine ve daha etkili olmasına yardımcı olmak için iyi bir planlama yapılmalıdır. Bu kapsamda Türkiye'de coğrafya eğitimi

verilen üniversite programlarının nicel ve nitel verilerle durumu ortaya konulmalıdır. Tezin çıkış noktasını da Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programı bulunan üniversiteler oluşturmaktadır. Bu çalışmayla birlikte Türkiye’de coğrafya eğitimi verilen üniversitelerin Coğrafya Öğretmenliği Programının genel durumu ve yerleşen öğrencilerin genel eğilimleri ortaya konulacaktır. YÖK Atlas’ın sağladığı verilerle birlikte bilimsel bir çerçeve çizilerek hem alanda ihtiyaca cevap verecek hem de mevcut sorunlar tartışılacaktır. Özellikle Coğrafya Öğretmenliği Programını tercih edecek öğrencilerin ve programlardaki akademisyenlerin geleceğe yönelik planlamalarında onlara yol gösterici olacak ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Bugün gelişen ve her zamankinden hızlı bir şekilde değişen dünyada ülkeler bireylere daha iyi hizmetler sunmak için kaliteli insan gücü yetiştirmek zorundadır. Mevcut potansiyel güçlerini ve ekonomik refah düzeylerini artırmak amacıyla nitelikli iş gücüne sahip bireyler yetiştirmek için geçmişten günümüze eğitime büyük önem vermektedirler. Bu bağlamda eğitim ve meslek kavramlarını Millî Eğitim Bakanlığının genel amaçları içerisinde de görmek mümkündür. Bakanlığın genel amaçlarına baktığımızda: Kişiden ilgi ve kabiliyetleri doğrultusunda topluma ve kendinin mutluluğuna katkıda bulunmak amacıyla bireyin kendisiyle barışık bir şekilde meslek sahibi olmasını ister (MEB, 2020).

Ülkemizde bireylerin meslek edinmeleri için mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanarak meslekle ilgili eğitimden geçmeleri gerekmektedir. Meslek edindiren eğitim kurumlarının başında üniversiteler gelmektedir (Sayın, 2010). Her yıl üniversitelere girmek için binlerce lise mezunu öğrenci sınava girmektedir. Öğrenciler için üniversite sınavı hayatlarının bir dönüm noktası olarak nitelendirilmektedir. Adaylar üniversite sınavlarıyla hem bir üst eğitim kurumuna yerleşmekte hem de gelecekte meslek sahibi olmalarını yolu açılmaktadır (Aktaş ve Aktaş, 2019).

Öğrenciler ÖSYM’nin yaptığı sınavlara göre ve yaptıkları tercihlerine göre bir yükseköğretim programına yerleştirilmektedir. Bu tercih süreci hem öğrenciler için hem veliler için yoğun, stresli ve ciddi planlamalar gerektiren bir dönem olarak geçmektedir. Yüksek puan alan öğrenciler kariyer meslekleri olarak bilinen tıp, mühendislik, mimarlık, eczacılık ve hukuk gibi bölümleri tercih etmektedir. Taşra diye tabir edilen bölgelerdeki kabiliyetli öğrenciler ise ailelerinin yönlendirmesi ile sağlıkla ilgili programları, askeri ve polis okulları gibi alanları tercih etmektedir (Yüksel, 2011). Bunun dışında öğrenciler

istihdam konusunda yığılmanın fazla olduğu öğretmenlik programlarına eğilim göstermektedir (Yazıcı, 2009).

Türkdoğan (2014)'a göre öğretmenlik mesleğini seçen gençler bu mesleğin getirdiği sorumluluk ve özveri ile bu programları tercih etmemektedirler. Öğretmenlik programlarını seçen gençler günümüzde ÖSYM'nin yaptığı üniversiteye giriş sınavlarından aldıkları puanlarla eğitim fakültelerinin ilgili programlarını ile puanlarıyla örtüştüğü oranda eğitim fakültelerini tercih etmektedir. Bu sorun da öğrencilerin olmak istedikleri mesleklerle tercih etmek zorunda kaldıkları meslek arasında farklılıklar oluşmaktadır. Eğitim fakültelerinin kontenjan durumlarına ve istihdam durumlarına baktığımızda da fakülte kontenjanların mevcut ihtiyaçtan çok fazla olduğu görülmektedir.

Fakülte kontenjanlarının ve yığılmaların fazla olduğu öğretmenlik programlarından biri de Coğrafya Öğretmenliği Bölümüdür. Kayan (2000), arz talep oranının sağlanmadığı yığılmanın fazla olduğu coğrafya ve benzer alanlar için şöyle düşünmektedir: Öğrenciler boşta kalmamak için bu gibi bölümlere gelmektedir. Üniversite eğitim hayatları boyunca ise bir bitirelim düşüncesiyle geçer not almaktan öteye gidemeyen bu gençler hayatlarının en verimli çağlarını bilinçsizce tüketmektedir. Akademisyenler ise bilimsel çalışmalar üretmek için çaba harcarken amaçsız, bilinçsiz, anlatılan derslerin çoğunu gereksiz gören öğrenci kitlesiyle karşı karşıya kalmaktadır, şeklinde sorunları ifade etmiştir.

Coğrafya eğitiminin en büyük bileşenlerinden biri sayılan Coğrafya Öğretmenliği Programlarının mevcut sorunlarının ortaya konulması gerekmektedir. Öğrenciler bölümler hakkında bilgi edinmeden üniversite tercihinde bulunmakta, il ve üniversite popülaritesine göre bölümleri tercih etmektedir. Dijital devrimlerle birlikte geniş kitlelere ulaşan veri tabanları oluşmuştur. Oluşturulan bu veri tabanlarından çıkarımlar, değerlendirmeler dahilinde planlamalara dayanak oluşturmaktadır. Bu kapsamda YÖK Atlas veri tabanlarındaki nitel ve nicel değerlerle birlikte Türkiye'de Coğrafya Öğretmenliği Programı bulunan üniversitelerin genel nitelikleri ortaya konulacaktır. Bunun yanında tercih eden öğrencilerin başarılı olduğu alanlar, geldikleri bölgeler, cinsiyet, eğitim gördükleri lise türü gibi bilimsel verilerle genel eğilimleri tespit edilecektir. Bu objektif verilerle bilimsel bir tablo çizilerek geleceğe yönelik planlamalar da kullanılması mümkün olacaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

İlgili alan yazın incelendiğinde coğrafya eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda yaklaşım-yöntem-teknik, öğretim programı, öğrenci ve öğretmen adaylarının tutumları, konu-kavram öğretimi ve algıları, beceri, çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara sıkça rastlanılmaktadır. Fakat Coğrafya Öğretmenliğini tercih edenlerin eğilimleri ile ilgili çalışmalar sınırlı bulunmakta ve güncel araştırma bulunmamaktadır.

Yapılan literatür taraması sonucunda farklı disiplinlerde öğrencilerin üniversite programlarının tercih edenlerin eğilimleri ile ilgili çalışmalara rastlanılmaktadır. Aktaş ve Aktaş (2019), YÖK Lisans Atlas'ı verilerini dayanak oluşturarak Tarih Bölümü ve Öğretmenliği Programlarını inceleyerek öğrenci eğilimleri ve üniversitelerin tercih edilme durumları hakkında genel değerlendirmeler yaptığı görülmektedir. Ada (2019), YÖK Atlas verilerini kullanarak turizm eğitimi veren kurumları ve öğrenci eğilimlerini incelemiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de Coğrafya Öğretmenliği Programını tercih eden öğrencilerin profillerini ve eğilimlerini belirleyerek programın mevcut durumlarından hareketle geleceğe yönelik değerlendirmeler yapmaktır. Coğrafya Öğretmenliği tercih edip yerleşen öğrencilerin nitelik ve nicelikleri hakkında değerlendirmeler yapılacaktır. Araştırmada elde edilen verilerde katılımcıların herhangi bir tutumu etkili değildir. Elde edilen veriler objektif olarak sunulan YÖK Atlas verilerden oluşmaktadır.

Bu çalışma ile birlikte Türkiye'de Coğrafya Öğretmenliği Programını tercih eden öğrencilerin profillerini ve eğilimlerini belirleyerek programların mevcut durumlarından hareketle geleceğe yönelik değerlendirmeler yapmak ve yapılacak yeni araştırmalar için rehberlik etmektir. Bu araştırmanın özgün olması nedeniyle sonuçlarının literatüre önemli katkısı olacağı umulmaktadır.

1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi

2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen üniversite öğrencilerinin eğilimleri ve Coğrafya Öğretmenliği Programına bulunan üniversitelerin genel bilgileri nasıldır?

1.5. Araştırmanın Alt Problemleri

1. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri nasıldır?
2. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin taban-tavan puan ve taban sıralamaları nasıldır?
3. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı nasıldır?
4. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgeler nerelerdir?
5. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programı bulunan üniversitelere yerleşen öğrencilerin geldikleri iller nelerdir?
6. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise grubu/tipleri nasıldır?
7. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları liselerden mezuniyet tarihi nedir?
8. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin YGS/LYS (2016-2017) ve TYT/AYT (2018-2019) net ortalamaları nasıldır?
9. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programının ülke geneli tercih edilme istatistikleri nasıldır?
10. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler kaçınıcı tercihlerine yerleştiler?
11. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler tercih formlarında hangi illere ve hangi devlet üniversitelerine kaç kez yer vermişlerdir?
12. 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler hangi programları (meslekleri) tercih etti?

1.6. Sayıltı

1. YÖK Atlas verilerinin istatistiki açıdan güncel ve hatasız olduğu varsayılmaktadır.
2. YÖK Atlas verilerinin araştırmanın konusuna uygun olduğu varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

Araştırma çalışma evreni ile sınırlıdır. YÖK Atlas verilerinden elde edilen bilgilerle sınırlıdır. YÖK Atlas verileri 2016 yılından itibaren başladığı için araştırma 2016-2019 yılları arasındaki verileri kapsamaktadır.

1.8. Tanımlar

Coğrafya Eğitimi: “Yeryüzünün özellikle üstünde meydana gelen fiziki olayları ve bu olayların insan faaliyetlerine olan etkilerini incelemektedir” (Akınoğlu, 2005).

Coğrafya Öğretimi: İnsanların yaşadıkları dünyayı iyi tanımaları gerektiği, insanın; yaşadığı yerin nerede olduğunu, etrafında kimlerin yaşadığını, suların nereye aktığını, yağmurun nasıl yağdığını, dünyanın durmaksızın döndüğünü, mevsimlerin nasıl oluştuğunu bilmesi gerekir. Bu olayların insanlara öğretilmesi coğrafya öğretimidir” (Akınoğlu, 2005).

Eğilim: Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelme, meyil, temayül (TDK, 2020).

Profil: Bireyin ve nesnelere ayırt edici özellikleri ve tutum ve eğilimlerin tümü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2020).

YÖK Atlas: Üniversite adaylarının meslek tercihi yapımında YÖK tarafından oluşturulan verilerin yer aldığı yazılımdır (YÖK Atlas, 2020).

II.BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim

Tarih boyunca her dönem eğitim kavramı kendini farklı şekillerde göstermiştir. Eğitim, çağımızda etkisi ve önemi sürekli artan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten günümüze toplumları uygarlaştıran, bilgi aktarımını sağlayan en önemli süreç hiç şüphesiz eğitimidir. Aynı zamanda çağdaş toplumlar hızlı gelişen baş döndürücü teknolojiyi yakalayabilmek için nitelikli eğitilmiş insan gücüne ihtiyaç duyarlar. Eğitim toplumların dünyada söz sahibi olmak için bir ön şart haline geldiği görülmektedir. Eğitimle ilgili önde gelen eserlerde çok farklı tanımlara rastlarız. Eğitim kavramı üzerine araştırmacılar ait olduğu toplumun kendi felsefi düşüncelerine ve tarihsel dönemlere göre birçok tanım yapmıştır.

Geçmişte terbiye olarak da adlandırılan eğitim kavramı ile yapılan tanımlar:

- Durkheim, eğitimi bireyin sosyalleşmesi olarak,
- Kant, kabiliyetlerin geliştirilmesi,
- J.J.Rousseau , insan yapma sanatı,
- Spencer, yaşama hazırlık,
- Gökalp, yetişmiş kuşağın, yetişecek kuşağa fikirleri aktarmak,
- Farabi, adaletli ve etkileyici konuşabilen insan yetiştirilmesi olarak tanımlamışlardır (Çıkkılı, 2018).

Farklı tanımların ortaya çıkmasında bireylerin yaşantı sonucunda tecrübeleri etkili olmaktadır. Arslan (2009), eğitimi kasıtlı kültürlenme olarak tanımlamakta ve şu ortak özellikleri eğitimin tanımında görmektedir. Bunlar:

1. Nesne olarak merkeze insanın alınması,
2. Nesnenin yani insanın şu anki durumunun yetersiz olarak görülmesi,
3. Nesnenin toplumun istendik yönde değiştirilmesi,
4. Eğitim ortamı çevrenin düzenlenerek ayarlanması, yapılacak eğitim için gerekli materyalin, yöntem, teknik ve stratejinin seçilmesi,
5. Nesnenin verilen eğitim sürecinde istendik davranışları başka bir deyişle kazanımları ne kadar kazandığını tespit etmek için nesne değerlendirmeye tabi tutulur.

İstendik davranışları kazanmadıysa çevrenin yeniden düzenlenmesi eksik ve yanlışların giderilmesi işlemlerini kapsar.

Felsefe eğitimin çekirdeğini oluşturduğu için felsefi akımlara göre de eğitimin tanımı değişmektedir. Felsefe akımlarına göre eğitimin temel amaçları (Sönmez, 1991):

İdealizm felsefesine göre eğitimin temel amacı insanı hür ve algısı yüksek biçimde Tanrı'ya yaklaştırmaktır.

Realizm felsefesine göre eğitimin temel amacı maddi manevi değerlerden oluşan kültür mirasını gelecek kuşaklara taşımak, mutlu bireyler yetiştirmek ve yetişen bireyleri topluma entegre etmektir.

Natüralizm felsefesine göre eğitimin temel amacı bireyin doğa yasaları ile kendiliğinden olgunlaşmasını sağlamak, kendi kendine gelişimini tamamlama işi olarak tanımlanmaktadır.

Pragmatizm felsefesine göre eğitimin temel amacı bireyin yaşantı sonucu deney ve gözlemlere bağlı bireyde kalıcı istendik davranış değişikliği sürecidir.

Eğitim bireyin yaşantısında kalıcı ve istendik yönde davranış değişikliğidir (Ertürk, 1979). Toplumların bilgi birikimi ve değerleri ile birlikte eğitim ve eğitimin amacı farklılaşabilmektedir.

Eğitim sürecinin en büyük paydaşları arasında okullar ve aileyi de kapsayan sosyal çevre yer almaktadır. Eğitim denince akla ilk gelen kurumların başında okullar gelmektedir. Okullar insanı yetiştirerek bireyin yetenek ve ilgisine göre bir mesleğe hazırlamaktadır.

Eğitim insanların belirli hedefler doğrultusunda çağın değişim ve gelişime bireylerin her ortamda yetiştirilme sürecidir. Bu bağlamda eğitim programlı ya da herhangi bir programa bağlı olmadan gelişigüzel gerçekleşebilmektedir. Bu surette eğitim formal ve informal başlıklar altında değerlendirilmektedir (Fidan, 2012).

2.1.1. Formal Eğitim

Günümüzde devletin tasarladığı eğitim okul adı verilen kurumlarda yapılmaktadır. Bireylerin eğitilmesi için tasarlanan bu eğitime formal eğitim denir. Formal eğitim, amaca ulaşmak için önceden hazırlanmış planlı programa göre yapılan tüm eğitim ve öğretim

çalışmalarını kapsar (Fidan,2012). Okullarda verilen eğitimler formal eğitimi kapsamaktadır. Formal eğitimin uygulayıcısı öğretmenler, uzmanlar ve usta öğreticilerdir. Eğitimi veren kişiler alanında profesyoneldir. Öğrenen ya da eğitimi alan kişiler öğrenci olarak adlandırılmaktadır.

Formal eğitim öğretim odaklı olduğu için eğitim alan kişiler eğitimciler tarafından süreç içerisinde veya sonunda belirtilen tarihlerde denetlenerek geri dönüt verilir. Formal eğitim Türk Milli Eğitim Sistemi'nde örgün ve yaygın eğitim olarak iki bölüm altına incelenmiştir.

Örgün eğitim, belirli yaş ve benzer seviyelere sahip ortak amaç için bir okul çatısı altında birleşen bireylerin aldıkları programlı eğitimidir (Erden, 2011). Eğitim süreci planlanırken okullarda verilen eğitimler birbirinin devamı ve tamamlayıcısı şekilde planlanmaktadır. Türk Milli Eğitim Sistemi'nde ilk ve ortaöğretim zorunlu kurumlar arasındadır. Milli eğitim okulöncesinden yükseköğrenime kadar geçen sürede örgün eğitim dört kademeyi kapsar. Bunlar:

- 1) Okul Öncesi Eğitim (72 ay öncesi eğitimi)
- 2) İlkokul (6-10 yaş arası çocukların eğitim ve öğretimi)
- 3) Ortaokul (10-14 yaş arası çocukların eğitim ve öğretimi)
- 4) Ortaöğretim (İlköğretim sonrasındaki en az 4 yıllık eğitim)
- 5) Yükseköğretim (Ortaöğretim sonucundaki en az 2 yıllık eğitim)

Yaygın eğitim, farklı yaş grubundaki örgün eğitim sistemine hiç dahil olmamış, dahil olup devam eden ya da sistem dışında kalan bireylere ilgi ve ihtiyaçlarına göre verilen eğitimidir (Taymaz, 1978). Yaygın eğitim artık Türk Milli Eğitim Sistemi'nde hayat boyu eğitim olarak adlandırılmaktadır. Yaygın eğitim Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütülmektedir. Halk eğitim kursları, olgunlaşma enstitüleri, çıraklık okulları ve hizmet içi seminer çalışmaları bu grupta yer alır.

2.1.2. İnfomal Eğitim

Formal olan ya da formal olmayan ortamlarda bireyin doğduğu andan itibaren yaşam boyu günlük hayattan bireysel olarak edindiği davranış, bilgi ve kazanımları kapsayan

sürece informal eğitim denir (Türkmen, 2010). İnfomal eğitim bireyin kontrolsüz olarak denetimsiz olarak kültürlenmesidir.

Kişi çevresindekileri gözlem veya taklit ederek öğrenmektedir. Bireyin kültürlenmesi tesadüfi olarak geliştiği için informal eğitime rastlantısal eğitim de denilmektedir. İnfomal eğitimde bireyde istendik davranışlarda gelişebilmekte, istenmedik davranışlarda gelişebilmektedir. Öğreticiler alanında profesyonel değildir. Herhangi resmi bir kurum altında değil doğal ortamlarda anlık gerçekleşir.

2.2. Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi

Adı konulmadan önce de coğrafya insanlık tarihi kadar eski bir bilimdir. MÖ 3. yüzyıla kadar farklı disiplinler içerisinde karmaşık bir yapıda olduğu düşünülmektedir. Coğrafya bilimine isim konulması farklı bir disiplin olarak doğuşu MÖ 3. yüzyıl döneminde olduğu varsayılmaktadır. Bir disiplin olarak isim babası ve bilimsel kimliğe bürünmesini sağlayan İskenderiyeli Eratosthenes'tir.

Coğrafya bilim olarak ortaya çıktıktan sonra tarihsel süreç içinde varlığını ve önemini koruyarak günümüze gelmiştir. Coğrafya bilimi iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu sözcükler Grekçe 'de yer anlamına gelen "geo" ve tasvir anlamına gelen "graphie" kavramlarının birleşmesiyle oluşmuştur. Pek çok lisanda coğrafya kelimesi benzer şekilde yazılır ve okunur (Doğanay ve Sever, 2011).

Coğrafya bilimine ait yapılan bazı tanımlar şunlardır.

Yeryüzünü fiziksel, ekonomik, beşerî, siyasal yönlerden inceleyen bilim. Bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi, bir ülkeyi belirleyen, niteleyen, fiziksel, ekonomik, beşerî, siyasal gerçeklerin tümüne coğrafya denir (TDK, 2011).

Coğrafya, yeryüzündeki olayları bütün yönleriyle açıklayan bir bilimdir (İzbrak, 1992).

Coğrafya, yeryüzündeki doğal ve beşerî olayları insanla ilişki kurarak açıklayan bir bilimdir (Doğanay, 2005).

Coğrafya, insanla doğal çevre arasındaki ilişkiyi nedensellik, dağılım karşılıklı ilgi ilkelerini kullanarak araştırma sonuçlarını sentezleyerek ortaya koyan bilimler grubudur (Elibüyük, 1990).

Coğrafya, insanın kendi doğasında var olan kendi yaşadığı yerden başlayarak farklı ülkeler hakkındaki merakın bir ürünüdür (Özgüç ve Tümertekin, 2012).

İlk Çağ'lar da coğrafya bilimi ile yapılan çalışmalar İlk Çağ düşünürlerinin yaşadıkları yerin çevresi ve gezip gördükleri yerlerle sınırlı kalmıştır (Özgen, 2010). Orta Çağ'da coğrafyanın gelişimini dinsel ve siyasi çerçevede incelemek gerekir. Avrupa'da gücü elinde bulunduran kilise baskısından dolayı diğer disiplinler gibi coğrafyanın da gelişimi durmuştur. Bu dönemde Avrupa'da kralların desteklediği gezginler vasıtasıyla ve İslam coğrafyasındaki özgür ortamda düşünürler araştırma çalışmalar yapmıştır. Yeni Çağ'da ise dünyanın farklı yerleri için yapılan çalışmalar hızlanmıştır. Haritacılık ve coğrafya bilimi çok önemli konuma geldiği görülmektedir. Yeni keşfedilen kıtaların ve ticaret yollarının keşfinde coğrafya bilimi kilit rol oynamıştır. Coğrafi bilgilerini Avrupalı ülkeler yeni dünyanın işgal edilmesinde ve onların kıymetli madenlerinin tarım ürünlerinin dünyaya yayılmasında kullandıkları görülmektedir (Arı, 2005). Coğrafya bir disiplin olarak 18. yüzyıl başta Almanya, Fransa olmak üzere Avrupalı üniversitelerde okutulmaya başlanmıştır (Gümüüşü, 2012). Avrupa'daki üniversitelere giriş yapması coğrafyanın kurumsal kimliğini güçlendirmiştir. Ritter ve Hombolt 19. yüzyılda Alman üniversitelerinde ders vererek birçok bilimsel çalışma yaparak coğrafyanın gelişmesine öncülük etmiştir. Coğrafyanın kronolojik tarihsel gelişimine baktığımızda bilgi yığınları artarak gelmiştir.

Coğrafya bilimi, bireylere günümüz dünyasını anlamaya, yeni yaklaşımlar ve yeni bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olur. Coğrafya eğitimiyle öğrenciler dünyayı algılayıp değerlendirme açısından yerelden küresele doğal ve beşerî sistemlere ait coğrafi bilinç kazanır (Çifçi, 2016).

21.yüzyılda coğrafya eğitimi almış küresel bir dünya vatandaşında olması gereken becerileri Esteves (2012) şöyle sınıflandırmaktadır.

- Olguları incelemek için farklı analiz ölçeklerini kullanmak;
- Olguların mekânsal örüntülerini tanımlamak, anlamak ve karşılaştırmak;
- Coğrafi bilgileri okumak, anlamak ve eleştirel olarak analiz etmek;
- Bölgesel, kültürel ve bölgesel kimlik duygusunu geliştirmek

Modern toplumdaki herkes kişisel kararlarla karşı karşıya kalır. Günlük hayatta coğrafi muhakeme gerektiren birçok kararlar alırız. Bu kararlar, nerede yaşayacağınız ve bir yerden bir yere nasıl gidileceği gibi, kişinin hayatı üzerinde çok büyük bir etkisi olan kararlardır. Bu kararlar kimilerine göre önemsiz görünse de insanların sayısıyla çarpıldığında onları her gün yapmak muazzam kültürel, ekonomik ve çevresel etkiler yaratır. İnsanlar bu küresel zorluklar çağında etnik ve dini çatışmalar, artan nüfuslar yoksulluk içinde, sınırlı doğal kaynaklar için artan rekabetçi anlayış çevrenin bozulmasına neden olmaktadır. Toplumun tüm üyeleri kendisini ve çevreyi etkileyen kararlar verirken coğrafya eğitimi yardımcı olur (Bednarz, Heffron ve Huynh, 2013).

Coğrafi eğitimi çevreyi, toplumumuzu, dünyanın başka yerlerindeki halkları daha iyi tanıyıp anlamak için gereklidir. Ayrıca dünyamızdaki sorunlara kalıcı çözümler üreterek katkıda bulunacak temel ve önemli bir disiplin olduğu düşünülmektedir. Dünyada meydana gelen olayların sebeplerini ve sonuçlarını araştırıp tahlil etmede coğrafya biliminden faydalanırız. Coğrafya eğitimi ile yaşanılacak olası felaketlere karşı erken önlemler alarak doğaya karşı sorunlarda çözüm üretmemizi coğrafya bilimi sağlar.

Çağdaş toplumlar günümüzün modern dünyasında coğrafya eğitimine önem vermektedirler. Gelişmiş ülkelerin coğrafya eğitimine önem vermesinin amaçları arasında doğal kaynakların sınırlı olması, insanların tüm dünyayı tanınması ve doğaya karşı sorumlu bir vatandaş olması yer almaktadır. Genel olarak baktığımızda coğrafya insanların merak duygusunu gidererek ve bilgiye olan ihtiyaçlarına cevap vermiştir. Coğrafya eğitimi ile bireyler teknolojik gelişmelerle küresel köy haline gelen dünyamız hakkında geniş bilgiler elde edecektirler. Elde edilen bilgiler ışığında bireyin sosyal, psikolojik, akademik gelişimine hiç şüphesiz büyük katkı sağlayarak dünya vatandaşı olma yolunda rehberlik edecektir.

2.3. Türkiye’de Coğrafya Eğitimi

2.3.1. Türkiye’de Coğrafya Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Ülkemizde coğrafya biliminin gelişim süreçleri coğrafyacılardan tarafından farklı evrelere ayrılmıştır. Ülkemizin coğrafya alanında kilometre taşlarından olan Erinç sınıflandırma yapmıştır. Bu evreleri Erinç, “Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Coğrafyası” yazdığı eserinde Türk Coğrafyasının gelişimini dört evreye ayırmıştır.

- 1- Modern Coğrafya Öncesi Dönem: 1915 öncesi
- 2- Modern Coğrafyanın Öncülerinin İlk Adımları Dönemi:1915-1933 yıllar arası
- 3- Türk Coğrafyasının Kuruluşu ve Örgütlenmesi Dönemi:1933-1941 yılları arası
- 4- Türk Coğrafyasının Yükselişi: 1942-1981 arası dönem (Erinç, 1973)

Koçman (1999) ise ekleme yaparak 5. evre olarak “Türk Coğrafyasının Yaygınlaşması ve Nitelikte Kayıplar: 1981’den Yılından Günümüze” kadar olan dönemi adlandırmıştır.

2.3.1.1. Modern Coğrafya Öncesi Dönem: 1915 Öncesi

Cumhuriyetten önce coğrafi çalışmalara baktığımızda genellikle seyyahların tasvirleri ve askeri amaçlı bilgilerden oluştuğunu görürüz. Coğrafya eğitimi ve öğretimi kronolojik olarak düşünecek olursak döneminin eğitim kurumları olan medreselerde verilmiştir. Osmanlı Devleti’nin ilk dönemlerinde bilim dalları üzerinde Farsça ve Arapça yazılı eserlerinin etkin olduğu görülür. Yine bu dönemde coğrafya ile çalışmalar dönemin kendi şartları içerisinde matematik coğrafya ile ilgili de araştırmalar yapılmıştır. Bursalı Kadı zade-i Rumi (1432), Ali Kuşçu (1474) ve Mahrum Mirim Çelebi (1525) araştırmalarını matematik coğrafya yönünde yaparak astronomi ile ilgilenmiştir. Coğrafyanın bilim olarak, eğitim ve öğretime dayalı gelişimi Osmanlı Dönemi’nde 17.yüzyıl başlarında gelişme göstermiştir. 17.yüzyılda Evliya Çelebi coğrafya ilmi açısından önemli bir kişidir. Osmanlı coğrafyasında seyahat ettiği yerleri 10 ciltlik bir eserde toplamıştır (Özey, 1996).

18. yüzyılda matbaanın Osmanlı Devleti’ne gelmesi ile matbaanın eğitime etkisi coğrafya ilmine de tesir etmiştir. İbrahim Müteferrika’nın coğrafya ve astronomi ilgisi sebebiyle birçok coğrafi eseri ve haritaları matbaada çoğaltmıştır. Haritacılık ve coğrafya öğretimi 18. yüzyıl sonlarına doğru gelişme göstermiştir.19.yüzyılda Hasköy Mühendishanesinde Fransız ağırlıklı eğitimcilerden oluşan bir kadro ile coğrafya ve haritacılık dersleri verilmeye başlanmıştır (Ünlü, 2014).

Tanzimat Dönemi’yle birlikte coğrafya alanındaki araştırmalar çeviri ve coğrafya eğitimine yönelik yapılmıştır. Bu dönemde daha çok Fransızcadan ders kitapları tercüme edilmiştir. Tercüme edilen coğrafya ders kitapları Osmanlıca olarak yayınlamıştır. Basılan bu kitaplar Tanzimat Dönemi’nde rüştiye ve idadilerde okutulmuştur. Ders kitapları dışında Osmanlı Devleti’ne ait deniz ve topografya haritaları hazırlanmıştır. Bu

kapsamda özellikle Heinrich Kiepert ve Richard Kiepert yoğun çalışmalar sonucunda 1/1.000.000 ve 1/400.000 ölçekli 26 paftalık Anadolu haritaları hazırlayarak Türk coğrafyasına katkı yapmışlardır (Sekin, 1999).

19. yüzyılda askeri düşüncelerle haritalar ve coğrafya sözlükler hazırlanmıştır. Bunun yanında coğrafya ders kitapları yazılmaya devam edilmiştir. Bu dönemde uluslararası kongrelere de katılım sağlandığı bilinmektedir. 19. yüzyıl sonlarına doğru 1870 tarihinde Gazi Ahmet Muhtar Paşa Coğrafya İlmını okullarda okutulmak üzere yazmıştır. Bu kapsamda 1871 tarihinde Abdurrahman Paşazade Abdulhalim Bey Coğrafya-i Kebiri Fransızcadan tercüme etmiştir. 1875 tarihinde Şirvanlı Ahmet Hamdi Bey tarafından çeviri ile karışık Usul-i Coğrafya-i Kebir adlı eseri yazılmıştır. Yağlıkçızade Ahmet Rıfat Efendi'nin 1883 tarihinde hazırladığı 7 ciltten oluşan Lügat-ı Tarihiyye ve Coğrafyeyi yazmıştır. Şemseddin Sami'nin 1889-1899 tarihleri arasında 6 cilt halinde hazırladığı Kamusü'l-â'lâm, Kolağası Ali Cevat'ın 1900 yılında hazırladığı 4 ciltten oluşan Memalik-i Osmaniyye'nin Tarih ve Coğrafya Lügatı devrinin en önemli coğrafi sözlüklerini yazmışlardır (Özey, 1996; Sekin, 1999).

Osmanlı Devleti, kendi koşulları içerisinde değerlendirildiğinde siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik olarak zor durumda olmasına rağmen coğrafya eğitim ve öğretimine her türlü desteği vermiş, gelişip yaygınlaşması için çalışmıştır (İlhan, 2010).

2.3.1.2. Modern Coğrafyanın Öncülerinin İlk Adımları Dönemi:1915-1933 Yıllar Arası

Cumhuriyet Devri'nin ilk coğrafyacıları Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yetişmiştir. Yetişen ilk coğrafyacılar Darülfünun bünyesinde 1915'te kurulan Coğrafya Darülmehasisinde yetişmişlerdir. Darülfünunda 1915 yılında Coğrafya Bölümünü kuran Almanya'dan davet edilen coğrafyacı Prof. Dr. Eric Obs kurmuştur. Prof. Dr. Eric Obs başkanlığında Faik Sabri Duran, Ali Macit Arda, Selim Mansur ve Hamid Sadi Selen coğrafya bölümünün Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne evrilip gelişmesinde görev alarak katkıda bulunmuşlardır (Gümüüşçü ve Özur, 2016).

2.3.1.3. Türk Coğrafyasının Kuruluşu ve Örgütlenmesi Dönemi:1933-1941 Yılları Arası

1933 yılında üniversite reformlarıyla birlikte Darülfünun, İsviçre'den Türkiye'ye gelen Profesör Albert Malche raporuyla birlikte revize edilme yoluna gidilmiştir. Bu

kapsamda 1933 yılında ismi değiştirilerek bugünkü ismi olan İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. Üniversitenin yapısı değiştirilerek Avrupa üniversitelerine entegrasyonu sağlanmaya çalışılmıştır (YÖK, 2020).

İstanbul Üniversitesi bünyesindeki kurulmuş olan Coğrafya Bölümünden İbrahim Hakkı Akyol, Besim Darkot, Ali Tanoğlu, Ahmet Ardel, Cemal Arif Alagöz gibi önde gelen coğrafyacılar yetişmiştir.

1935 yılında Ankara Üniversitesine bağlı Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi kurulmuştur. Bu fakülte aynı zaman isminde coğrafya olan tek fakültedir. Almanya'dan gelen Herbert Louis başkanlığında Coğrafya Enstitüsü kurulmuştur Emmanuel De Martonne'nin yetiştirdiği Cemal Arif Alagöz, Drygalski'nin yetiştirdiği Danyal Bediz ayrıca bu isimler dışında Cevat Rüştü Gürsoy ve Mecdi Emiroğlu da görev alan ünlü önde gelen coğrafyacılarıdır (Gümüşçü, 1996).

Hasan Ali Yücel başkanlığında 1941 yılında I. Coğrafya Kongresi toplanmıştır. Bu kapsamda Türk toprakları bilimsel metotlar çerçevesinde incelenmiş ve coğrafi bölgelere ayrılmıştır.

2.3.1.4. Türk Coğrafyasının Yükselişi: 1942-1981 Arası Dönem

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel coğrafyacı olamamasına karşın coğrafya biliminin gelişmesine büyük katkıları olmuştur. Bu bağlamda Hasan Ali Yücel önderliğinde Türk coğrafyacıların birliğini sağlamak gayesiyle 1942 yılında Türk Coğrafya Kurumu kurulmuştur. Akabinde kongreler ve örgütlenmeler devam etmiştir. Bu dönem Türk Coğrafyasının yükselişi olarak kabul edilmektedir.

1974 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde, 1979 yılında ise İzmir Ege Üniversitesinde Coğrafya Bölümü kurulmuştur. Böylece Türkiye'de kurulan bölüm sayısı dörde çıkmıştır. Kurulan illerin bölgesel dağılımına bakıldığında Türkiye'nin farklı bölgelerinde Coğrafya Bölümü yaygınlaşmaktadır.

2.3.1.5. 1981 ve Sonrası Dönem (Günümüze kadar)

1981 yılında 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Yasası ile Türk Eğitim Sistemi içerisinde üniversitelerde köklü değişimler ve yeni açılımlar yaşanmıştır. Türkiye'de üniversitelerin tek bir çatı altında toplamak için ayrıca sistem içerisinde koordinasyonu, kontrolü ve denetimi sağlamak amacıyla YÖK kurulmuştur.

YÖK'ün kurulmasıyla birlikte üniversitelerde Coğrafya Bölümü ve Coğrafya Öğretmenliği Programının sayıları hızla artmıştır.1980 öncesi sadece 4 üniversite de Coğrafya Bölümü öğrenci almakta iken 2020 itibariyle 44 üniversite de Coğrafya Bölümü öğrenci almaktadır. Bu üniversitelerin 13'ünde ikinci öğretime öğrenci kayıt olmaktadır. Kuruluş felsefesine göre amaçları bilim adamı yetiştirmek olan Fen-Edebiyat Fakültesi bünyesinde kurulan Coğrafya Bölümleri amaçlarına hizmet edememektedir. Coğrafya Bölümlerinden mezun olanlar öğretmenliğe yönelmekte esas amacı coğrafya öğretmeni yetiştirmek olan Coğrafya Öğretmenliği Bölümü ile öğretmen atama kontenjanları sırasında konusunda yığılmaya neden olmaktadır.

İstanbul Üniversitesinde Açık Öğretim Fakültesinde Coğrafya Bölümü bulunmakta olup uzaktan eğitimle coğrafya eğitimi verilmektedir. Açık Öğretim Fakültesi Coğrafya Bölümüne her yıl 1400 öğrenci için kontenjan verilmektedir. Tercih eğiliminde ise bu bölüm yeterince talep görmemekte kontenjanları dolmamaktadır.

Coğrafya eğitimi verilen Coğrafya Öğretmenliği Bölümü sayılarında sürekli bir artış yaşanmamıştır. Bazı yıllar sayıları değişse de günümüzde aktif öğrenci alan Coğrafya Öğretmenliği Programının sayısı günümüzde 7 üniversite bünyesinde eğitim hayatına devam etmektedir.

YÖK'ün kurulmasıyla Eğitim Enstitüleri Eğitim Fakültelerine dönüşmüştür. Eğitim Enstitülerinin içerisinde yer alan Sosyal Bilimler Eğitimi bünyesinde Coğrafya Anabilim Dalları adı altında eğitim vermeye devam etmişlerdir. Ayrıca zaman içerisinde eğitim süresinde değişiklikler meydana gelmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı eğitim süresi 1997 yılında dört yıldan beş yıla çıkarılmıştır. En son güncellemeler sonucunda 2014 yılında tekrardan 4 yıla düşürülmüştür.

Ulaşım, iletişim ve yazılı-görsel medyanın etkisiyle bilim ve teknoloji hızlı bir şekilde dünyanın farklı yerlerine kısa bir zaman diliminde ulaşmaktadır. İnternet vasıtasıyla bilgi hareketliliği bu dönem içerisinde coğrafya disiplini içerisinde de hız kazanmıştır.

2001 yılında Türkiye Bologna Süreci'ne dahil olmuştur. Böylece Avrupa üniversitelerine entegrasyon ve akademik standartlar oluşturulmaya başlanmıştır. Bu girişim neticesinde coğrafya eğitiminde de kalite ve yeterlilikte yeni arayış ve çalışmalar hız kazanmıştır. Avrupa Birliği ülkelerine yönelik öğrenci ve öğretim üyesi hareketliliği hız kazanmıştır. Bu sistem ve yönelimle birlikte Avrupa'da eğitim alan lisansüstü

coğrafyacı araştırmalar ¼lkemize ¼nceki yıllardaki ¼ğrenci hareketliliğine g¼re daha g¼çlü bir şekilde d¼n¼ř yapmışlardır (¼zg¼r ve Yavan, 2013).

2.4. T¼rkiye’de Y¼ksek¼ğretim Kurumlarında Coğrafya ¼ğretmenlięi

Eğitim sistemleri içerisinde sistemin en iyi uygulayıcısı ve en ¼nemli paydaşı hiç şüphesiz ¼ğretmenlerdir. İyi yetişmiş ¼ğretmen kaynağı toplumun inşası için ¼nemlidir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ¼ğretmen eğitimi en ¼nemli konular arasında yer almıştır. Bunun sebebi ¼lkenin ihtiyaını karşılayacak istenilen nitelik ve yeterli sayıda ¼ğretmen olmaması idi. Cumhuriyetle birlikte her kurumda yapılan devrim ve inkılaplar eğitimde de kendini g¼stermiřtir. ¼lke genelinde Mill¼ Eğitim Bakanlığı tarafından gerekli ¼nlemler alınarak eğitim seferberliği başlatılmıştır. 1923-1982 yılları ilköğretmen okulları, k¼y enstit¼leri, iki yıllık eğitim enstit¼leri, y¼ksek ¼ğretmen okulları ¼ğretmen yetiştiren programlar arasında yer almıştır (2018, Aky¼z). Bu kurumlarda her branştan çok sayıda ¼ğretmen yetişmiştir. Bunlardan biri de orta¼ğretim programları arasında yer alan coğrafya dersinin işleyişini sağlamakla m¼kellef olan coğrafya ¼ğretmenleridir.

Lise ve dengi okullara ¼ğretmen yetiştirmeye kaynaklık eden Mill¼ Eğitim Bakanlığına bağlı y¼ksek ¼ğretmen okulları ile ¼niversiteler b¼nyesinde fen-edebiyat fak¼lteleridir. Y¼ksek ¼ğretmen Okulları içerisinde coğrafya ¼ğretmenleri Tarih-Coğrafya ve Coğrafya-Tarih B¼l¼m¼nde yetişmiştir. Y¼ksek ¼ğretmen okullarının kapanıp 1978’ te ¼ğrenci almamaya başlamasıyla birlikte lise ¼ğretmenleri eğitimlerinin 4 yıllık Eğitim Enstit¼lerinde devam etmişlerdir. 1982 yılında eğitim enstit¼leri sayıları azaltılarak y¼ksek ¼ğretmen okulu adını almıştır (Aky¼z, 2018).

1982 yılına kadar ¼ğretmen eğitiminde ¼niversiteler lehine yoğunluk artmaya başlamıştır. Y¼K’¼n kurulmasıyla birlikte 1982 yılında ¼ğretmen yetiştiren b¼t¼n eğitim kurumları eğitim fak¼ltelerine d¼n¼řt¼r¼lm¼řt¼r (Kavak, Aydın ve Akbaba Altun, 2007).

Tablo 1. Coğrafya öğretmeni yetiştiren yüksek öğretmen okullarının dağılımı (1981)

İl	Yüksek Öğretmen Okulları
Ankara	Gazi Yüksek Öğretmen Okulu
Balıkesir	Necatibey Yüksek Öğretmen Okulu
Diyarbakır	Ziya Gökalp Yüksek Öğretmen Okulu
Erzurum	Kazım Karabekir Yüksek Öğretmen Okulu
İstanbul	Atatürk Yüksek Öğretmen Okulu
İzmir	İzmir Yüksek Öğretmen Okulu
Konya	Selçuk Yüksek Öğretmen Okulu
Samsun	Samsun Yüksek Öğretmen Okulu
Trabzon	Fatih Yüksek Öğretmen Okulu

Kaynak: (Özey, 1998; Kaya, 2012)

Eğitim fakültelerinin kurulmasıyla birlikte Coğrafya Öğretmenliği Bölümü müstakil yapıya kavuşmuş oldu. 1982 yılında ilk Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalları kurulmuştur. Coğrafya Öğretmenliği ilk olarak Atatürk Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi Eğitim fakültelerine bağlı kurulmuştur (Özey, 1998).

Tablo 2. Coğrafya öğretmeni yetiştiren üniversite ve eğitim fakültelerinin dağılımı (1982)

Üniversite Adı	Fakülte Adı
Atatürk Üniversitesi	Eğitim Fakültesi
Dicle Üniversitesi	Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi
Dokuz Eylül Üniversitesi	Buca Eğitim Fakültesi
Gazi Üniversitesi	Gazi Eğitim Fakültesi
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Fatih Eğitim Fakültesi
Marmara Üniversitesi	Atatürk Eğitim Fakültesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Eğitim Fakültesi
Selçuk Üniversitesi	Eğitim Fakültesi
Uludağ Üniversitesi	Necatibey Eğitim Fakültesi

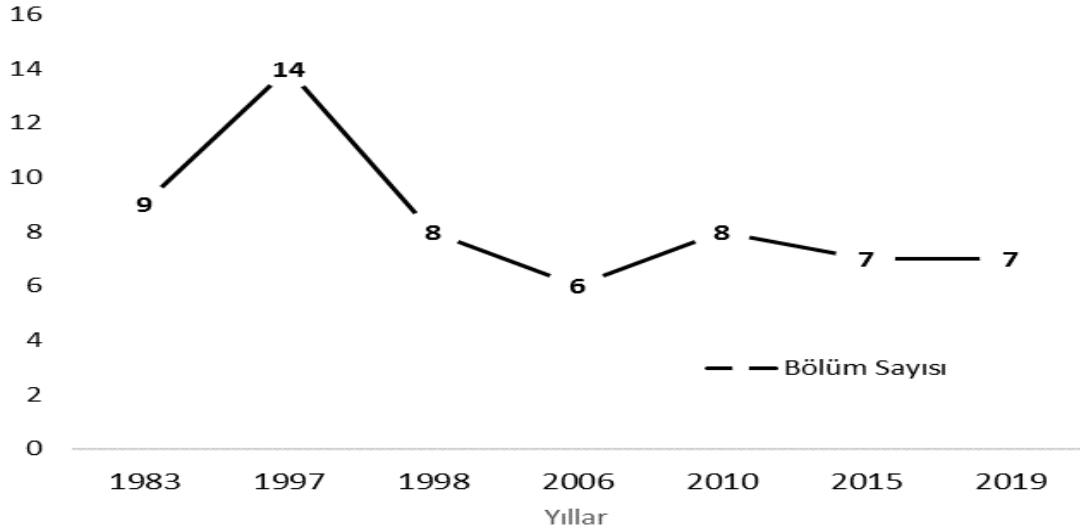
Kaynak: (Özey, 1998; Kaya, 2012)

Necatibey Eğitim Fakültesi, Uludağ Üniversitesine (Bursa) bağlı olarak kurulmuşken, 1992 yılında Balıkesir Üniversitesine bağlı olarak Coğrafya Öğretmenliği eğitim- öğretim çalışmalarını sürdürmüştür. 1994 yılına gelindiğinde Çanakkale Onsekiz Mart

Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesinde yeni Coğrafya Öğretmenliği Programı kurulmuştur.

1997 yılında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği kurulmuştur. Zaman içinde Coğrafya Öğretmenliği Programına yenilerinin eklenip artmasıyla birlikte 1997 yılı aktif öğrenci alan en fazla bölümün olduğu yıldır (Şekil 1). Coğrafya Öğretmenliği Programına ayrılan kontenjan sayıları incelendiğinde 1997 yılı en fazla olduğu yıldır (Şekil 2).

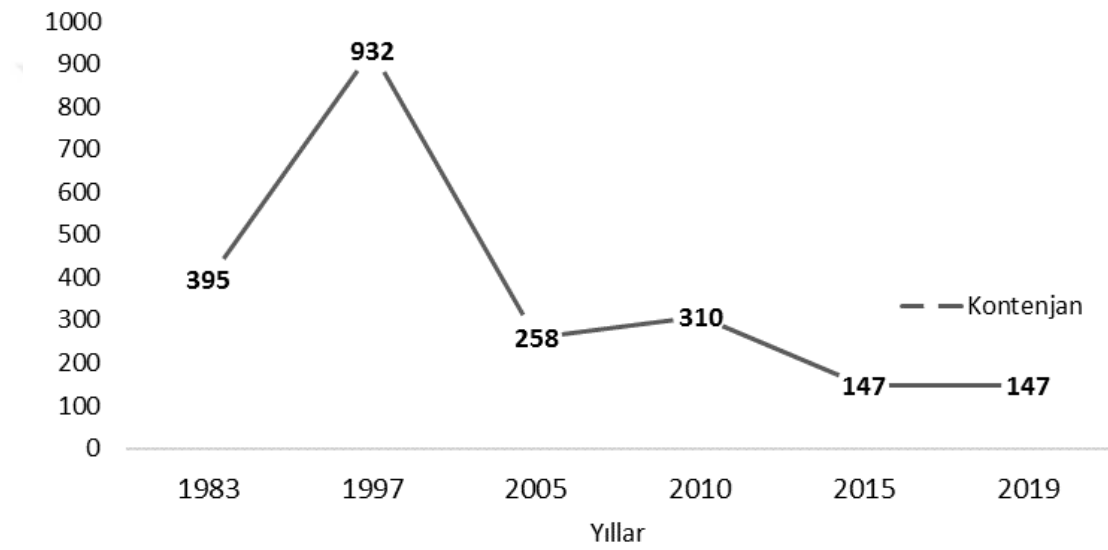
1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile birlikte Coğrafya Eğitimi Bölümü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü içinde Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı haline dönüştürülmüştür. Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Tezsiz Yüksek Lisans Programı olmuş ve eğitim-öğretim süresi 5 yıla çıkarılmıştır. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sonucunda anabilim dalının eğitim süresi 3,5 + 1,5 yıl şeklinde düzenlenmiştir.

Şekil 1. Coğrafya Öğretmenliği Programının sayılarının yıllara göre değişimi

1997 yılında 4306 sayılı kanunla, kesintisiz ilköğretim ya da zorunlu eğitim süresi olarak adlandırılan sınıf kademesi 8 yıla çıkarılmıştır. İlköğretimin zorunlu olmasıyla birlikte ilköğretim öğretmenliklerine ihtiyaç daha fazla artmıştır. Bu maksatla sayıları 14'e kadar çıkan coğrafya öğretmenliklerinkinden bir kısmı sosyal bilgiler öğretmenliklerine dönüştürülmüştür.

Eğitim fakülteleri içerisinde uygulanmakta olan lise ğretmenliklerinin yapıları değiştirilmiştir. Ortaöğretim alan ğretmenlerinin yetiştirilmesine kaynaklık eden lisans programları 2007 yılında Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında tekrardan bir değerlendirme sürecinden geçmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda lisans programları güncellenerek Birleştirilmiş Lisans+Tezsiz Yüksek Lisans Programı (3,5+1.5) uygulamasına son verilmiştir. Ortaöğretim Alan ğretmenlerinin yetiştirilmesi için programlar lisans eğitiminin beş yıla yayılarak Eğitim fakültesi bünyesinde uygulanmasına karar verilmiştir.

şekil 2. Coğrafya ğretmenliği Programı kontenjanlarının yıllara göre değişimi

Yükseköğretim Kurulu tarafından 2013 yılında Coğrafya ğretmenliği Programı da dahil sekiz programa lisans ğrencisi kontenjanı verilmemiştir. 2014-2015 ğretim yılından itibaren Ortaöğretim alan ğretmenliği programlarının eğitim süresi güncellenerek 5 yıldan 4 yıla dşrlmştir. 2014 yılında tekrardan Yükseköğretim Kurulu izni ile birlikte diğer ortaöğretim branşlarıyla birlikte Coğrafya ğretmenliği Programı ğrenci almaya başlamıştır. 2014 yılından itibaren Coğrafya ğretmenliği Programı aynı çizgiye çekilerek ğrenci genel kontenjanları 20 ve 1 kontenjanda okul birincisi için toplamda 21 kişilik ğrenci kontenjanı olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Coğrafya öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinin kontenjan dağılımı (2019)

Üniversite Adı	Fakülte Adı	Kontenjan
Atatürk Üniversitesi	Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi	21
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Eğitim Fakültesi	21
Dicle Üniversitesi	Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi	21
Dokuz Eylül Üniversitesi	Buca Eğitim Fakültesi	21
Gazi Üniversitesi	Gazi Eğitim Fakültesi	21
Marmara Üniversitesi	Atatürk Eğitim Fakültesi	21
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	21

Kaynak: (ÖSYM,2019)

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Coğrafya Öğretmenliği 2011 yılında Konya Üniversitesine bağlanmıştır. Konya Üniversitesinin ismi 2012 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi olarak değiştirilmiştir. 2012 yılı itibariyle. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi bünyesinde Coğrafya Öğretmenliği Programı eğitim-öğretim hayatına devam etmektedir.

Tablo 4. Coğrafya öğretmeni yetiştiren üniversite ve eğitim fakültelerinin unvan/akademisyen sayısı (2020)

Üniversite Adı	Profesör	Doçent	Doktor Öğr. Üyesi	Araştırma Görevlisi
Atatürk	3	1	1	0
Çanakkale Onsekiz Mart	3	0	2	1
Dicle	1	0	2	0
Dokuz Eylül	2	0	1	1
Gazi	2	2	0	3
Marmara	3	0	1	2
Necmettin Erbakan	2	2	2	1
Toplam	16	5	9	8

Kaynak: (YÖK, 2020)

Her üniversitenin amacı ürettiği yayınlar, yetiştirdiği insan kaynağı, geliştirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmelerle kendi kulvarında lokomotif öncü üniversite olmayı hedefler. Mevcut yapıyı güçlendirmek ve hedeflere ulaşmak için akademisyen sayılarının iş yüküne göre yeterli düzeye sahip olması gerekmektedir. Tablo 4’te Coğrafya Öğretmenliği Bölümündeki üniversitelerdeki akademisyen sayıları görülmektedir. Coğrafya Öğretmenliği Programı arasında profesör sayısı en fazla (3) Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart ve Marmara Üniversitesidir. Ayrıca profesör sayısı en az (1) ise Dicle Üniversitesidir. Doçent sayısı en fazla olan Gazi ve Necmettin Erbakan Üniversitesidir.

Bölümünde doçent unvanına sahip akademisyen olmayan üniversiteler ise Çanakkale Onsekiz Mart, Dicle ve Dokuz Eylül Üniversitesi'dir. Doktor öğretim üyesi en fazla (2) olan Çanakkale Onsekiz Mart, Dicle ve Necmettin Erbakan Üniversitesi'dir. Programında doktor öğretim üyesi unvanına sahip akademisyen olmayan üniversite ise Gazi Üniversitesi'dir. Araştırma görevlisi en fazla Gazi Üniversitesi iken bölümünde araştırma görevlisi bulunmayan üniversiteler ise Dicle ve Atatürk Üniversitesi'dir. Genel toplamlara bakıldığında en fazla profesör unvanına sahip akademisyen bulunurken en az doçent unvanına sahip akademisyen bulunmaktadır.

Bilim ve teknolojinin hızlı ilerlemesi öğretmenlik programlarına etki ederek çağın ihtiyaçlarına ve gerekliliklerine uygun bir şekilde öğretmenlik programları düzenlemiştir. Yapılan düzenleme ve değişikliklerin hiç şüphesiz eğitimde kalite ve sürekliliği artırma niyeti taşımaktadır. Öğretmenlik programlarının Bologna Süreci'yle birlikte hız kazanan Avrupa Üniversitelerine uyum sorunu giderilmeye çalışılmıştır. Eğitim fakülteleri arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılıp ders kredi uygulamalarının koordinasyonu sağlanma yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda 2018 yılında Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı revize edilerek son halini almıştır.

Tablo 5. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı ders saatleri ve kredi toplamı

Genel Toplam	T	U	K	AKTS	Saat	Yüzde
Meslek Bilgisi	44	12	50	96	56	34
Genel Kültür	26	2	27	42	28	18
Alan Eğitimi	69	4	71	102	73	48
Toplam	139	18	148	240	157	100

Kaynak: (YÖK, 2020)

2018 yılında yeni Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı uygulanmaya konulmuştur. 2018 yılı öncesinde Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programlarında ders kredisi ve AKTS yönünden standartlık bulunmamaktaydı. Her üniversite kendi oluşturduğu modülleri uygulamakta bölümler arası çeşitlilik bulunmaktaydı. Yeni güncelleme ile birlikte ders kredi ve AKTS standartlaştırılarak ülke genelindeki Coğrafya Öğretmenliği Programında uygulama birliği sağlanmıştır. Ders kredisi, AKTS ve ders yarıyollarının mutlak surette değiştirilemeyeceği ifade edilmiştir (YÖK, 2018).

Tablo 6. 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Lisans Programı ders dağılımı

I. Yarıyıl					II. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS	Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Eğitime Giriş	2	0	2	3	Eğitim Sosyolojisi	2	0	2	3
Eğitim Psikolojisi	2	0	2	3	Eğitim Felsefesi	2	0	2	3
Atatürk İ.İ.Tar.1	2	0	2	3	Atatürk İ.İ.Tar.2	2	0	2	3
Yabancı Dil 1	2	0	2	3	Yabancı Dil 2	2	0	2	3
Türk Dili 1	3	0	3	5	Türk Dili 2	3	0	3	5
Bilişim Teknolojileri	3	0	3	5	Ekonomik Coğrafya 1	3	0	3	5
Coğrafyaya Giriş	3	0	3	3	Fiziki Coğrafya 1	3	0	3	5
Harita Bilgisi	2	0	2	2	Beşerî Coğrafya 2	3	0	3	3
Beşerî Coğrafya 1	3	0	3	3					
III. Yarıyıl					IV. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS	Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Türk Eğitim Tarihi	2	0	2	3	Öğretim Teknolojileri	2	0	2	3
Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	0	2	3	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	2	0	2	3
Seçmeli 1	2	0	2	4	Seçmeli 2	2	0	2	4
Seçmeli 1	2	0	2	3	Seçmeli 2	2	0	2	3
Seçmeli 1	2	0	2	4	Seçmeli 2	2	0	2	4
Coğrafya Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları	2	0	2	3	Coğrafya Öğretim Programları	2	0	2	3
Coğrafi Bilgi Sistemleri 1	2	0	2	2	Coğrafi Bilgi Sistemleri 2	2	0	2	2
Fiziki Coğrafya 2	3	0	3	3	Türkiye'nin Fiziki Coğrafyası	3	0	3	3
Siyasi Coğrafya	2	0	2	2	Arazi Çalışmaları	0	4	2	5
V. Yarıyıl					VI. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS	Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2	3	Eğitimde Ahlak ve Etik	2	0	2	3
Eğitimde Ölç. ve Değerlendirme	2	0	2	3	Sınıf Yönetimi	2	0	2	3
Seçmeli 3	2	0	2	4	Seçmeli 4	2	0	2	4
Seçmeli 3	2	0	2	3	Seçmeli 4	2	0	2	3
Seçmeli 3	2	0	2	4	Seçmeli 4	2	0	2	4
Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası 1	3	0	3	4	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	3
Türkiye'nin Beşerî ve Ekonomik Coğrafyası	3	0	3	4	Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası 2	3	0	3	5
Coğrafya Öğretimi 1	3	0	3	5	Coğrafya Öğretimi 2	3	0	3	5
VII. Yarıyıl					VIII. Yarıyıl				
Dersin Adı	T	U	K	AKTS	Dersin Adı	T	U	K	AKTS
Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5	15	Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5	15
Okullarda Rehberlik	2	0	2	3	Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	0	2	3
Seçmeli 5	2	0	2	4	Seçmeli 6	2	0	2	4
Seçmeli 5	2	0	2	4	Seçmeli 6	2	0	2	4
Çevre Sorunları	3	0	3	4	Afetler ve Afet Yönetimi	3	0	3	4

Kaynak: (YÖK, 2020)

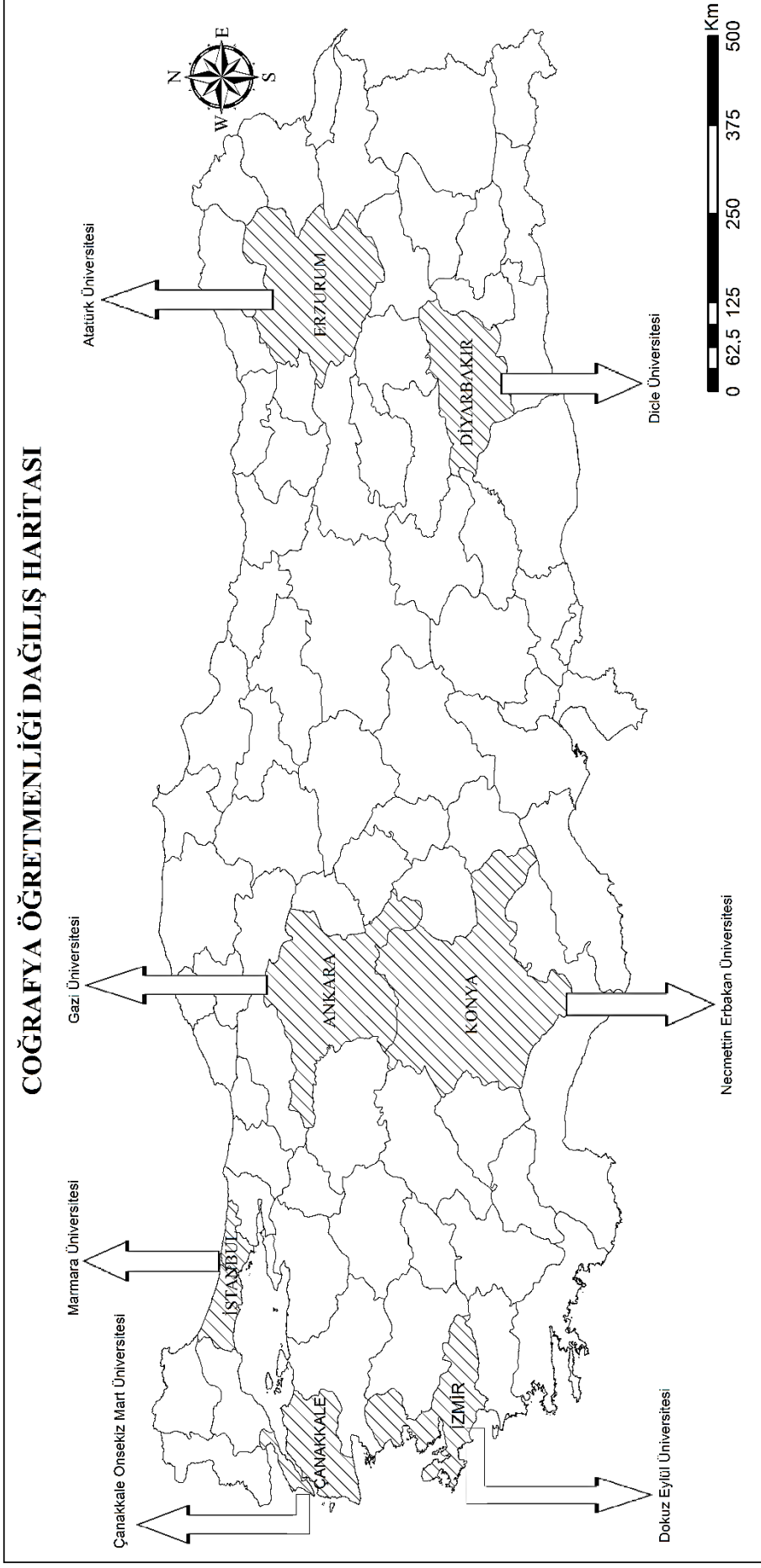
Tablo 6’da görüldüğü gibi eğitim ve alan bilgisinin yanında ilk iki dönemde bilişim teknolojileri, yabancı dil, Türk dili ve Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersleri bulunmaktadır.

Seçmeli dersler üçüncü dönemde başlamaktadır. Yeni programla birlikte değişen uygulamalardan biri de temelde seçmeli dersler konusu olmuştur. Seçmeli dersler konusunda farklı uygulamalar var iken derslerin oranı artırılarak bunun yanında öğrenci merkezli bir ders seçme yoluna gidilmiştir.

Toplam oransal dağılım bakıldığında KPSS’ye girdikten sonra puanların hesaplanmasında oransal olarak en fazla (%50) etki eden alan eğitimidir. Alan eğitimi ders dağılımı incelendiğinde etki eden puan türü ağırlığı ile ders ağırlığının yaklaşık aynı oranda olduğu görülmektedir. KPSS’ de etki bakımından %30 ile Genel Kültür ve Genel Yetenek Dersleri ikinci sırada gelmektedir. Ders programında ise en az etkiye sahip oransal dağılımı bulunmaktadır. Bu durum öğretmen adaylarını KPSS döneminde özel kurslara itmektedir.

2018 yılı Coğrafya Öğretmenliği derslerinin isimleri, kredi ve saatleri tablo 6’da ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde derslerin oransal dağılımında ağırlıklı olan alan eğitimi dersleridir. Alan eğitim dersleri sırasıyla meslek eğitim dersleri ve genel kültür dersleri takip etmektedir. Staj uygulamaları “Öğretmenlik Uygulaması” dersi adı altında son iki dönem verilmektedir. Tüm bu uygulamalar yeniden düzenlenen birtakım uygulamalarla birlikte Coğrafya Öğretmenliği Programında yapısal sorunların ve yanlış yapılaşmaların önüne geçilmiştir.

COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ DAĞILIŞ HARİTASI

Şekil 3. 2020 yılı öğrenci alan aktif Coğrafya Öğretmenliği programları Türkiye üniversite/il dağılışı

2.5. Yükseköğretimde Coğrafya Öğretmenliğine Giriş ve Mezuniyet Şartları

Tarihsel olarak baktığımızda cumhuriyetin kurulduğu yıllarda yükseköğretime girmek için merkezi sınav uygulamamıştır. Tek merkezden geneli kapsayan bir sınavın yapılmayışının nedeni üniversiteye başvuranların sayısının üniversite kontenjanlarını tam dolduramayışından kaynaklanmıştır.

1960'lı yıllara kadar pek çok lise mezunu sınavsız bir şekilde üniversitelere girmiştir. Zaman içerisinde üniversiteler kontenjanlarından fazla taleple karşılaşınca öğrenci seçme işinde farklı kriterler kullanmışlardır. Bunlar (ÖSYM, 2020):

- a) Başvuran adayların kontenjanları doldurması ile kayıtların öğrenci alımına kapatılması,
- b) Fakültelerde verilen derslerin içeriğine göre liselerin edebiyat ya da fen bölümlerinden öğrenci seçmek,
- c) Başvuran adayların lise diploma notu göre sıralanarak öğrenci seçme,

1960'lardan sonra süreç içerisinde lise mezunlarının hızlı bir şekilde artması neticesinde üniversitelere öğrenci alımında yeni arayışlara gidilmiştir. 1974 yılına geldiğimizde Üniversitelerarası Kurul Merkezi bir sınav yapılarak öğrenci seçme kararı alınmıştır. 1974 yılından günümüze zamanla isim olarak değişse de günümüzde merkezi sınavı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından uygulanarak yürütülmektedir.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin yaptığı üniversitelere giriş sınavlarının ilk uygulanişından günümüze kadar Coğrafya Öğretmenliği alımında adaylardan çözülmesi beklenen sorular sözel ağırlıklı derslerdir. Türkçe, Sosyal (Tarih, Coğrafya, Felsefe, Din Kül ve Ah. Bil.) ve Edebiyat alanlarındaki soruları çözmeleri Coğrafya Öğretmenliği Programına girmelerinde daha belirleyici olmaktadır.

2010-2017 yılları arasında Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) 7 yıl uygulandı. Sınav iki basamaklı olarak uygulanmıştır. Adaylar ilk olarak YGS'ye katılmak zorundaydılar. YGS'nin amacı ön lisans programlarına ve LYS'ye girecek öğrencileri belirlemek üzere uygulanmaktaydı. Adaylar YGS'den 180 puan barajını geçtikten sonra LYS'ye müracaat ederek katılmaya hak kazanabilmekteydiler. YGS'den tüm adaylara 40 Türkçe, 40 Matematik, 40 Sosyal Bilimler, 40 Fen bilimlerinden toplamda 160 soru sorulmuştur.

Tablo 7. YGS’de derslere göre soru dağılımı

Test	Testin Kapsamı	Soru Sayısı
Türkçe Testi	Türkçe	40
	Tarih	15
Sosyal Bilimler	Coğrafya	12
	Felsefe	8
	Din Kültürü	5
Temel Matematik	Matematik	40
	Fizik	14
Fen Bilimler	Kimya	13
	Biyoloji	13

Kaynak: (ÖSYM, 2017)

Adaylar katılmış oldukları YGS’den çözmüş oldukları testler puan türlerine göre YGS-1, YGS-2, YGS-3, YGS-4, YGS-5 ve YGS-6 olmak üzere puanları hesaplanmıştır. YGS’de barajı geçen adaylar farklı günlerde yapılan LYS’ye katılmaktadırlar.

Tablo 8. LYS’de derslere göre soru dağılımı

Sınav	Test	Soru Sayısı
LYS-1	Matematik	50
	Geometri	30
LYS-2	Fizik	30
	Kimya	30
	Biyoloji	30
LYS-3	Türk Dili ve Edebiyatı	56
	Coğrafya 1	24
LYS-4	Tarih	44
	Coğrafya-2	14
	Felsefe Grubu	24
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	8
LYS-5	Sözcük ve Dil Bilgisi	20
	Çeviri	12
	Okuduğunu Anlama	48

Kaynak: (ÖSYM, 2017)

Coğrafya Öğretmenliğini tercih edecek adaylar LYS-3 ve LYS-4 sınavlarına katılarak adlıkları puanlar esas alınmıştır. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşecek adaylarda Türkçe-Sosyal (TS-1) puan türü kriter olarak konulmuştur. Tablo 9’da TS-1 puan türüne etki eden test ve bu testlerin puan üzerindeki etkisi yüzdesel olarak gösterilmiştir.

Tablo 9. Türkçe-Sosyal (TS-1) puan türünün hesaplanmasında sınav, testlerin dağılımı ve ağırlıkları

Sınav	Test	%
YGS	Türkçe	13
	Sosyal Bilimler	12
	Matematik	10
	Fen Bilimler	5
LYS-3	Türk Dili ve Edebiyatı	15
	Coğrafya 1	8
LYS-4	Tarih	15
	Coğrafya-2	7
	Felsefe Grubu + Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	15

Kaynak: (ÖSYM, 2017)

2018 yılında yükseköğretim kurumlarına yerleşmek için yapılan sınav değişmiştir. Değişen ve son şekli verilen sınavın ismi Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı (YKS) olmuştur. 2010-2017 yılları arasında uygulanan YGS ve LYS ile ortak özellikleri mevcuttur. Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı (YKS), iki basamaklı olarak uygulanmaktadır. Basamağın ilki Temel Yeterlilik Testi (TYT) kaldırılan Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS)'nin yerini almıştır. Temel Yeterlilik Testi sınavına yükseköğretim kurumlarında eğitim alacak olan tüm adaylar için zorunlu bir sınavdır.

Adayların ön lisans programlarına yerleşmesi için TYT puanının en az 150 ve üzeri olması gerekir. Adayların lisans programlarına yerleşmesi için TYT ve AYT puanları birlikte değerlendirilmektedir. Adayın TYT puanı ile sınavın ikinci oturumundaki testlerden alacağı puanla birlikte hesaplanacak olan Dil, Sayısal, Eşit Ağırlık ve Sözel puanının en az birinin en az 180 puan olması gerekir.

Coğrafya Öğretmenliği bölümünü seçecek üniversite adayları için 2018 yılı itibariyle öncelikle 1. oturum olan TYT sınavına girmek zorundadırlar. Bu sınavda Türkçe, Matematik, Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri testleri bulunmaktadır. Bu sınava girdikten sonra 2. oturum olan AYT sınavına da girmek zorundadırlar. Bu sınavda ise öğrenciler kitapçık içerisinde bulunan Sosyal Bilimler-1, Sosyal Bilimler-2–Türk Dili Edebiyatı testlerini çözmek zorundadırlar.

Tablo 10. TYT’de derslere göre soru dağılımı

Test	Testin Kapsamı	Soru Sayısı
Türkçe Testi	Türkçe	40
	Tarih	5
	Coğrafya	5
Sosyal Bilimler	Felsefe	5
	Din Kültürü	5
Temel Matematik	Matematik	40
	Fizik	7
Fen Bilimleri	Kimya	7
	Biyoloji	6

Kaynak: (ÖSYM, 2019)

Tablo 10 incelendiğinde tüm yükseköğretim adaylarının çözmek zorunda oldukları testler ve soru sayıları gösterilmiştir.

YGS-LYS’deki testlerde oturumlara katıldıktan sonra kullanılan 15 puan türü artık yeni sistemle yani YKS sistemi ile birlikte 5 puan türüne indirilmiş durumdadır. Bunlar:

- TYT Puanı (Temel Yetenek Testi Puanı)
- Sayısal Puan
- Sözel Puan
- Eşit Ağırlık Puanı
- Yabancı Dil Puanı

Tablo 11. YKS/SÖZEL puan türünün hesaplanmasında sınav, testlerin dağılımı ve ağırlıkları

Sınav	Test	Testin Kapsamı	(%)
TYT	Türkçe	Türkçe	13
	Sosyal Bilimler	Tarih- Coğrafya- Felsefe Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	7
	Matematik	Temel Matematik	13
	Fen Bilimler	Fizik-Kimya-Biyoloji	7
	Türk Dili ve Edebiyatı- Sosyal Bilimler-1	Türk Dili ve Edebiyatı	18
AYT		Tarih-1	7
		Coğrafya-1	5
	Sosyal Bilimler-2	Tarih-2	8
		Coğrafya-2	8
		Felsefe Grubu	9
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	5	

Kaynak: (ÖSYM, 2019)

Coğrafya Öğretmenliğini tercih edecek adaylar bu puan türlerinden sözel puanları ile tercihte bulunmaktadırlar. Tablo 11’de sözel puan türünün hesaplanmasında etki eden testler ve testlerin puanlardaki ağırlıkları gösterilmiştir.

Öğrenci sınavlara girdikten sonra belirtilen zaman dilimleri içerisinde puanların açıklanmasıyla birlikte programları tercih etmektedirler. Akabinde tercih sonuçlarının açıklanmasıyla YÖK’ün belirlediği kurallar çerçevesinde üniversitelere kayıt olmaktadır. Öğrenciler eğitim ce öğretime başlayabilmeleri her dönem ders kaydı yapmak zorundadır. Ders kaydı yapmayan öğrenciler o yarıyıl öğrenime devam edememektedir.

Üniversitelerin yönetmeliklerindeki son değişikliklere göre öğrencilerin dönem içi, dönem sonu ve bütünleme sınavlarına girebilmeleri için devam durumunu sağlamak zorundadır. Devam durumuna bakıldığında teorik derslerden %70 ve uygulamalı derslerden %80 oranında derslere katılım sağlamak durumundadır. Sağlık mazereti olanlar ile bilimsel ve sportif çalışmalarda faaliyet gösteren öğrenciler izinli sayılarak devamsızlık süresine dahil edilmez. Öğrenciler okuduğu programın son eğitim-öğretim dönemine geldiğinde başarısız oldukları derslerden bütünleme sınavına girmektedir. Bütünleme sınavlarında tek bir dersten başarısız olması durumunda tek ders sınavı yapılmaktadır. Tek ders sınavına Genel Akademik Not Ortalaması (GANO) 2.00’in altında olması durumunda sınava katılamazlar. Tek ders sınavında ara sınav, dönem sonu sınavı ve bütünleme sınavında aldığı nota bakılmadan tek başına değerlendirilir. Öğrenciler programın Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kredisi 240 ve GANO’su en az 2,00 olmanın yanında ders, staj gibi zorunlu hizmetlerini tamamlayarak mezun olmaktadır (Üniversite Yönetmelikleri, 2020).

2.6. İlgili Araştırmalar

2.61. İlgili Kitaplar

Özey (1998), tarafından yazılan "Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi" adlı kitapta Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programı ve Coğrafya Bölümlerinin geçmişten günümüze gelişimi incelenmiştir. Eğitim fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Programı ve Coğrafya Bölümü öğrencilerine anket uygulanarak öğrencilerin sosyal, ekonomik ve kültürel özellikleri incelenmiştir. Öğrencilerin cinsiyet dağılımı %65 ile erkek öğrenciler kadın öğrencilerden fazla olduğu, aile ekonomik

durumlarının düşük olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bölüm akademisyenlerinin özgeçmişleri ve akademik çalışmaları incelenerek genel değerlendirmeler yapılmıştır.

2.6.2. İlgili Makaleler

Yiğit (2020), tarafından yapılan “Türkiye’de Sosyal Hizmet Eğitime Yönelik Öğrenci Tercih Eğilimleri Üzerine İstatiksel Bir Çalışma” adlı çalışmada 2017 yılına ait sosyal hizmet eğitime yönelik öğrencilerin tercih eğilimleri incelenmiştir. Çalışmada bulgular elde edilirken YÖK Lisans Atlası’nda sunulan verilerden yararlanarak elde edilmiştir. Sosyal Hizmet Bölümü devlet üniversitelerindeki kontenjanlarının tamamının dolması tercih edilen bir bölüm olduğunu gösterirken, cinsiyet dağılımında ise yerleşenlerin %74’ü kadınlar öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca Sosyal Hizmet Bölümüne yerleşen öğrencilerin yaşadıkları yerden farklı illerdeki üniversitelere yerleşirken yaşadıkları ili tercih edenlerin ise azımsanmayacak oranda olduğu ortaya konulmuştur.

Günel (2019), tarafından yapılan “Öğrenci Tercihlerine Göre Harran Üniversitesi Coğrafya Bölümünün Etki Alanındaki Değişim” adlı çalışmada 2005-2019 yılları arasında bölüme gelen öğrencilerin geldikleri bölge dağılımı incelenmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinden bölüme gelen öğrenci oranı 2005 yılında %45 iken 2019 yılında bu oran %90’a ulaşmıştır. Öyle ki yıllar içinde meydana gelen değişim il bazında da yüksek bir etkiye sahip olmuştur. Bölüme 2005 yılında Şanlıurfa’dan gelen öğrenci oranı %13’ten %75’e çıktığı belirlenmiştir. Yaşanan bu değişimlerdeki en büyük faktörler coğrafya bölümünün ve kontenjanlarının belirtilen yıllar arasında artışından kaynaklanmaktadır.

Aktaş ve Aktaş (2019), tarafından yapılan “Yükseköğretim Program Atlası (2018) Verilerine Göre Tarih Bölümlerinin ve Tarih Öğretmenliği Programlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada 2018 yılında bölümler ve bölüme gelen öğrenciler incelenmiştir. Çalışmada bulgular elde edilirken YÖK Lisans Atlası’nda sunulan verilerden yararlanarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda bölüme gelen öğrencilerin net ortalamalarının oldukça düşük bir seviyede kaldığı sayısal derslerde ise net ortalamalarının sıfır düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin tercih eğilimlerine bakıldığında yoğun olarak tercih edilen Tarih Bölümlerinin tercih etmelerinde bölümün bulunduğu il etkili olmuştur.

Şimşek (2016), tarafından yapılan “Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğrenci Profili Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada 2015 yılında bölüme gelen öğrencilerin profilleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda bölüme gelen öğrencilerin cinsiyet dağılımı değerlendirildiğinde erkek öğrenciler kadın öğrencilerden sayıca fazla bulunmuştur. Lise genelinin mezun oldukları lise tipi Genel Lise ve Anadolu Lisesi çıkışlı olduğu belirtilmiştir. Yine bölüme gelen öğrencilerin çoğunluğu sınavı ikinci girişinde kazanmıştır. Öğrencilerin geldikleri bölgeler incelendiğinde Güney Doğu ve Doğu Anadolu Bölgesinden gelenler fazla iken Ege Bölgesinden hiç öğrenci gelmediği belirtilmiştir. Öğrencilerin üniversite tercihinde bulunurken coğrafi açıdan yakın mesafelerde bulunan şehirlerdeki üniversiteleri tercih ettiği görülmüştür

Sezer, Pınar ve Yıldırım (2010), tarafından yapılan “Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Bazı Profil Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı çalışmada coğrafya öğretmeni adaylarının “Coğrafya Öğretmeni Adayı Profil Değerlendirme Formu” ile profil özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Coğrafya Öğretmeni adayları değerlendirildiğinde erkek adaylar kadın adaylardan sayıca fazla bulunmuştur. Lise mezuniyet durumları %75’i Genel Lise çıkışlı, tercih eğiliminde ise adayların yaklaşık olarak %50’si ilk beş tercihlerinde Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmişlerdir. Ayrıca Coğrafya Öğretmenliğine yerleşen öğrenciler “Hep Coğrafya Öğretmenliği Programını mı tercih etmişler” sorusuna cevap arandığında adayların yaklaşık olarak %50’si ilk sırada Coğrafya Öğretmenliğini tercih etmişlerdir. Bunu sırayla Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına tercihlerinde yer vermişlerdir.

Sandal ve Karademir (2010), tarafından yapılan “Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Öğrencilerinin Profili” adlı çalışmada coğrafya bölümü öğrencilerin profili ve bölüm hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla 33 sorudan oluşan anketle öğrencilerin profilleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımı değişkenine bakıldığında erkek öğrenciler kadın öğrencilerden sayıca fazla, lise mezuniyet durumlarına bakıldığında %85’i genel lise mezunudur. Tercih eğilimlerine bakıldığında öğrencilerin yaklaşık %70’i bu bölümü ilk beş sırada tercihlerine yer vermedikleri görülmüştür.

Alım ve Doğanay (2002), tarafından yapılan “Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı I. Sınıf Öğrencilerinin Profilleri ile Akademik Başarılarının Karşılaştırılması” çalışmada Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı I. sınıf öğrencilerinin profilleri incelenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarının düşük olduğu, öğrencilerin cinsiyet dağılımında erkek öğrenciler kadın öğrencilerden fazla iken öğrencilerin %77’si düz lise mezunudur. Ayrıca öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgelere bakıldığında %75’i Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinden geldiği yani üniversite seçiminde yakın bölgeleri tercih ettikleri görülmüştür.

2.6.3. İlgili Tezler

Ada (2019), tarafından yazılan “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarının Durumu: YÖK Atlas Veri Tabanı İncelemesi” yüksek lisans tez çalışmasında 2017 yılına ait turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının durumu ve tercih eğilimleri incelenmiştir. Çalışmada bulgular elde edilirken 2017 yılı YÖK Lisans Atlasında sunulan verilerden yararlanarak elde edilmiştir. Devlet ve vakıf üniversitelerinin birlikte tercih edilme sıralaması ortalama 9.6 olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler ilk tercihlerinde farklı bölümlere yer vermişlerdir. Bu sonuç bu bölüme rağbet olmadığının göstergesidir. Yerleşenlerin coğrafi bölge dağılımları incelendiğinde öğrencilerin öğrenciler ikamet ettiği ili ve yakın bölgeleri tercih ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet dağılımı incelendiğinde erkek öğrenciler kadın öğrencilerden sayıca fazla çıkmıştır.

Özdamar (2015), tarafından yazılan “Coğrafya ve Coğrafya Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Profilleri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında farklı üniversitelerdeki Coğrafya Bölümü ve Coğrafya Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin genel profilleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilere anket uygulanarak öğrencilerin sosyal, ekonomik ve kültürel özellikleri incelenmiştir. Öğrencilerin cinsiyet dağılımına bakıldığında erkek öğrenciler kadın öğrencilerden fazladır. Öğrencilerin geneli devlet liselerinden mezundur. Bölümü tercih sıralarına bakıldığında %62’si ilk üç sırada tercih etmişlerdir.

III.BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri araçları ve verilerin analiz edilmesinde yararlanılan teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programını incelemek amacıyla nitel çalışmalarda kullanılan içerik analizi tekniği türlerinden betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda asıl amaç sayılar yoluyla sonuçlara ulaşmak değil, temel amaç okuyucuya betimsel ve gerçekçi resim sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Veriler bir amaç doğrultusunda analiz edilerek, kategorize edilip yorumlanması esnasında içerik analizi kullanılmıştır (Şahin, 2008). İçerik analizi araştırmaları, meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu araştırmada içerik analizi tekniği türlerinden betimsel içerik analizi kullanılmıştır.

Betimsel içerik analizleri bir konu ve olgu üzerinde çeşitli genel eğilimlerin belirlenmesinde kullanılır (Selçuk, Palancı, Kandemir ve Dünder, 2014). Kullanılan bu yöntemle araştırmacılar, geniş ve zengin bir bilgi havuzundaki veriler ayrıştırılarak analiz edilip okuyucuya sunmayı amaçlarlar.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2016-2019 yılları arasında aktif olarak bulunan Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliğine yerleşen öğrenciler oluşturmaktadır. Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programı bulunan 2016-2019 yılları arasında yedi üniversite mevcuttur.

Araştırma da seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örneklemenin çeşitlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Buradaki ölçüt 2016-2019 yılları arasında eğitim fakülteleri bünyelerinde aktif olarak lisans öğrencisi alan Coğrafya Öğretmenliği bulunan üniversitelerdir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Coğrafya Öğretmenliği Programının geniş çaplı betimlenmesi için ilgili tezler, yayınlar, kamu, kurum ve kuruluşlarının hazırladığı raporlar ve web sitelerinin incelenip değerlendirilmesi gerekir (Sormaz, 2019). Bu araştırmada veriler üniversite adaylarının tercih yaparken faydalanmaları amacıyla oluşturulan YÖK Lisans Atlasındaki verilerden oluşturulmuştur. YÖK Atlas, “YÖK tarafından oluşturulan verilerin yer aldığı güvenilir kaynaktır”. Oluşturulan bu yazılımda üniversitelere ait “girdi, süreç ve çıktıları” başlıklar halinde kitlelere sunmaktadır (YÖK Atlas, 2020). Bu kapsamda YÖK Atlas web sitesindeki verilerle Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri incelenerek veriler toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler analiz edilirken tez problemini oluşturan alt problemlere göre kategorize edilmiştir. YÖK Lisans Atlası’ndaki veriler 2016-2019 yılları arasında kapsamaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Elde edilen verilerin analizinin yapılmasında Excel, ArcGIS 10.2.2 ve SPSS paket programı kullanılmıştır. ArcGIS 10.2.2 yazılımı ile veriler kullanılarak amaç doğrultusunda haritalar oluşturulmuştur. Bulguların raporlaştırılmasında frekans, yüzde ve grafik olarak hesaplanıp, betimsel bir tarzda bulgulara yorumlanmıştır. Bu şekilde verilerin arkasında gizlenmiş olan bilgilerin bir dedektif titizliği ve çalışması ile ortaya çıkarılması sağlanmaktadır.

IV.BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, 2016-2019 yılları arasında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yükseköğretim girdi göstergeleri ve yükseköğretim süreç ve çıktı parametreleri YÖK Atlas verilerine göre analiz edilerek dağılımları, araştırmanın alt problemlerine dayalı bulgular yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programının genel kontenjan, okul birincisi kontenjanı, ilk yerleşme oranları, yerleşip kayıt yaptırmayan sayısı ve değişimi incelenmiştir. İncelenen yıllarda genel kontenjan 20 olup okul birinciliği kontenjanına yerleşilmediği durumlarda bu sayı 21’e çıkmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 12. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2016)

Üniversite Adı	Üniversite Türü	Genel Kontenjana Yerleşen	Okul Birincisi Kontenjanına Yerleşen	İlk Yerleşme Oranı	Yerleşip Kayıt Yaptırmayan
Atatürk	Devlet	20	1	100%	1
Çanakkale Onsekiz Mart	Devlet	20	1	100%	0
Dicle	Devlet	20	1	100%	0
Dokuz Eylül	Devlet	20	1	100%	0
Gazi	Devlet	20	1	100%	0
Marmara	Devlet	20	1	100%	0
Necmettin Erbakan	Devlet	20	1	100%	0
Toplam		140	7	100%	1

Tablo 12 incelendiğinde 2016 yılında Türkiye’deki üniversitelerdeki Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri dağılımı görülmektedir. Coğrafya Öğretmenliği Programının bulunduğu üniversitelere bakıldığında yedi devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. Her üniversiteye 20 genel kontenjan verildiğini ve bu kontenjanların %100 oranında dolduğu boş kontenjan kalmadığı görülmektedir. Okul birincisi kontenjanına yerleşen öğrenciler incelendiğinde her bölüme bir öğrenci yerleştiği saptanmıştır. Atatürk Üniversitesine bir öğrencinin yerleşip kayıt yapmadığı görülmektedir.

Tablo 13. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2017)

Üniversite Adı	Üniversite Türü	Genel Kontenjana Yerleşen	Okul Birincisi Kontenjanına Yerleşen	İlk Yerleşme Oranı	Yerleşip Kayıt Yaptırmayan
Atatürk	Devlet	21	0	100%	1
Çanakkale Onsekiz Mart	Devlet	20	1	100%	0
Dicle	Devlet	20	1	100%	0
Dokuz Eylül	Devlet	20	1	100%	2
Gazi	Devlet	20	1	100%	2
Marmara	Devlet	20	1	100%	0
Necmettin Erbakan	Devlet	20	1	100%	3
Toplam		141	6	100%	8

Tablo 13 incelendiğinde 2017 yılında Türkiye'deki üniversitelerdeki Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri dağılımı görülmektedir. Coğrafya Öğretmenliği Programının bulunduğu üniversitelere bakıldığında yedi devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. Her üniversiteye 20 genel kontenjan verildiğini ve bu kontenjanların %100 oranında dolduğu boş kontenjan kalmadığı görülmektedir. Okul birincisi kontenjanına yerleşen öğrenciler incelendiğinde Atatürk Üniversitesi haricinde her bölüme bir öğrenci yerleştiği saptanmıştır. Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesine toplamda 8 öğrencinin yerleşip kayıt yapmadığı görülmektedir.

Tablo 14. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2018)

Üniversite Adı	Üniversite Türü	Genel Kontenjana Yerleşen	Okul Birincisi Kontenjanına Yerleşen	İlk Yerleşme Oranı	Yerleşip Kayıt Yaptırmayan
Atatürk	Devlet	20	1	100%	1
Çanakkale Onsekiz Mart	Devlet	20	1	100%	3
Dicle	Devlet	20	1	100%	2
Dokuz Eylül	Devlet	20	1	100%	1
Gazi	Devlet	20	1	100%	0
Marmara	Devlet	20	1	100%	1
Necmettin Erbakan	Devlet	20	1	100%	0
Toplam		140	7	100%	8

Tablo 14 incelendiğinde 2018 yılında Türkiye'deki üniversitelerdeki Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri dağılımı görülmektedir. Coğrafya Öğretmenliği Programının bulunduğu üniversitelere bakıldığında yedi devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. Her üniversiteye 20 genel kontenjan verildiğini ve bu kontenjanların %100 oranında dolduğu boş kontenjan kalmadığı görülmektedir. Okul

birincisi kontenjanına yerleşen öğrenciler incelendiğinde her bölüme bir öğrenci yerleştiği saptanmıştır. Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Dicle Üniversitesine toplamda 8 öğrencinin yerleşip kayıt yapmadığı görülmektedir.

Tablo 15. Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri (2019)

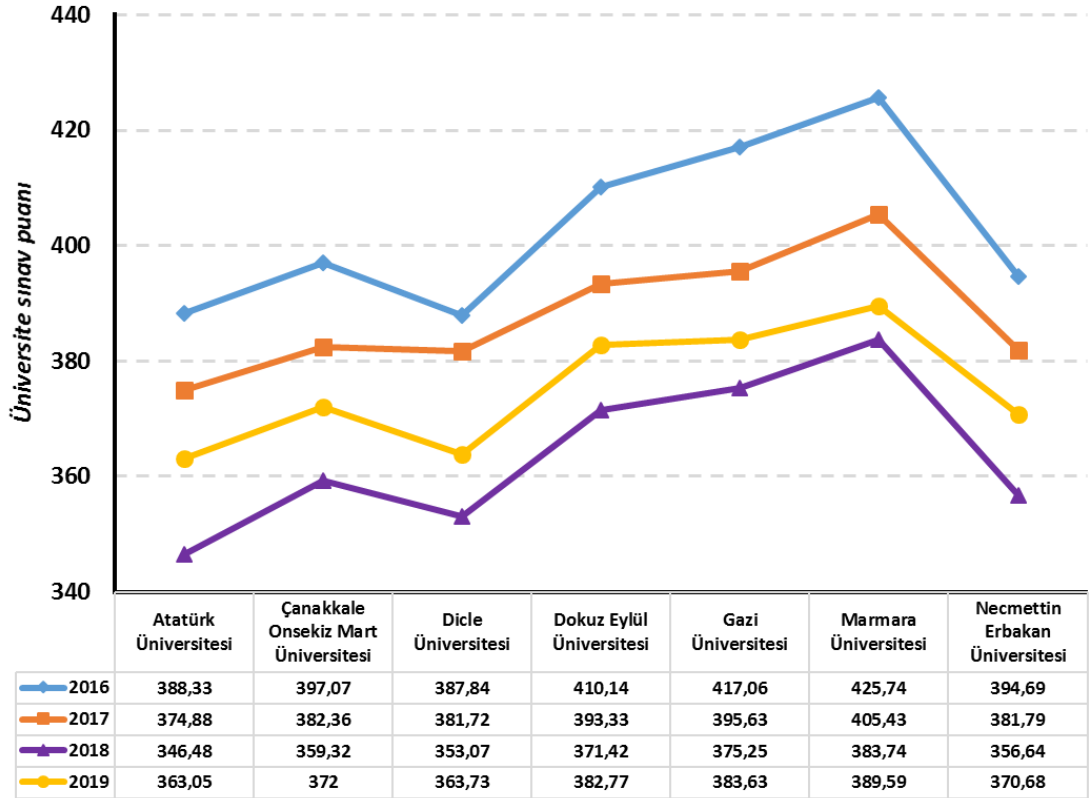
Üniversite Adı	Üniversite Türü	Genel Kontenjana Yerleşen	Okul Birincisi Kontenjanına Yerleşen	İlk Yerleşme Oranı	Yerleşip Kayıt Yaptırmayan
Atatürk	Devlet	20	1	100%	1
Çanakkale Onsekiz Mart	Devlet	20	1	100%	0
Dicle	Devlet	21	0	100%	1
Dokuz Eylül	Devlet	21	0	100%	0
Gazi	Devlet	21	0	100%	0
Marmara	Devlet	20	1	100%	2
Necmettin Erbakan	Devlet	20	1	100%	1
Toplam		143	4	100%	5

Tablo 15 incelendiğinde 2019 yılında Türkiye’deki üniversitelerdeki Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri dağılımı görülmektedir. Coğrafya Öğretmenliği Programının bulunduğu üniversitelere bakıldığında yedi devlet üniversitesi olduğunu görülmektedir. Her üniversiteye 20 genel kontenjan verildiğini ve bu kontenjanların %100 oranında dolduğu boş kontenjan kalmadığı görülmektedir. Okul birincisi kontenjanına yerleşen öğrenciler incelendiğinde Atatürk Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesine toplamda dört öğrenci yerleştiği saptanmıştır. Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Dicle Üniversitesine toplamda 5 öğrencinin yerleşip kayıt yapmadığı görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

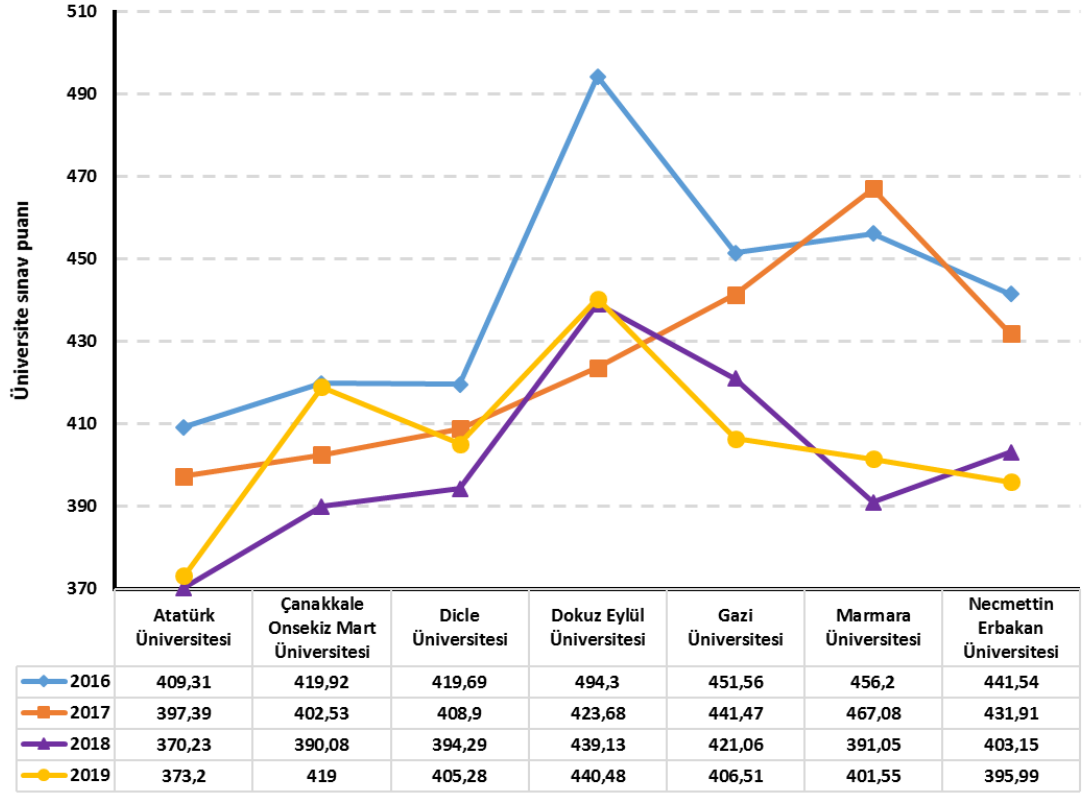
Araştırmanın ikinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin taban-tavan puan ve taban sıralamaları nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin taban-tavan puan ve sıralamaları ve yıllara göre değişimi incelenmiştir. Taban puan ve başarı sırası istatistikleri ayrı başlık halinde verildiği için bölüme yerleşenlerin sıra ve puan değerleri konusunda ayrıntılı yorumlama ve değerlendirme yapılabilirken, tavan puan ve sıralama bilgileri ayrı başlık halinde verilmemiş genel bilgiler başlığı altında 0.12+0.06 katsayı ile verilmiştir. YÖK Atlasın

bir sınırlılığı olarak tavan puanlarla ilgili bilgileri de ayrı bir başlık altında vermesi daha ayrıntılı yorumlamaların yapılması açısından uygun olacaktır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

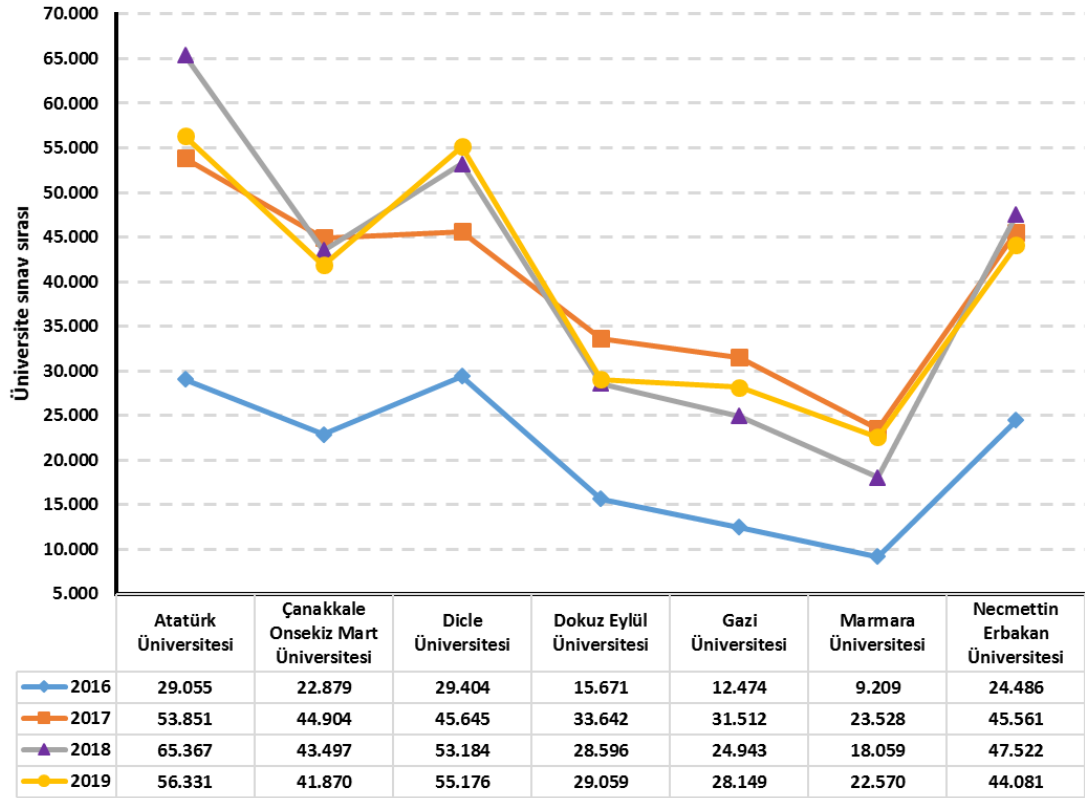
Şekil 4. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yıllara göre taban puanları (2016-2019)

Şekil 4 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin taban puanlarının üniversite bazında sıralamaları ve yıllara göre dağılımı görülmektedir. Yıllara göre taban puan dağılımının seyrine bakıldığında en yüksek puanla yerleşilen yıl 2016 yılı olduğu saptanmıştır. Yüksek puandan düşük puana göre sırasıyla 2017, 2019, 2018 yılları takip etmektedir. Üniversite bazında en yüksek taban puan sıralamasına baktığımızda Marmara Üniversitesi verilen yıllara ilk sırada yer almaktadır. Marmara Üniversitesini sırayla Gazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Dicle Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi takip etmiştir. Yıllar içerisinde taban puan sıralamasında en düşük puanla yerleşilen üniversite 2016 yılı Dicle Üniversitesi iken diğer üç yılda Atatürk Üniversitesi olduğu görülmektedir.

Şekil 5. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yıllara göre tavan puanları (2016-2019)

Şekil 5 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tavan puanlarının üniversite bazında sıralamaları ve yıllara göre dağılımı görülmektedir. Yıllara göre tavan puan dağılımının seyrine bakıldığında en yüksek tavan puanla yerleşilen yıl 2016 yılı olduğu saptanmıştır. 2016 yılında en yüksek tavan puana sahip üniversite Dokuz Eylül Üniversitesi iken en düşük tavan puanlı üniversite Atatürk Üniversitesidir. 2017 yılında en yüksek tavan puana sahip üniversite Marmara Üniversitesi iken en düşük tavan puanlı üniversite Atatürk Üniversitesidir. 2018 ve 2019 yılında en yüksek tavan puana sahip üniversite Dokuz Eylül Üniversitesi iken en düşük tavan puanlı üniversite Atatürk Üniversitesi olduğu görülmektedir.

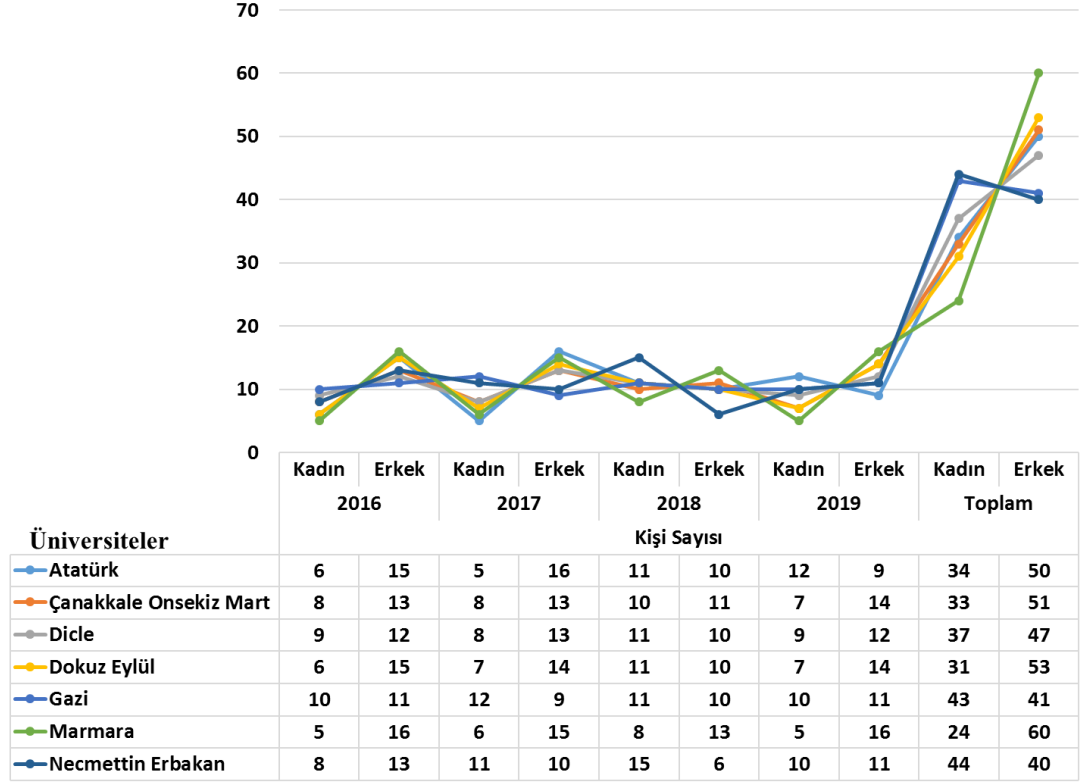
Şekil 6. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yıllara göre taban başarı sıralamaları (2016-2019)

Şekil 6 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin üniversite bazında taban başarı sıralamaları görülmektedir. Yıllara göre taban başarı sıralamalarına bakıldığında en yüksek taban başarı sıralamaları 2016 yılı Marmara Üniversitesi (9.209), en düşük taban başarı sıralamalarının olduğu 2018 yılı ile Atatürk Üniversitesi (65.367) olduğu saptanmıştır. 2016 yılından sonra taban başarı sıraları belirgin bir şekilde düştüğü görülmektedir. Üniversite bazında en yüksek taban başarı sıralamalarına baktığımızda Marmara Üniversitesi verilen yıllarda ilk sırada yer almaktadır. Marmara Üniversitesini sırayla Gazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Dicle Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi takip etmektedir. Yıllar içerisinde taban başarı sıralamasında en düşük sıralamalarla yerleşilen üniversite 2016 yılı Dicle Üniversitesi iken diğer üç yılda Atatürk Üniversitesi olduğu görülmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir.

2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

Şekil 7. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin toplam cinsiyet dağılımı ve yıllara göre değişimi (2016-2019)

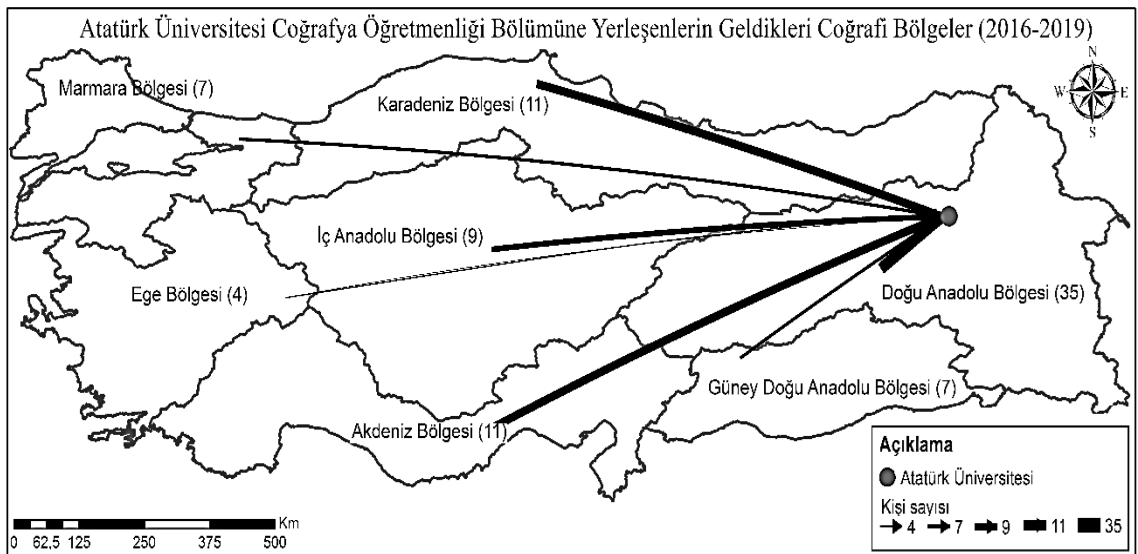
Şekil 7 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında %60'ının (50) erkek, %40'ının (34) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin ağırlıklı olarak yerleştiği görülmektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında cinsiyet bakımından yerleşme oranının %61'inin (51) erkek öğrenci, %39'unun (33) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin ağırlıklı olarak yerleştiği görülmektedir. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında cinsiyet bakımından yerleşme oranının %56'sının (47) erkek, %44'ünün (37) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında cinsiyet bakımından yerleşme oranının %63'ünün (53) erkek, %37'sinin (31) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin sayısal olarak ağırlıklı yerleştiği

görülmektedir. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında %49'unun (41) erkek, %51'inin (43) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Cinsiyetin dengeli dağıldığı görülmektedir. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında %71'inin (60) erkek, %29'unun (24) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin sayısal olarak yoğun ağırlıklı yerleştiği görülmektedir. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğrencilerinin verilen değerlerde dört yıl toplamında %48'inin (40) erkek, %52'sinin (44) kadın öğrenci olduğu görülmektedir.

Verilen dört yıl toplamında %58'inin (342) erkek, %42'sinin (246) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. Yıllar bazında 2016 yılında %65'i (95) erkek, %35'i (52) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. 2017 yılında %61'i (90) erkek, %39'u (57) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. 2018 yılında %48'i (70) erkek, %52'si (77) kadın öğrenci olduğu görülmektedir. 2019 yılında %59'u (87) erkek, %41'i (60) kadın öğrenci olduğu görülmektedir.

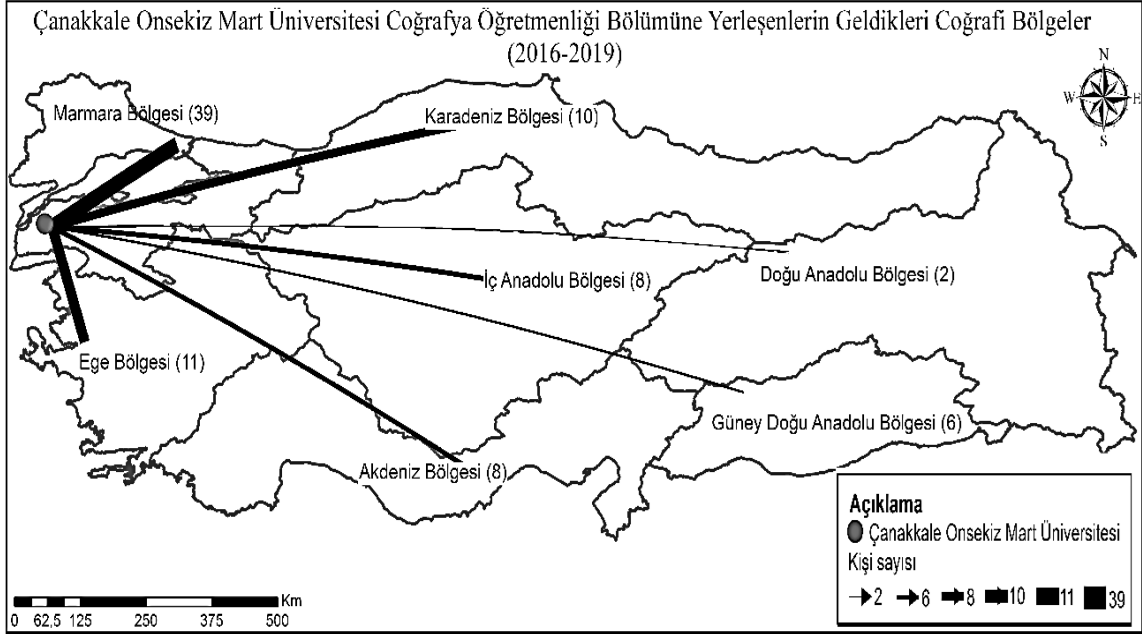
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgeler nerelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgeler incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

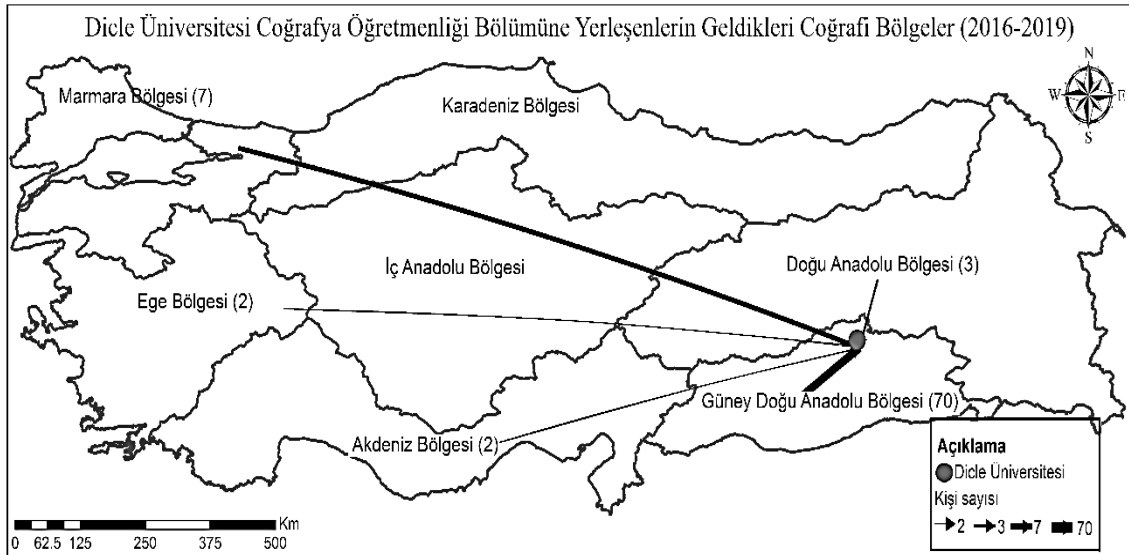
Şekil 8. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 8 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 35 öğrenci ile Doğu Anadolu Bölgesi'nden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 11 öğrenci ile Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 9 öğrenci ile İç Anadolu, 7 öğrenci ile Güney Doğu Anadolu ve Marmara Bölgesi, 4 öğrenciyle son sırada Ege Bölgesi'nden öğrencilerin geldikleri görülmektedir.

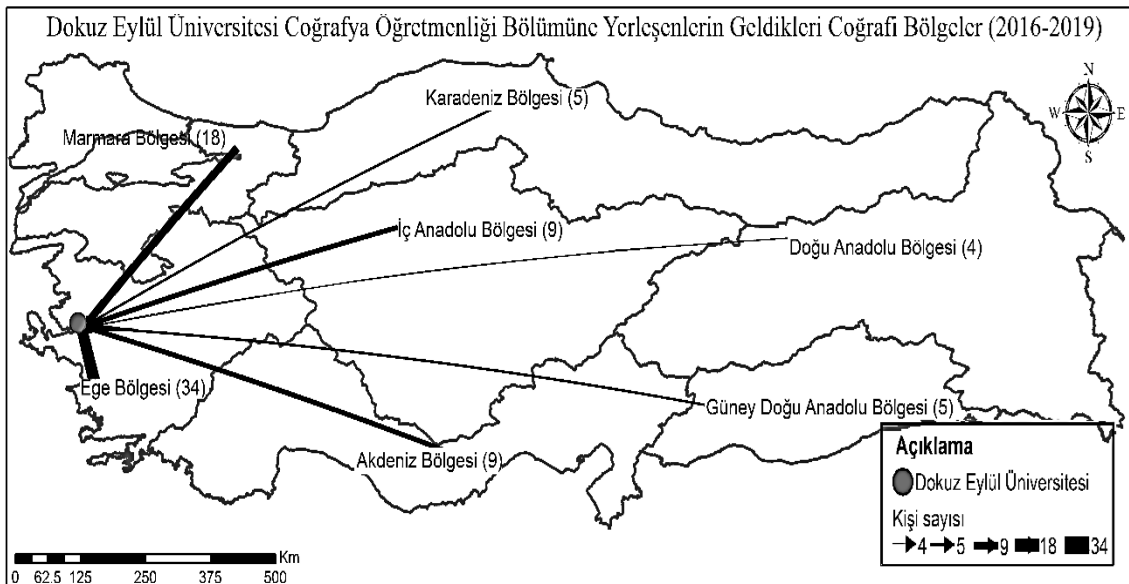
Şekil 9. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 9 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 39 öğrenci ile Marmara Bölgesi'nden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 11 öğrenci ile Ege Bölgesi'nden gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 10 öğrenci ile Karadeniz, 8 öğrenci ile İç Anadolu ve Akdeniz, 6 öğrenci ile Güney Doğu, 2 öğrenciyle son sırada Doğu Anadolu Bölgesi izlemektedir.

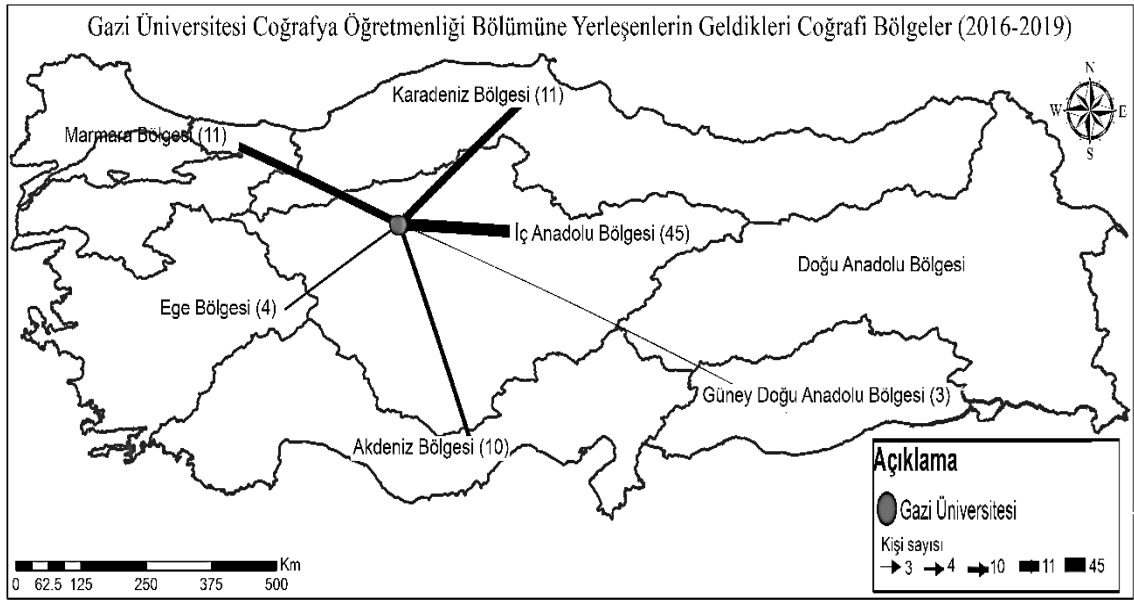
Şekil 10. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 10 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 70 öğrenci ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 7 öğrenci ile Marmara Bölgesinden gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 3 öğrenci ile Akdeniz, 2 öğrenci ile Ege ve Akdeniz bölgesi izlemektedir. Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesi'nden öğrenci yerleşmediği görülmektedir.

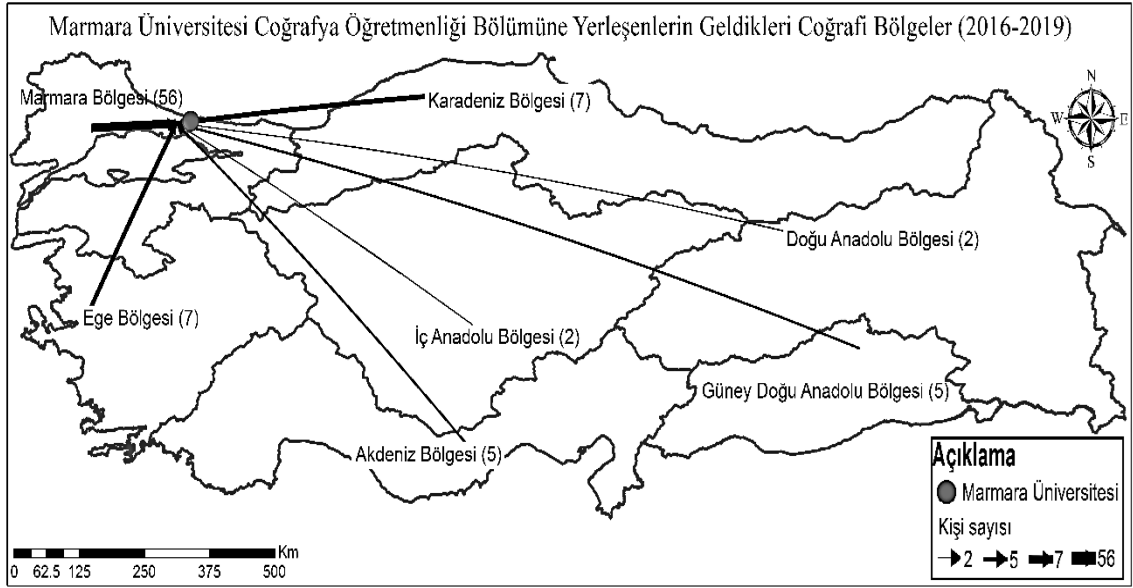
Şekil 11. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 11 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 34 öğrenci ile Ege Bölgesinden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 18 öğrenci ile Marmara Bölgesinden gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 9 öğrenci ile İç Anadolu ve Akdeniz, 5 öğrenci ile Güney Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi izlerken, 4 öğrenciyle son sırada Doğu Anadolu Bölgesi'nden öğrencilerin geldikleri görülmektedir.

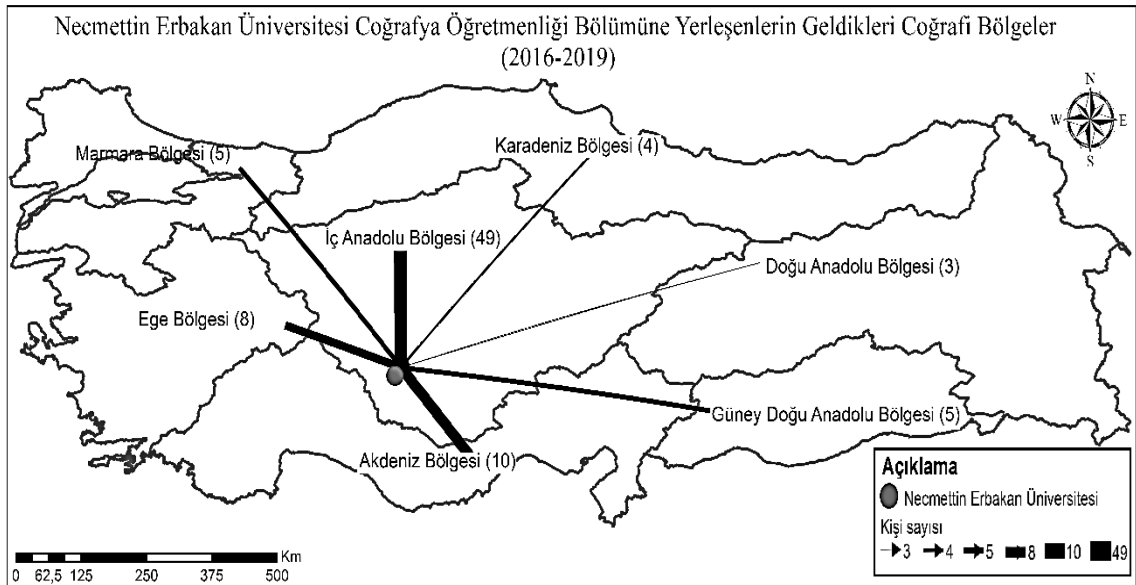
Şekil 12. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 12 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 45 öğrenci ile İç Anadolu Bölgesi'nden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 11 öğrenci ile Marmara ve Karadeniz Bölgeleri gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 10 öğrenci ile Akdeniz, 3 öğrenci ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nden öğrencilerin geldikleri görülmektedir. Doğu Anadolu Bölgesi'nden öğrencilerin yerleşmediği görülmektedir.

Şekil 13. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 13 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 56 öğrenci ile Marmara Bölgesi'nden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 7 öğrenci ile Karadeniz ve Ege Bölgesi gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 5 öğrenci ile Akdeniz ve Güney Doğu Anadolu, 2 öğrenciyle son sırada Doğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgesi'nden öğrencilerin geldikleri görülmektedir.

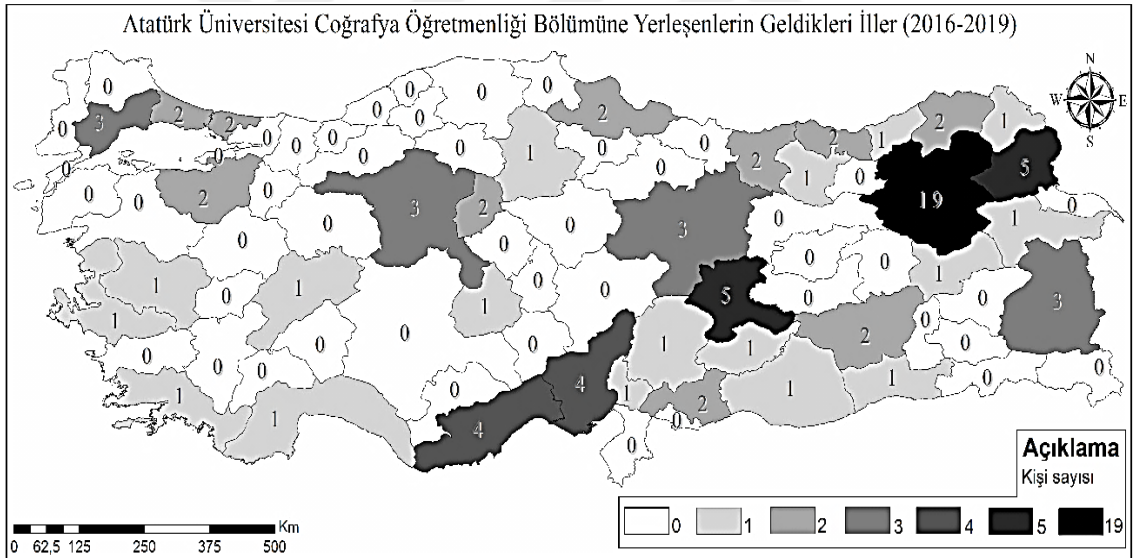

Şekil 14. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılışı (2016-2019)

Şekil 14 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih ederek yerleşen öğrencilerin geldiği coğrafi bölgelere göre dağılımı görülmektedir. Verilen dört yıl toplamında en fazla öğrenci 49 öğrenci ile İç Anadolu Bölgesi'nden geldiği görülmektedir. İkinci sırada 10 öğrenci ile Akdeniz Bölgesi gelmektedir. Bu bölgeleri sırayla 8 öğrenci ile Ege, 5 öğrenci ile Güney Doğu ve Marmara Bölgesi, 4 öğrenci Karadeniz Bölgesi, 3 öğrenci Doğu Anadolu Bölgesi'nden öğrencilerin geldikleri görülmektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

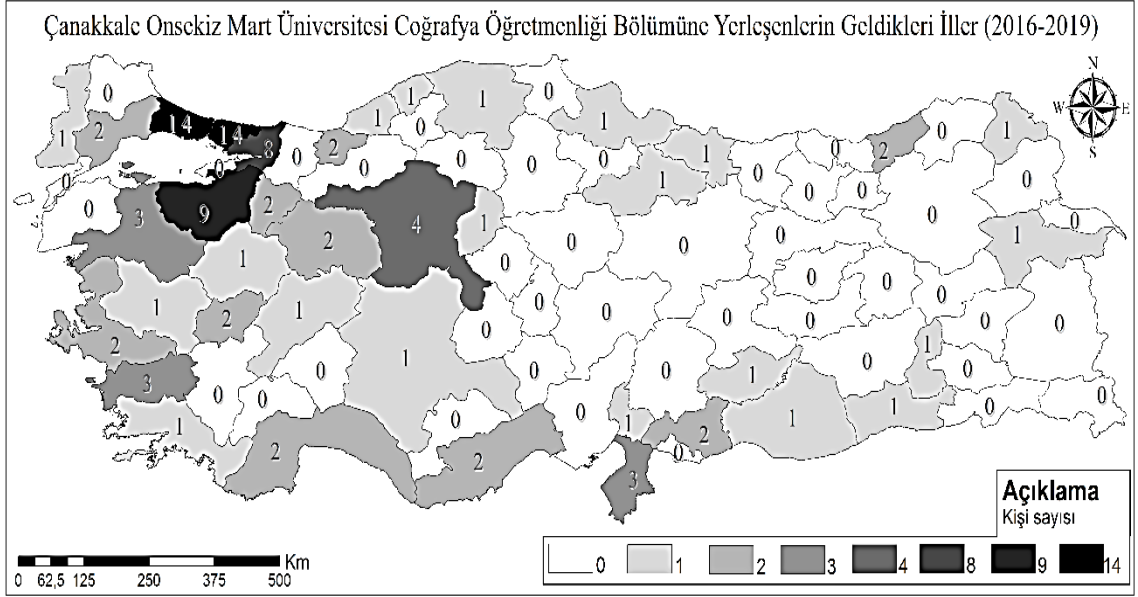
Araştırmanın beşinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programı bulunan üniversitelere yerleşen öğrencilerin geldikleri iller nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri iller incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

Şekil 15. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Atatürk Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 15'te yerleşen öğrencilerin %22,6'sının (19 öğrenci) kendi ili Erzurum'dan geldiği görülmektedir. Atatürk Üniversitesine 2019 yılında yerleşen öğrencilerin %6'sının (5 öğrenci) Kars ilinden ve yine %6'sının de (5 öğrenci) Malatya ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Atatürk Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla kendi ili olmak üzere Erzurum, Kars ve Malatya illeri oluştururken, geriye kalan %65,4'lük oranın 32 farklı ile dağıldığı ve 46

ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 15).

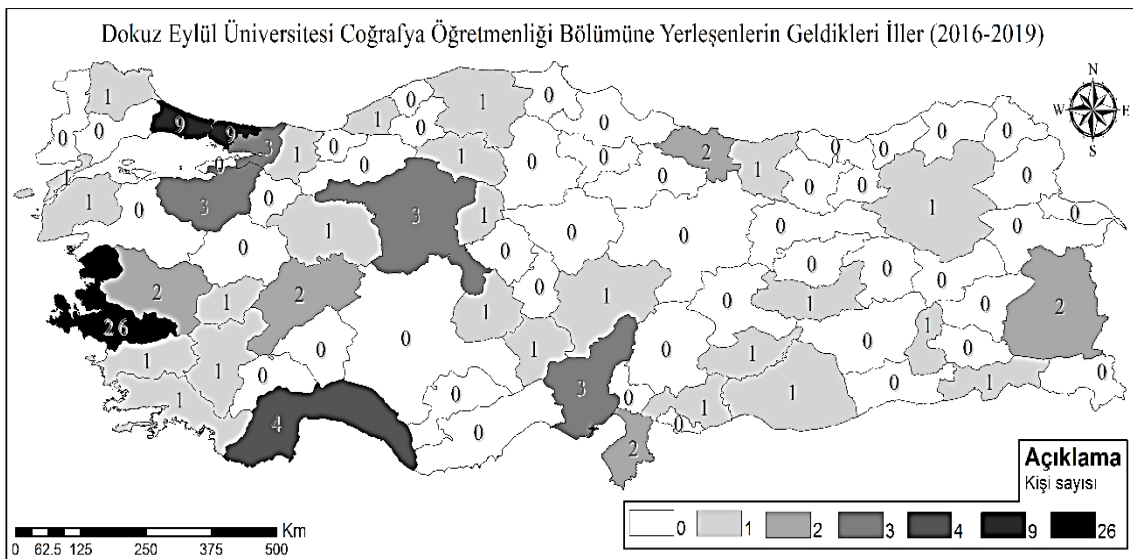
Şekil 16. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 16'da yerleşen öğrencilerin %16,6'sının (14 öğrenci) İstanbul'dan geldiği görülmektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine 2019 yılında yerleşen öğrencilerin %10,7' sinin (9 öğrenci) Bursa ilinden ve %9,52' sinin de (8 öğrenci) Kocaeli ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla İstanbul, Bursa ve Kocaeli illeri oluştururken, geriye kalan %63,1'lik oranın 34 farklı ile dağıldığı ve 44 ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 16).

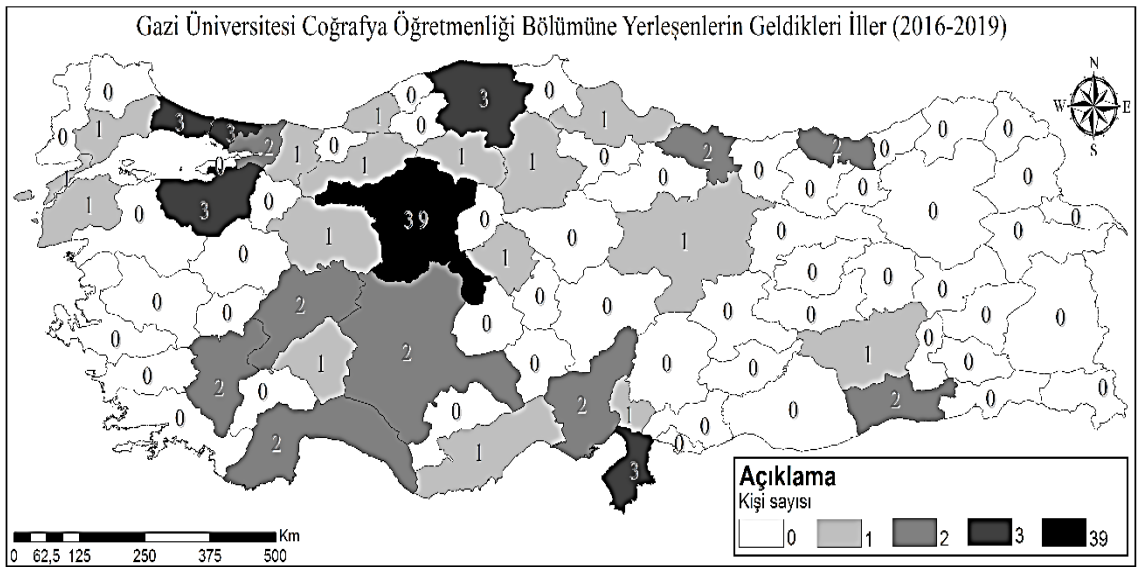
Şekil 17. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Dicle Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 17'de yerleşen öğrencilerin %63'ünün (53 öğrenci) kendi ili Diyarbakır'dan geldiği görülmektedir. Dicle Üniversitesine 2016-2019 yılında yerleşen öğrencilerin %6'sının (5 öğrenci) Batman ilinden, %4,76' sının de (4 öğrenci) İstanbul ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Dicle Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla kendi ili Diyarbakır olmak üzere Batman ve İstanbul illeri oluştururken, geriye kalan %26'lık oranın 15 farklı ile dağıldığı ve 63 ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 17).

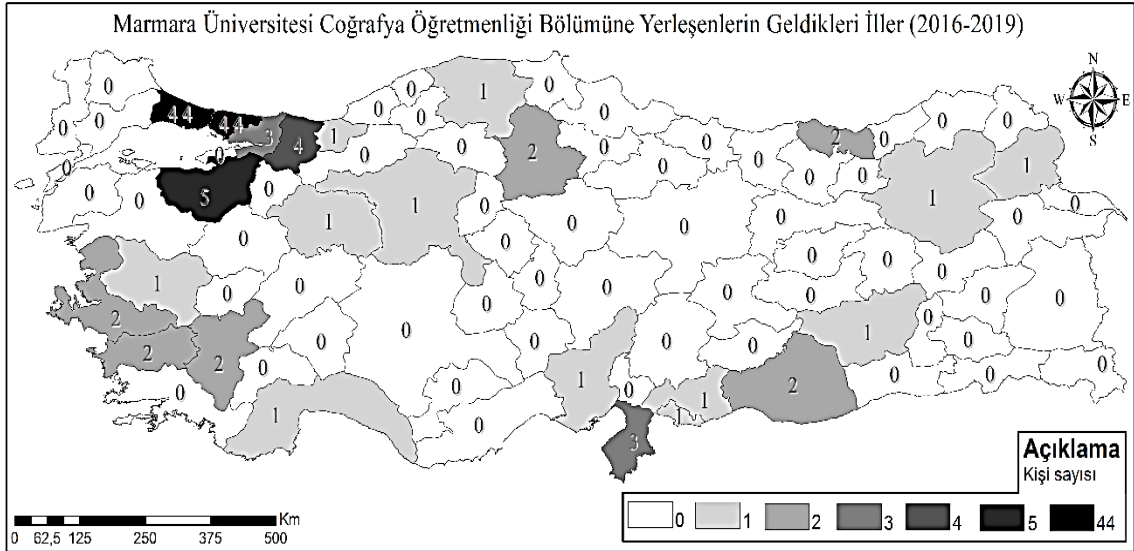
Şekil 18. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Dokuz Eylül Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 18'de yerleşen öğrencilerin %30,95'inin (26 öğrenci) kendi ili İzmir'den geldiği görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesine 2016-2019 yılında yerleşen öğrencilerin %10,7'sinin (9 öğrenci) İstanbul ilinden, %4,76'sının (4 öğrenci) Antalya ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla kendi ili İzmir olmak üzere İstanbul ve Antalya illeri oluştururken, geriye kalan %53,5'lik oranın 32 farklı ile dağıldığı ve 46 ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 18).

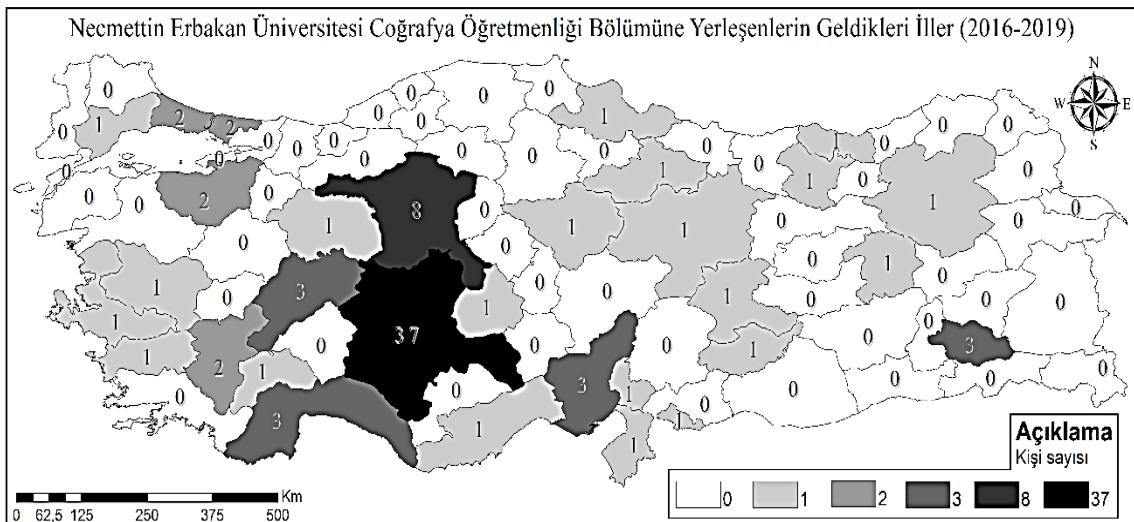
Şekil 19. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Gazi Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 19'da yerleşen öğrencilerin %46,43'ünün (39 öğrenci) kendi ili Ankara'dan geldiği görülmektedir. Gazi Üniversitesine 2016-2019 yılında yerleşen öğrencilerin %3,57'sinin (3 öğrenci) İstanbul ilinden, %3,57'sinin (3 öğrenci) Bursa, %3,57'sinin (3 öğrenci) Hatay, %3,57'sinin (3 öğrenci) Kastamonu ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Gazi Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla kendi ili Ankara olmak üzere İstanbul, Hatay, Bursa, Kastamonu, illeri oluştururken, geriye kalan %39,3'lük oranın 24 farklı ile dağıldığı ve 52 ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 19).

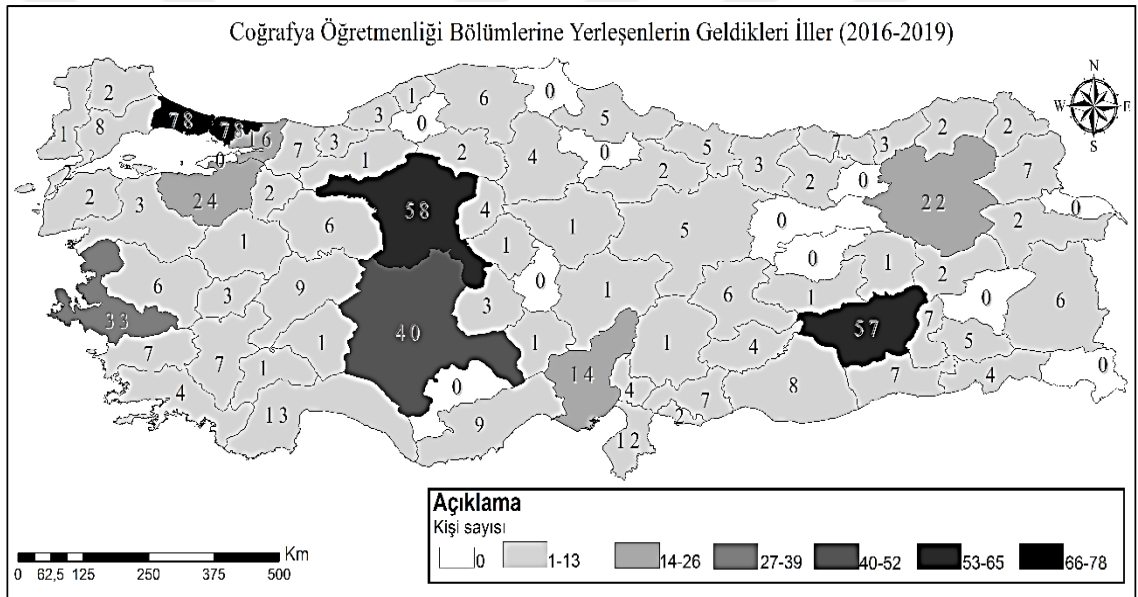
Şekil 20. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Marmara Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 20'de yerleşen öğrencilerin %52,38'inin (44 öğrenci) kendi ili İstanbul'dan geldiği görülmektedir. Marmara Üniversitesine 2016-2019 yılında yerleşen öğrencilerin %6'sının (5 öğrenci) Bursa ilinden, %4,76'sinin (4 öğrenci) Sakarya, %3,57'sinin (3 öğrenci) Hatay, %3,57'sinin (3 öğrenci) Kocaeli ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Marmara Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla kendi ili İstanbul olmak üzere Bursa, Sakarya, Hatay, Kocaeli illeri oluştururken, geriye kalan %30'luk oranın 18 farklı ile dağıldığı ve 58 ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 20).

Şekil 21. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Necmettin Erbakan Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 21'de yerleşen öğrencilerin %44'ünün (37 öğrenci) kendi ili Konya'dan geldiği görülmektedir. Necmettin Erbakan Üniversitesine 2016-2019 yılında yerleşen öğrencilerin %9,5'inin (8 öğrenci) Ankara, %3,57'sinin (3 öğrenci) Adana, %3,57'sinin (3 öğrenci) Afyon, %3,57'sinin (3 öğrenci) Antalya, %3,57'sinin (3 öğrenci) Siirt ilinden geldiği tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Necmettin Erbakan Üniversitesine yerleşen öğrencilerin en fazla kendi ili Konya olmak üzere Ankara, Adana, Afyon, Antalya illeri oluştururken, geriye kalan %32'lik oranın 24 farklı ile dağıldığı ve 51 ilden hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 21).

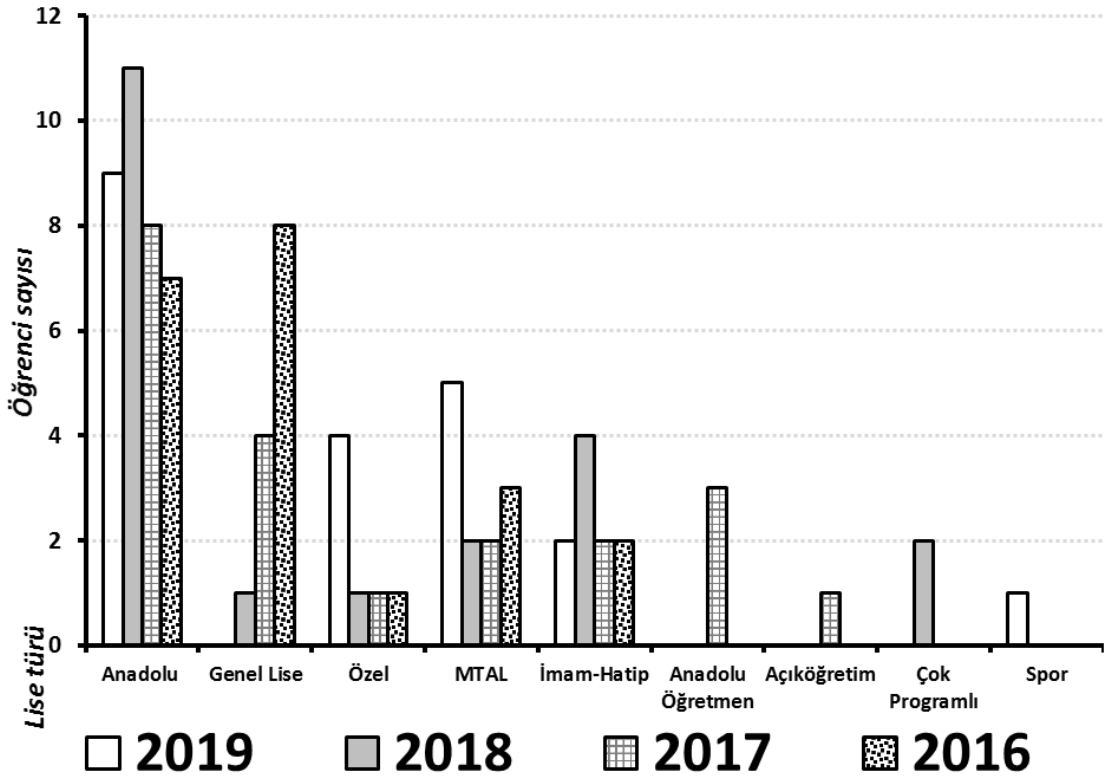
Şekil 22. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldiği illere göre dağılışı (2016-2019)

Coğrafya Öğretmenliği Programına 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin geldikleri illere göre toplam dağılımın gösterildiği şekil 22'de yerleşen öğrencilerin en fazla 78 öğrenci ile İstanbul'dan geldiği görülmektedir. İstanbul ilini sırayla 58 öğrenci Ankara, 57 öğrenci Diyarbakır, 40 öğrenci Konya, 33 öğrenci İzmir, 24 öğrenci Bursa, 22 öğrenci Erzurum, 16 öğrenci Kocaeli ili izlemektedir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin en fazla geldiği iller İstanbul başta olmak üzere Ankara, Diyarbakır, Konya, İzmir, Bursa, Erzurum ve Kocaeli illeri oluştururken, geriye kalan öğrencilerin 61 farklı ilden geldiği ve 12 ilden (Karabük, Sinop, Amasya, Nevşehir, Karaman, Erzincan, Tunceli, Bitlis, Bayburt, Hakkâri, Iğdır,

Yalova) hiçbir öğrencinin dört yıl boyunca Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşmediği sonucuna ulaşıldı (Şekil 22).

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

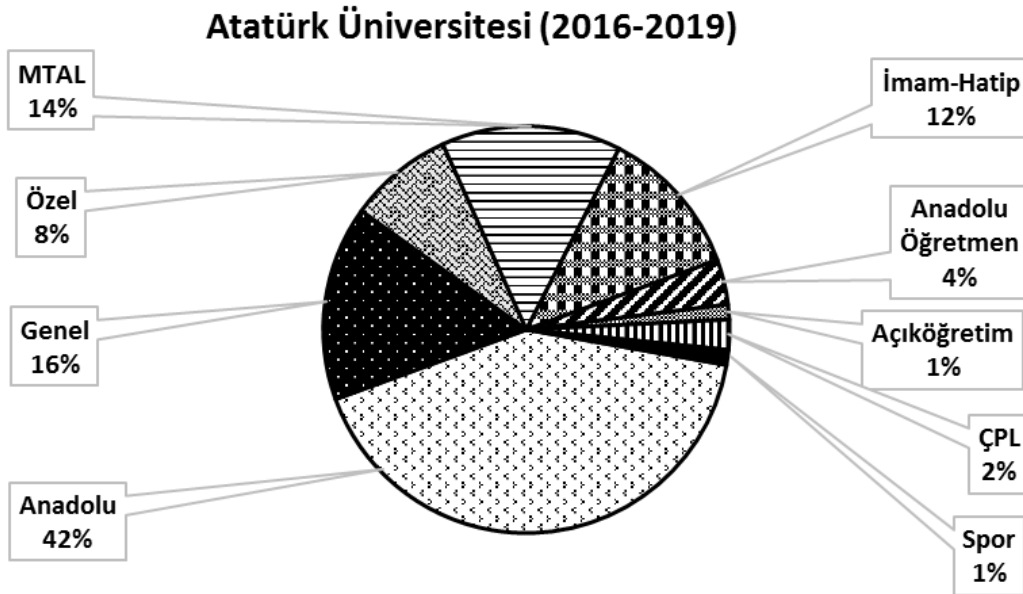
Araştırmanın altıncı alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise grubu/tipleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise grubu/tipleri incelenmiştir. Lise grupları oluşturulurken ÖSYM’nin gruplandırmasına göre oluşturulmuştur. Lise grupları ile yerleşenlerin mezun oldukları liseler karşılaştırılmış olup Lise Programı grubunda yer alıp ayrıntılı olarak gruplandırılmayan adaylar Çok Programlı Lise (ÇPL) grubuna tanımlanmıştır. Farklı grupta yer alan özel liseler Özel Lise başlığı altında toplanmıştır. Anadolu İmam-Hatip ve İmam-Hatip Liseleri birleştirilerek İmam-Hatip başlığı altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

Şekil 23. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmen Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

Atatürk Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 23'te yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %38'inin (8

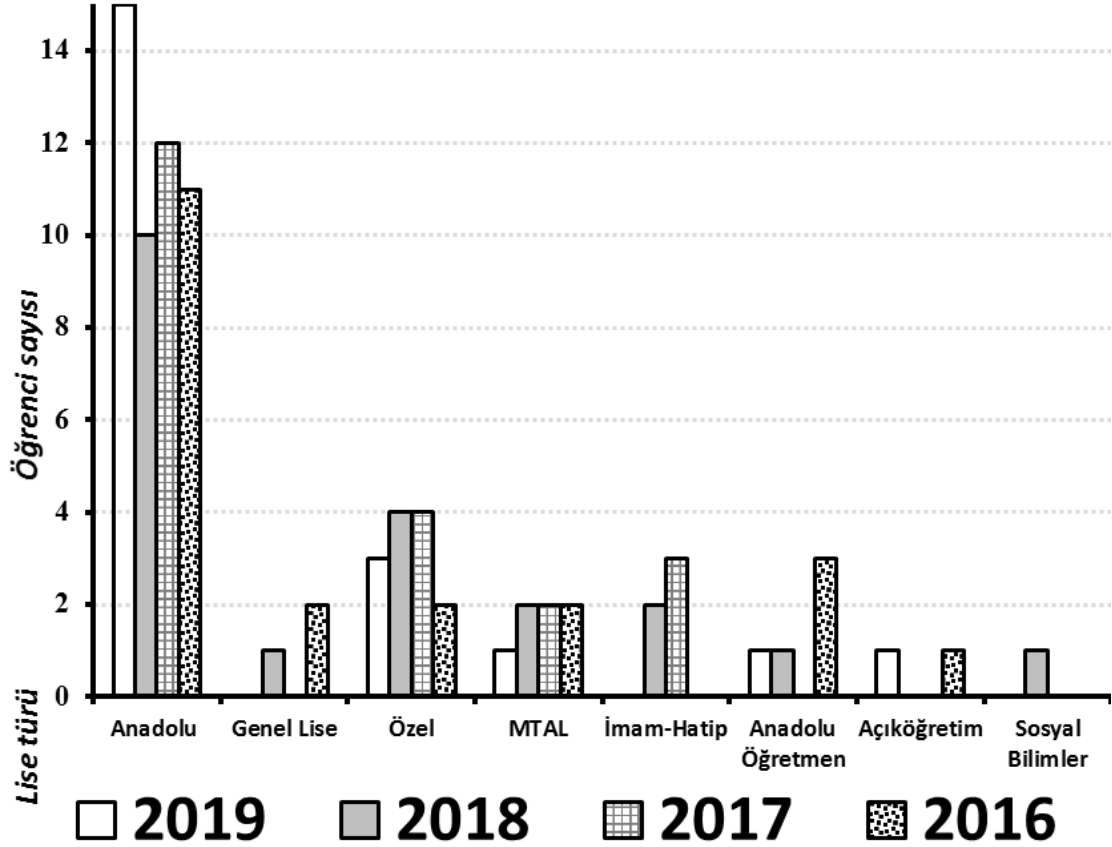
öğrenci) Genel Lise (Resmi ve Gündüz Öğretimi Yapan Liseler), %33,3'ünün (7 öğrenci) Anadolu Lisesi (Yabancı Dille Öğretim Yapan Resmi Liseler), %14,3'ünün (3 öğrenci) MTAL (Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi), %9,5'inin (2 öğrenci) İmam-Hatip Lisesi, %4,8'inin (1 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %38'inin (8 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) Lise, %14,3'ünün (3 öğrenci) Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %52,4'ünün (11 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %43'ünün (9 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) MTAL, %19'unun (4 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Atatürk Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Genel Lise, Anadolu Lisesi ve MTAL'den mezun olduğu, 2017 yılında Anadolu Lisesi, Genel Lise ve Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olduğu, 2018 yılında Anadolu Lisesi ve İmam-Hatip Lisesinden mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi, MTAL ve Özel Liseden mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 23).

Şekil 24. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

Atatürk Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 24'de yerleşen öğrencilerin %42 (35 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %16'sının (13 öğrenci) Genel Lise, %14'ünün (12 öğrenci) MTAL, %12'sinin (10 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Atatürk Üniversitesine yerleşen

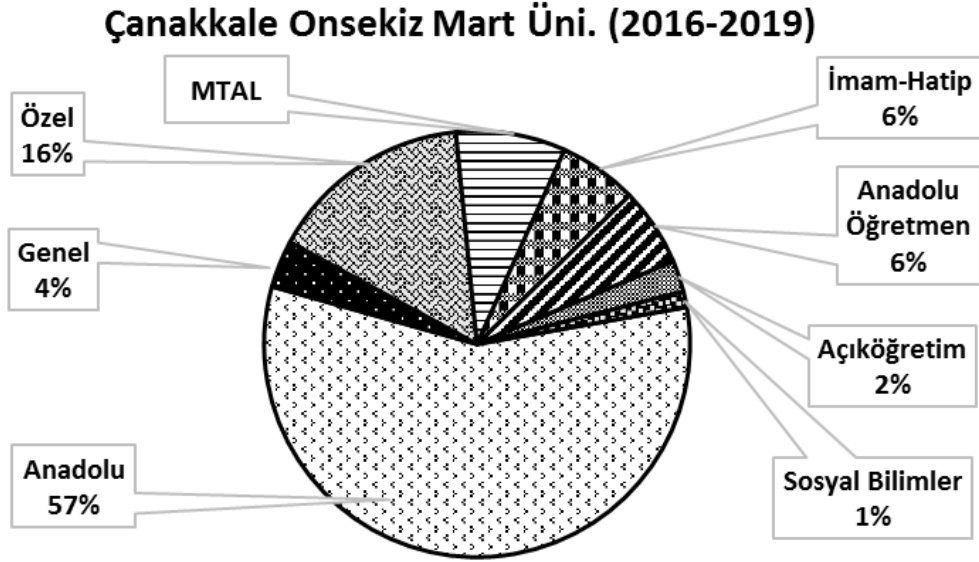
öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, Genel Lise, MTAL ve İmam-Hatip Lisesidir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken Sosyal Bilimler ve Fen Lisesinden öğrencilerin Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 24).

Şekil 25. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

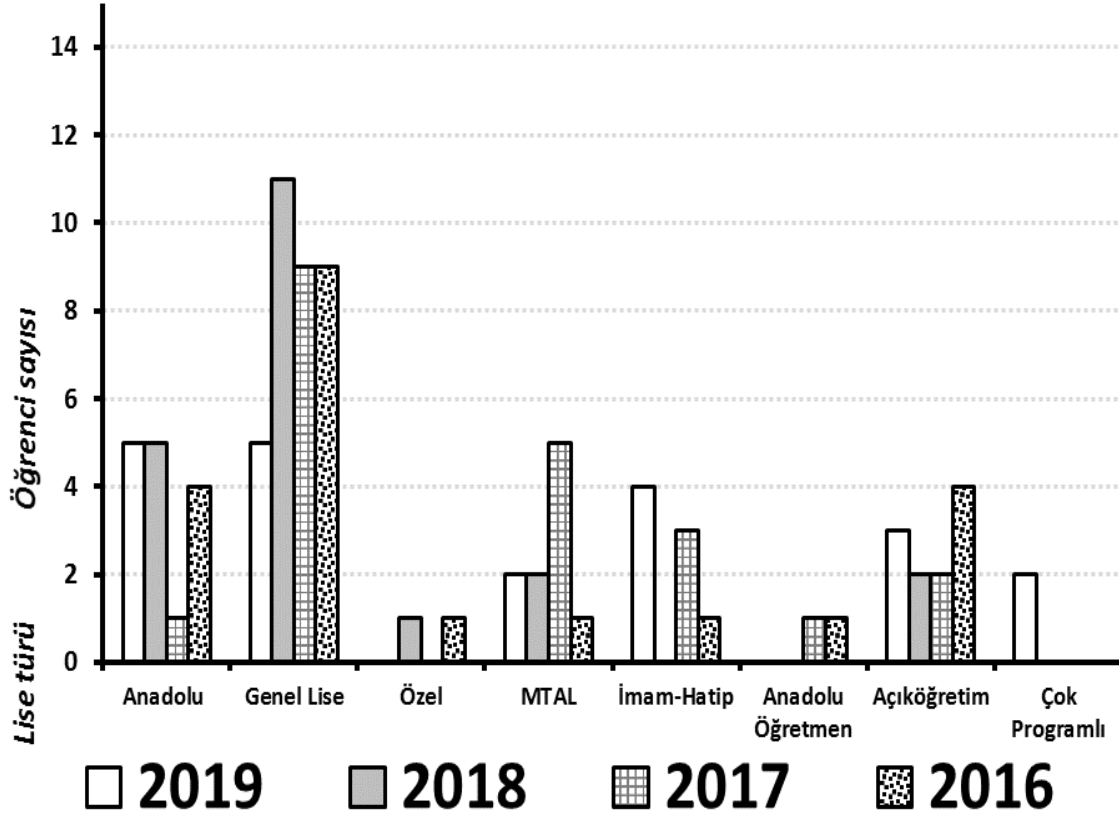
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 25'te yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %52,4'ünün (11 öğrenci) Anadolu Lisesi, %14,3'inin (3 öğrenci) Anadolu Öğretmen Lisesi mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %57'sinin (12 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) Özel Lise, %14,3'ünün (3 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %47,6'sının (10 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %71,4'ünün (15 öğrenci) Anadolu Lisesi, %14,3'ünün (3 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Genel Lise, Anadolu Lisesi

ve Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olduğu, 2017 yılında Anadolu Lisesi, Genel Lise ve İmam-Hatip Lisesinden mezun olduğu, 2018 yılında Anadolu Lisesi ve Özel Liseden mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi ve Özel Liseden mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 25).

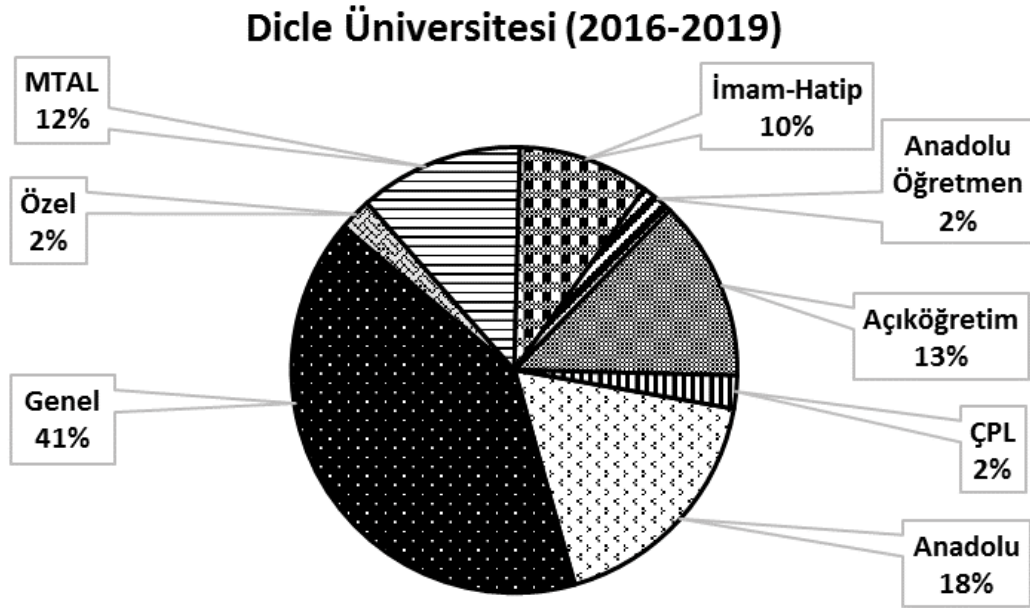
Şekil 26. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliğine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 26'da yerleşen öğrencilerin %57 (48 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %16'sının (13 öğrenci) Özel Lise, %8'inin (7 öğrenci) MTAL, %12'sinin (10 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, Özel Lise ve MTAL'dir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken ÇPL, Spor ve Fen Liselerinden öğrencilerin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 26).

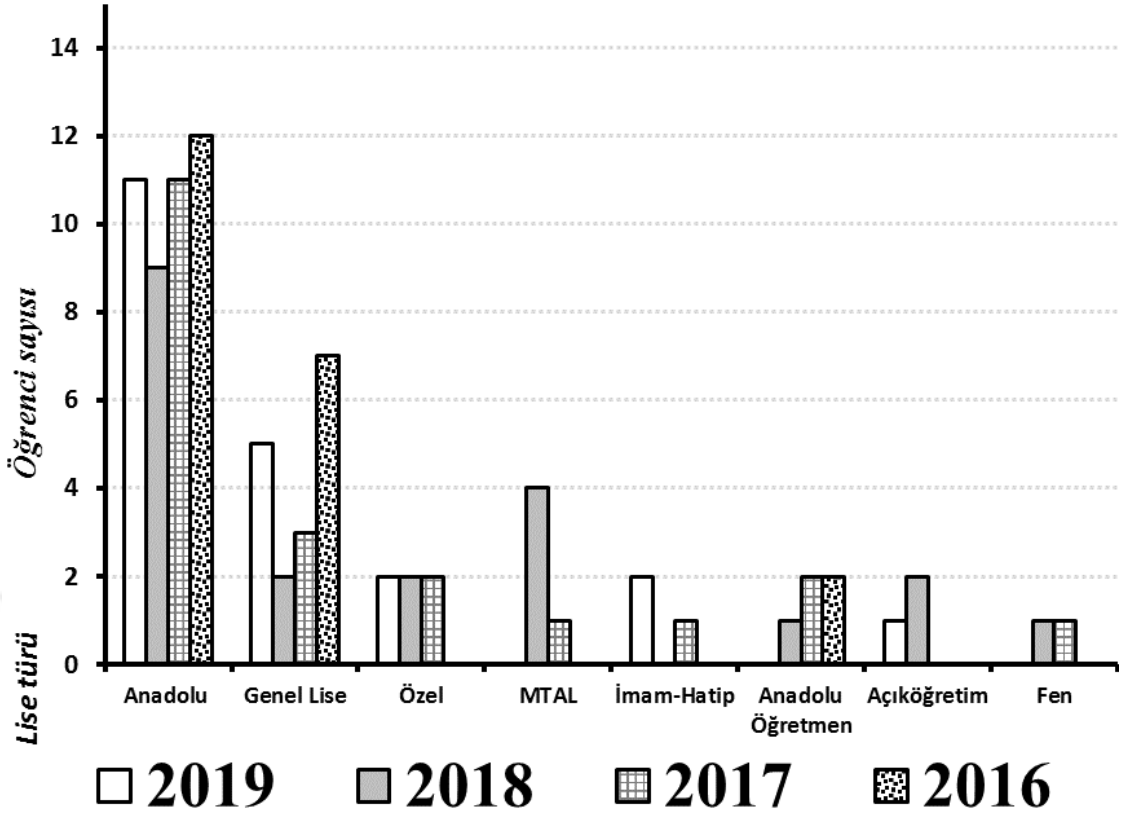
Şekil 27. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenli Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

Dicle Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 27'de yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %43'ünün (9 öğrenci) lise, %19'unun (4 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) Açık Öğretim Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %43 'ünün (9 öğrenci) Lise, %24'ünün (5 öğrenci) MTAL, %14,3'ünün (3 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %52,4'ünün (11 öğrenci) Genel Lise, %24'ünün (5 öğrenci) Anadolu Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %24'ünün (5 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) Genel Lise, %19'unun (4 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Dicle Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Genel Lise, Anadolu Lisesi ve Açık Öğretim Lisesinden mezun olduğu, 2017 yılında Lise, MTAL ve İmam-Hatip Lisesinden mezun olduğu, 2018 yılında Genel Lise ve Anadolu Lisesinden mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi, Genel Lise ve Açık Öğretim Lisesinden mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 27).

Şekil 28. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

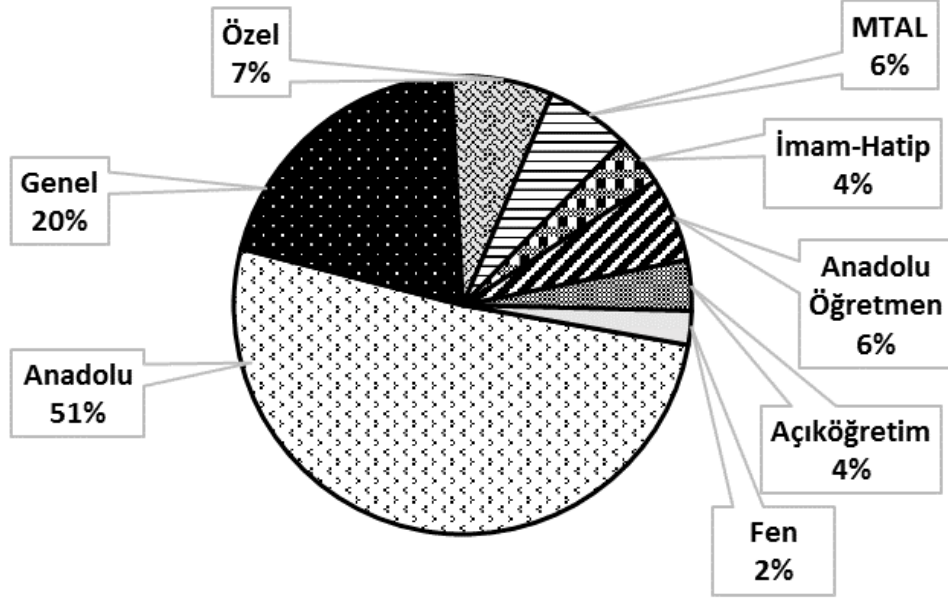
Dicle Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 28'de yerleşen öğrencilerin %42 (35 öğrenci) ile en fazla Genel Liseden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %18'sinin (15 öğrenci) Anadolu Lisesi, %13'ünün (11 öğrenci) Açık Öğretim Lisesi, %12'sinin (10 öğrenci) MTAL 'den mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Dicle Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Genel Lise, Anadolu Lisesi, Açık Öğretim Lisesi ve MTAL'dir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken Spor, Sosyal Bilimler ve Fen Liselerinden öğrencilerin Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 28).

Şekil 29. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenli Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

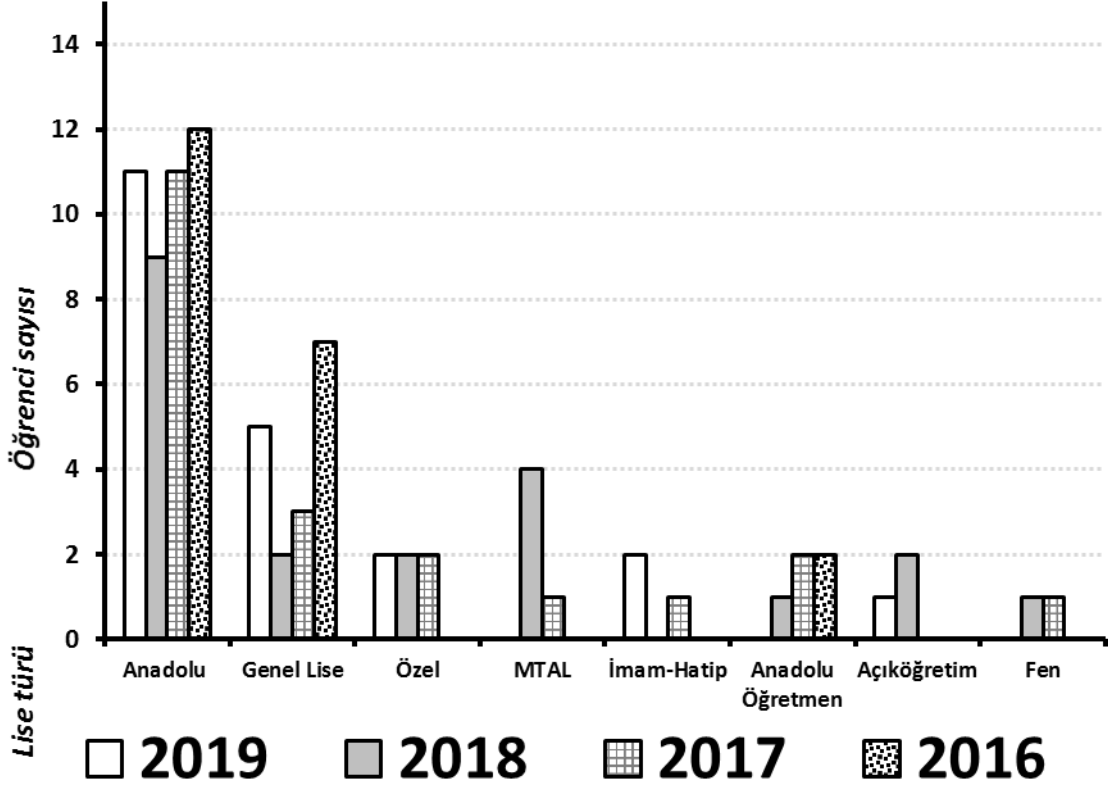
Dokuz Eylül Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 29'da yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %57'sinin (12 öğrenci) Anadolu Lisesi, %33,3'ünün (7 öğrenci) Genel Lise, %9,5'inin (2 öğrenci) Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %52'sinin (11 öğrenci) Anadolu Lisesi, %14,3'ünün (3 öğrenci) Genel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %43'ünün (9 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) MTAL'den mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %52'sinin (11 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) Genel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Dokuz Eylül Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu, 2017 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu, 2018 yılında Anadolu Lisesi, Genel Lise ve MTAL'den mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 29).

Dokuz Eylül Üniversitesi (2016-2019)

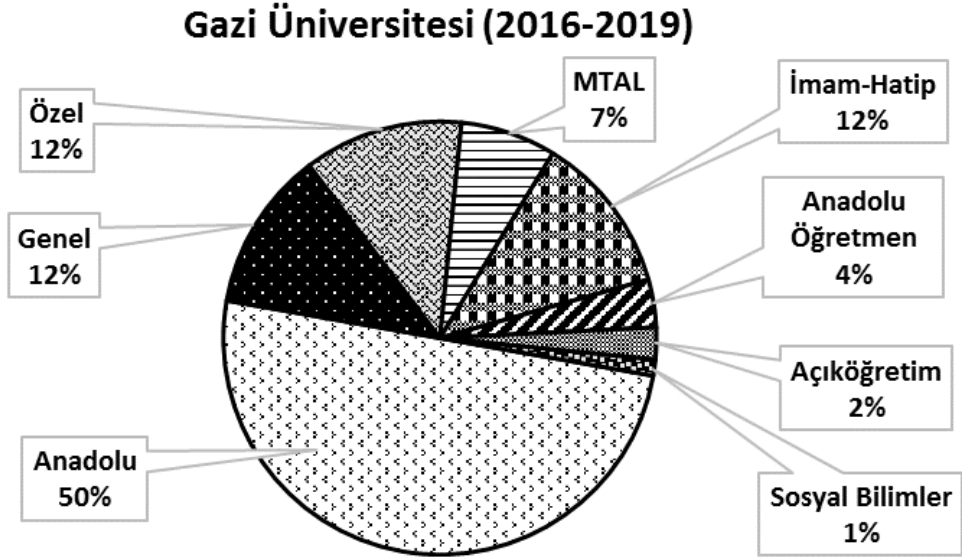
Şekil 30. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

Dokuz Eylül Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 30'da yerleşen öğrencilerin %51 (43 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %20'sinin (17 öğrenci) Genel Lise, %7'sinin (12 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, Genel Lise ve Özel Lisedir. Ayrıca Fen Lisesindeki öğrencilerinde yerleştiği görülmektedir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken ÇPL, Sosyal Bilimler ve Spor Liselerinden öğrencilerin Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 30).

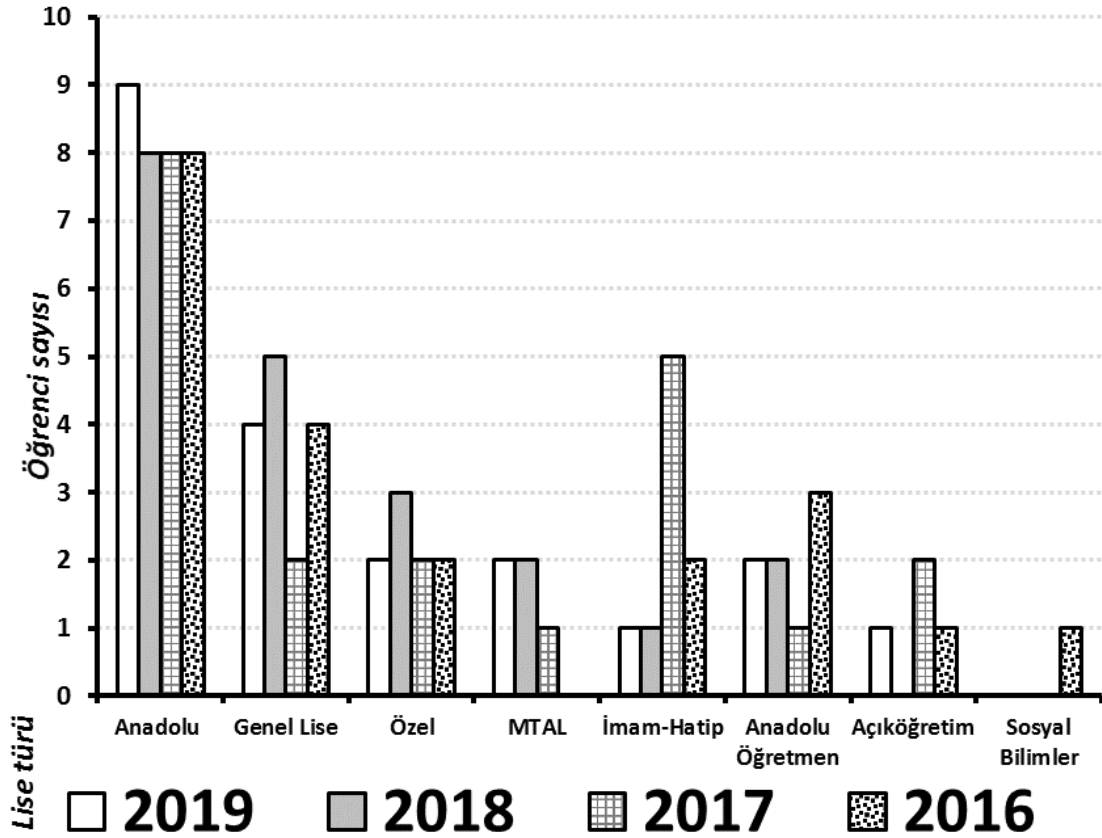
Şekil 31. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

Gazi Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 31'de yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %52'sinin (11 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) Genel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %43 'ünün (9 öğrenci) Anadolu Lisesi, %14,3'ünün (3 öğrenci) Genel Liseden ve % 14,3'ünün (3 öğrenci) Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %57'sinin (12 öğrenci) Anadolu Lisesi, %14,3'ünün (3 öğrenci) MTAL ve % 14,3'ünün (3 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %48 'inin (10 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) İmam-Hatip Lisesi ve %14,3'ünün Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Gazi Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu, 2017 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu, 2018 yılında Anadolu Lisesi, MTAL ve Özel Liseden mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi ve İmam-Hatip Lisesi ve Özel Liseden mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 31).

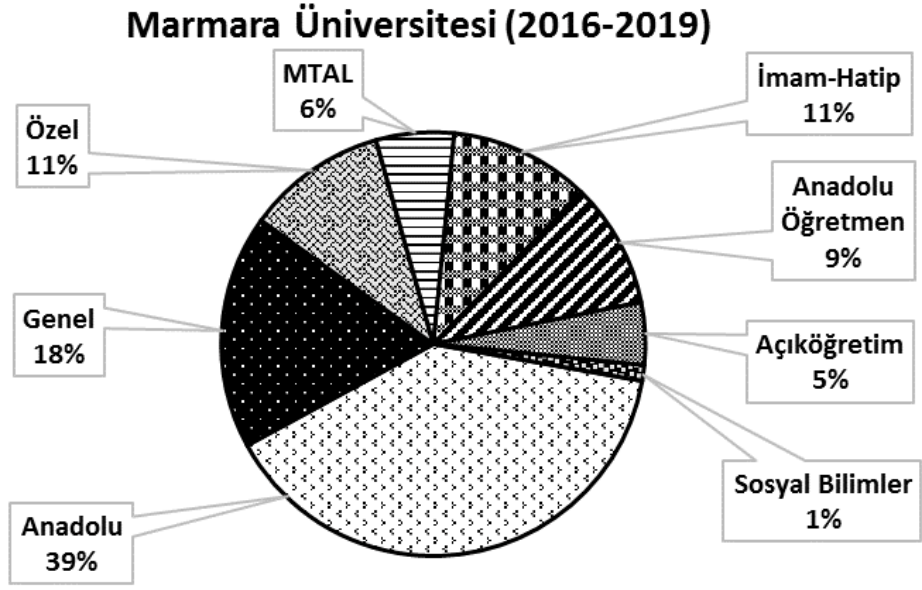
Şekil 32. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

Gazi Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 32'de yerleşen öğrencilerin %50 (42 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %12'sinin (10 öğrenci) Genel Lise, %12'sinin (10 öğrenci) Özel Lise, %12'sinin (10 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Gazi Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, Genel Lise, Özel Lise ve İmam-Hatip Lisesidir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken ÇPL, Spor ve Fen Liselerinden öğrencilerin Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 32).

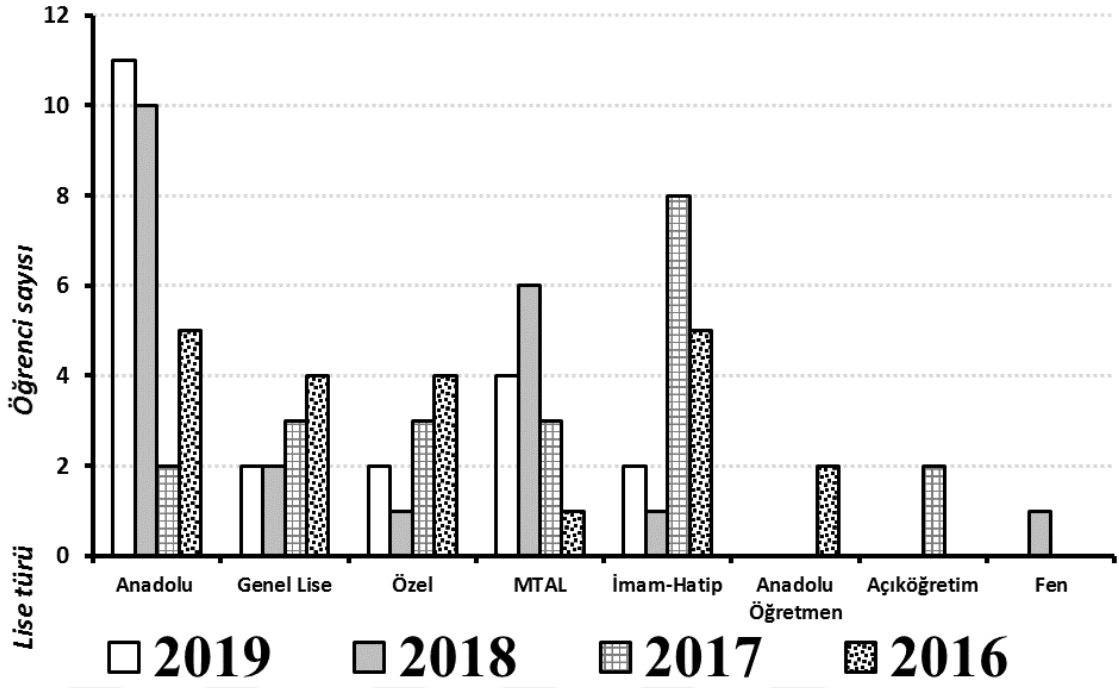
Şekil 33. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

Marmara Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 33'te yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %38'inin (8 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) Genel Lise, %14,3'ünün (3 öğrenci) Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %38'inin (8 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %38'inin (8 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) Genel Liseden, %14,3'ünün (3 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %43'ünün (9 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19,5'inin (4 öğrenci) Genel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Marmara Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu, 2017 yılında Anadolu Lisesi ve İmam-Hatip Lisesinden mezun olduğu, 2018 yılında Anadolu Lisesi, Genel Lise ve Özel Liseden mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi ve Genel Liseden mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 33).

Şekil 34. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

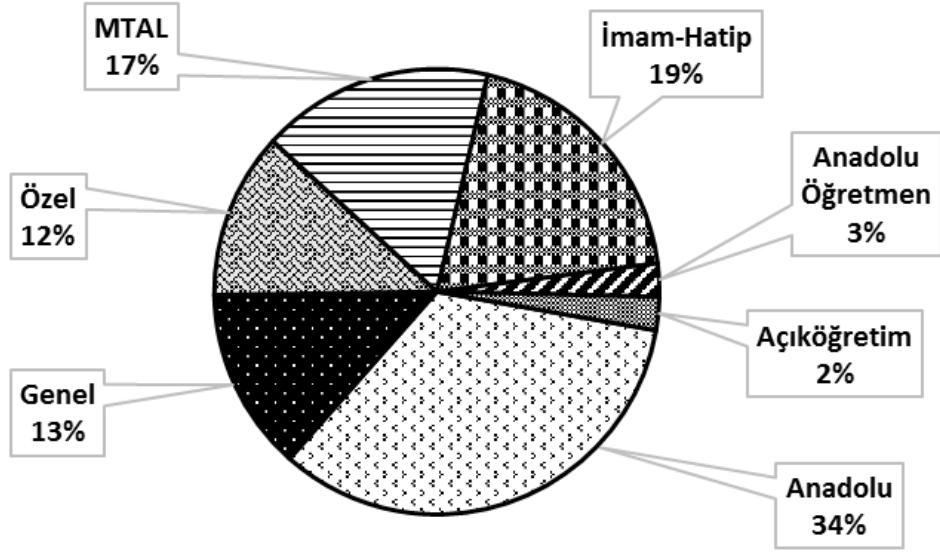
Marmara Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 34'te yerleşen öğrencilerin %39 (33 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %18'sinin (15 öğrenci) Genel Lise, %11'sinin (9 öğrenci) Özel Lise, %12'sinin (9 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Marmara Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, Genel Lise, Özel Lise ve İmam-Hatip Lisesidir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken ÇPL, Spor ve Fen Liselerinden öğrencilerin Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 34).

Şekil 35. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

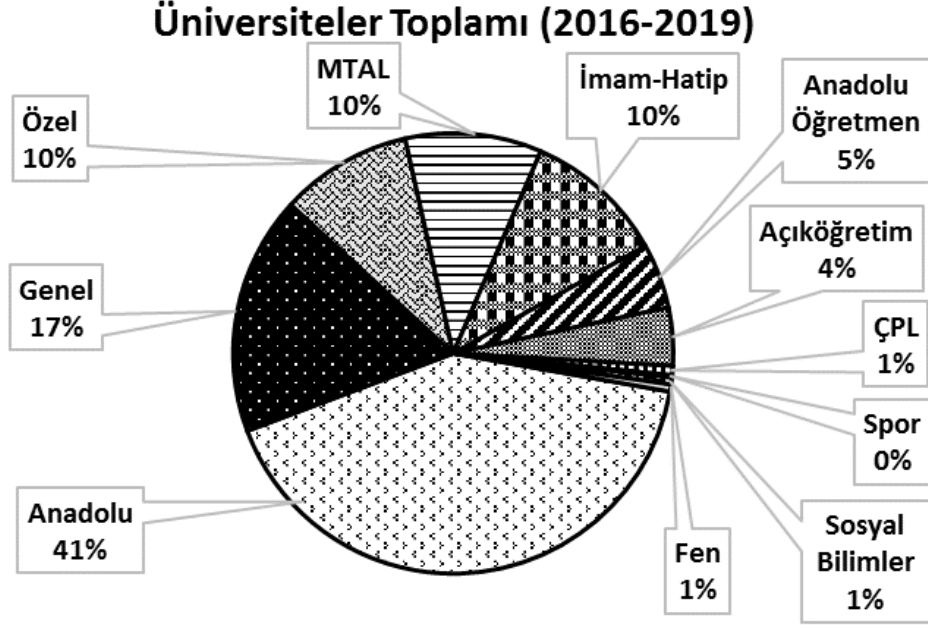
Necmettin Erbakan Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımının gösterildiği şekil 35'te yerleşen öğrencilerin 2016 yılında %24'ünün (5 öğrenci) Anadolu Lisesi, %24'ünün (5 öğrenci) İmam-Hatip Lisesi, %19'unun (4 öğrenci) Genel Lise ve 19' unun (4 öğrenci) Özel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. 2017 yılında %38 'inin (8 öğrenci) İmam-Hatip Lisesi, %14,3'ünün (3 öğrenci) Genel Lise, %14,3'ünün (3 öğrenci) Özel Lise, %14,3'ünün (3 öğrenci) MTAL'den mezun oldukları tespit edilmiştir. 2018 yılında %48'inin (10 öğrenci) Anadolu Lisesi, %28,6'sının (6 öğrenci) MTAL'den mezun oldukları tespit edilmiştir. 2019 yılında %52'sinin (11 öğrenci) Anadolu Lisesi, %19,5'inin (4 öğrenci) MTAL'den mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, Necmettin Erbakan Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla 2016 yılında Anadolu Lisesi ve İmam-Hatip Lisesi, Genel Lise ve Özel Liseden mezun olduğu, 2017 yılında İmam-Hatip Lisesi, Özel Lise ve Genel Liseden mezun olduğu, 2018 yılında Anadolu Lisesi, Genel Lise ve MTAL'den mezun olduğu, 2019 yılında Anadolu Lisesi ve MTAL'den mezun olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 35).

Necmettin Erbakan Üniversitesi (2016-2019)

Şekil 36. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

Necmettin Erbakan Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 36'da yerleşen öğrencilerin %33 (28 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %19'sının (16 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden, %17'sinin (14 öğrenci) MTAL, %13'sinin (11 öğrenci) Genel Liseden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Necmettin Erbakan Üniversitesine yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, İmam-Hatip Lisesi, MTAL ve Genel Lisedir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülürken ÇPL, Sosyal Bilimler ve Spor Liselerinden öğrencilerin Necmettin Erbakan Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünü tercih etmedikleri görülmektedir (Şekil 36).

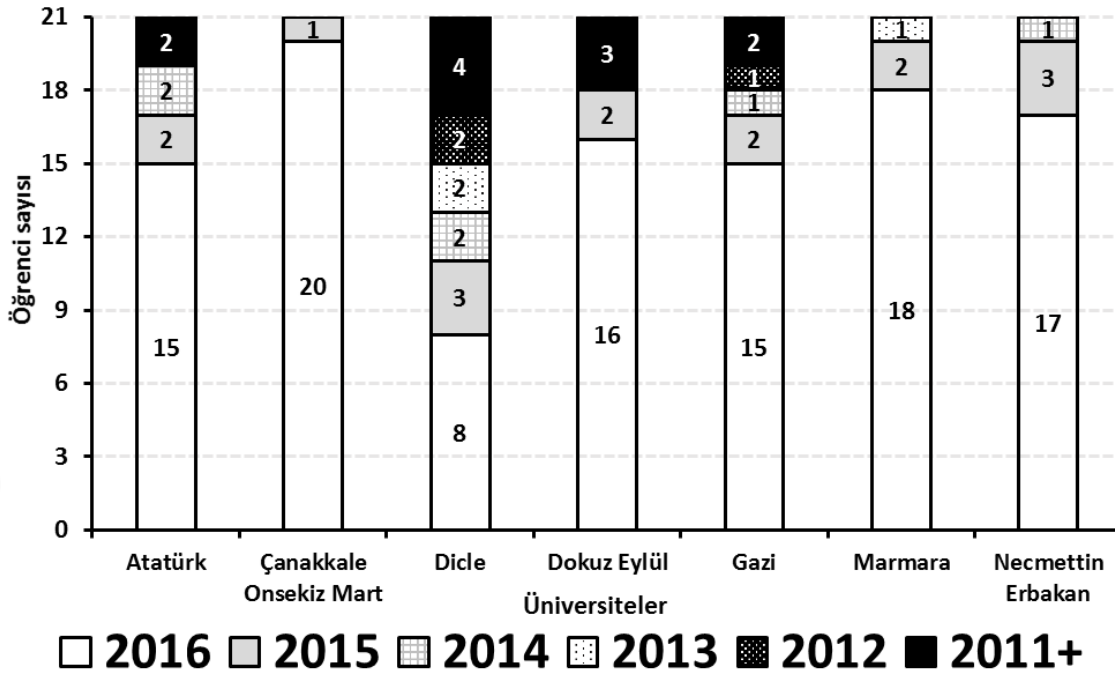
Şekil 37. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımı (2016-2019)

Coğrafya Öğretmenliği Programına 2016-2019 yılları arasında yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 37'de yerleşen öğrencilerin %41 (244 öğrenci) ile en fazla Anadolu Lisesinden mezun olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %18'inin (103 öğrenci) Genel Lise, %10'unun (61 öğrenci) İmam-Hatip Lisesinden mezun oldukları tespit edilmiştir. Buna göre, 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise türü en fazla Anadolu Lisesi, Genel Lise, İmam-Hatip Lisesidir. Dört yıl toplamına bakıldığında öğrencilerin farklı türlerdeki liselerden mezun olup yerleştiği görülmektedir (Şekil 37).

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

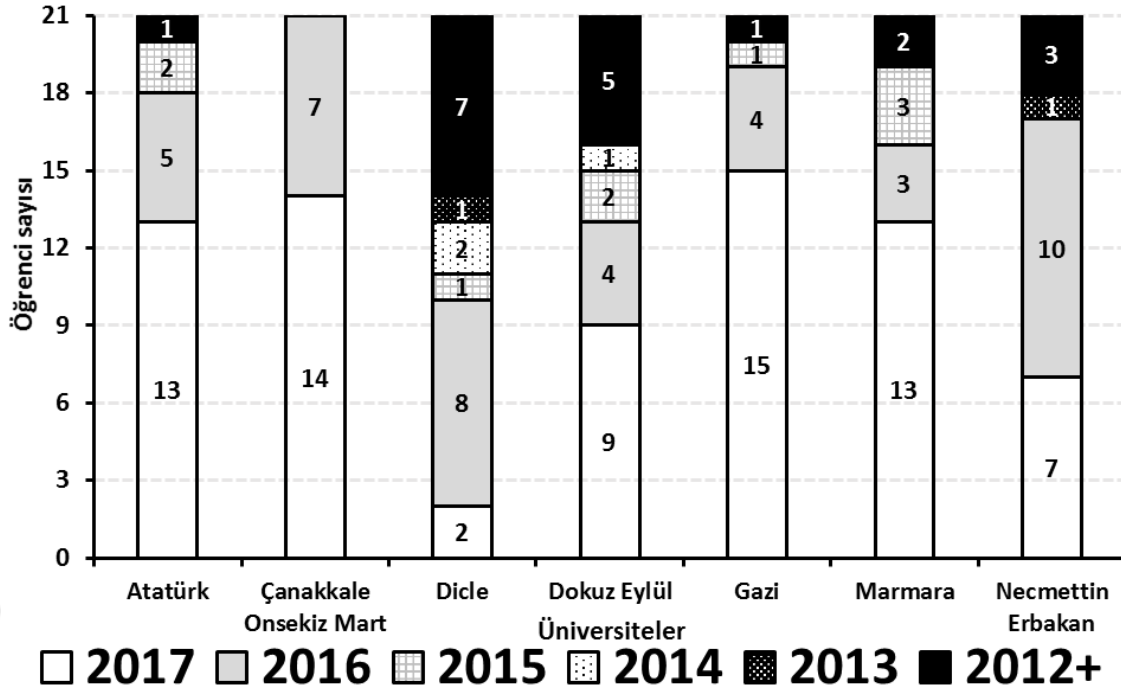
Araştırmanın yedinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları liselerden mezuniyet tarihi nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları liselerden mezuniyet yılları incelenmiştir. Veriler analiz edilirken mezun olduğu yıl, mezun olduktan 1 yıl sonra, mezun olduktan 2 yıl sonra, mezun olduktan 3 yıl sonra, mezun olduktan 4 yıl sonra, mezun olduktan 5 yıl ve üzeri şeklinde kategorize edilmiştir. Yılların yanındaki “+” sembolü (2011+, 2012+,2013+,2014+) mezun olduktan 5 yıl ve üzeri şeklinde

tanımlanarak veriler bu şekilde değerlendirilmeye tabii tutulmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

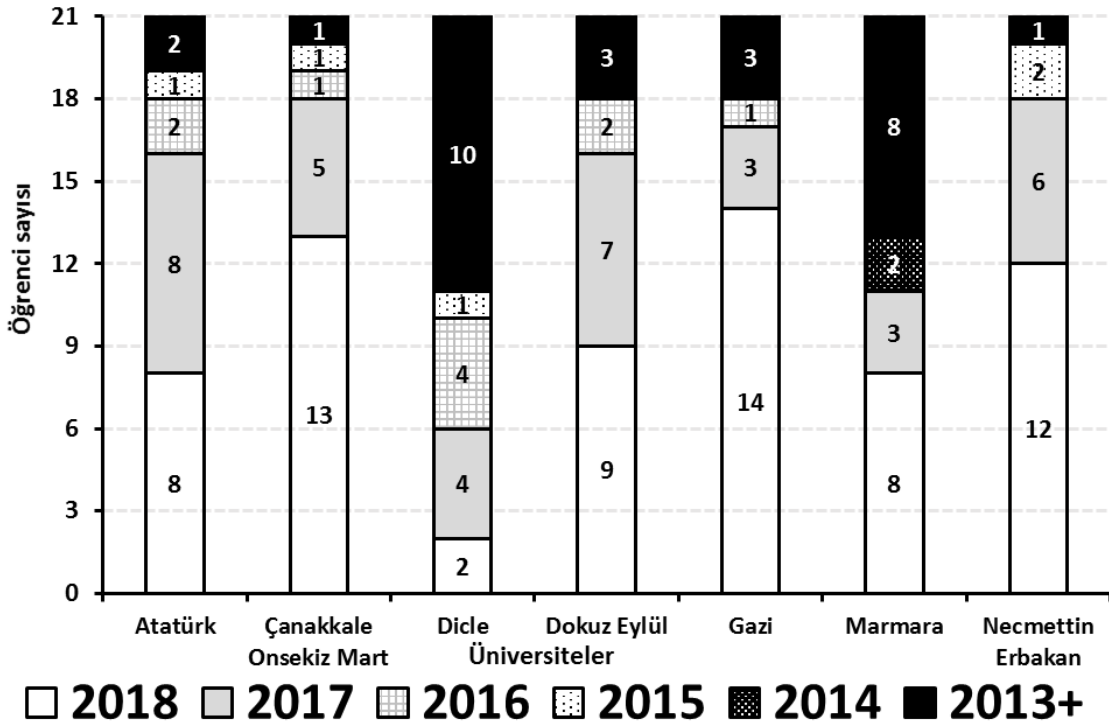
Şekil 38. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2016)

2016 yılında yerleşen öğrencilerin mezun yıllarına göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 38'de yerleşen öğrencilerin yarısından fazlası yaklaşık olarak %71'i (109 öğrenci) mezun olduğu yıl yani ilk girişlerinde bu bölüme yerleştikleri görülmektedir. Sayısal olarak oranlara bakıldığında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi %95 (20 öğrenci), Marmara Üniversitesi %86 (18 öğrenci), Necmettin Erbakan Üniversitesi %81 (17 öğrenci), Dokuz Eylül Üniversitesi %76 (16 öğrenci), Atatürk Üniversitesi %71 (15 öğrenci), Gazi Üniversitesi %71 (15 öğrenci) ve Dicle Üniversitesine %38 (8 öğrenci), oranla öğrencilerin ilk yıllarında yerleştiği görülmektedir. 5 yıl ve üzeri (2011+) mezuniyet yılındaki yerleşme oranına bakıldığında sayısal olarak en fazla %19 (4 öğrenci) ile Dicle Üniversitesi olduğu görülmektedir. Buna göre mezuniyet yıllarına göre öğrencilerin çoğunluğu ilk yıllarında yerleşirken Dicle Üniversitesinde bu oranın düşük çıktığı sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 38).

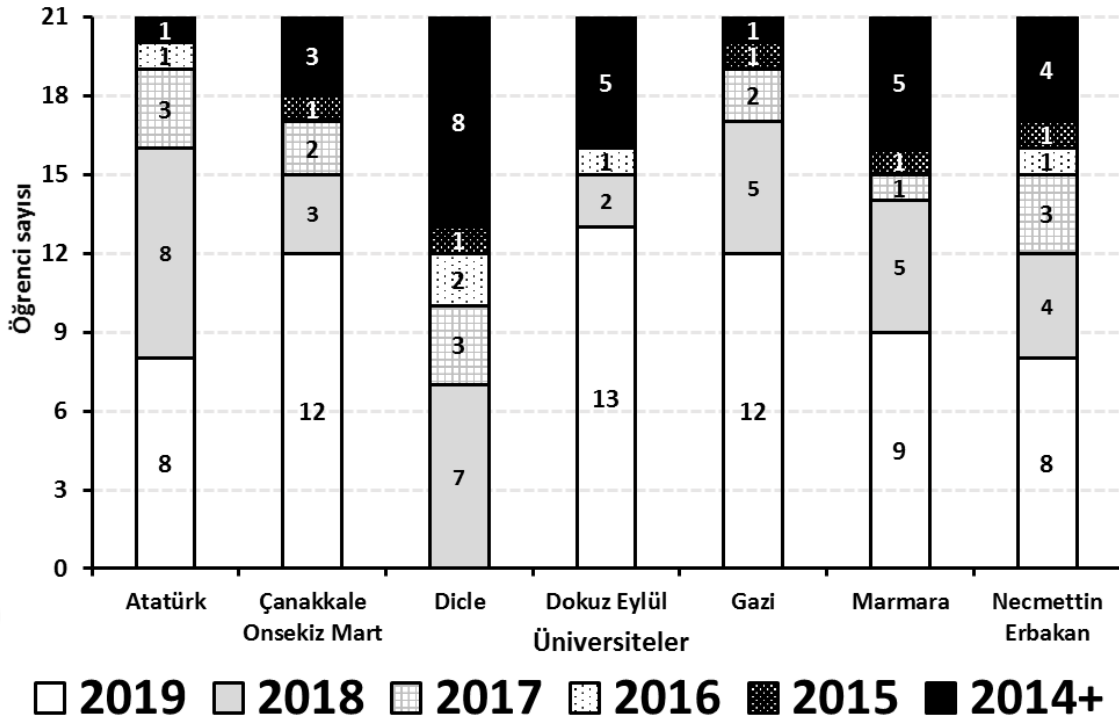
Şekil 39. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2017)

2017 yılında yerleşen öğrencilerin mezun yıllarına göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 39'da yerleşen öğrencilerin yarısı yaklaşık olarak %50'si (73 öğrenci) mezun olduğu yıl yani ilk girişlerinde bu bölüme yerleştikleri görülmektedir. Sayısal olarak oranlara bakıldığında Gazi Üniversitesi %71 (15 öğrenci), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi %67 (14 öğrenci), Atatürk Üniversitesi %62 (13 öğrenci), Marmara Üniversitesi %62 (13 öğrenci), Dokuz Eylül Üniversitesi %43 (9 öğrenci), Necmettin Erbakan Üniversitesi %33 (7 öğrenci) ve Dicle Üniversitesine %10 (2 öğrenci) oranla öğrencilerin ilk yıllarında yerleştiği görülmektedir. 5 yıl ve üzeri (2012+) mezuniyet yılındaki yerleşme oranına bakıldığında sayısal olarak en fazla %33 (7 öğrenci) ile Dicle Üniversitesi ve %24 (5 öğrenci) Dokuz Eylül Üniversitesi olduğu görülmektedir. Buna göre mezuniyet yıllarına göre öğrencilerin yaklaşık yarısının ilk yıllarında yerleşirken Dicle Üniversitesinde bu oranın diğer üniversitelere göre çok düşük çıktığı sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 39).

Şekil 40. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2018)

2018 yılında yerleşen öğrencilerin mezun yıllarına göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 40'ta yerleşen öğrencilerin yarıya yakını yaklaşık olarak %45'i (66 öğrenci) mezun olduğu yıl yani ilk girişlerinde bu bölüme yerleştikleri görülmektedir. Sayısal olarak oranlara bakıldığında Gazi Üniversitesi %67 (14 öğrenci), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi %62 (13 öğrenci), Necmettin Erbakan Üniversitesi %57 (12 öğrenci), Dokuz Eylül Üniversitesi %43 (9 öğrenci), Atatürk Üniversitesi %38 (8 öğrenci), Marmara Üniversitesi %38 (8 öğrenci) ve Dicle Üniversitesine %10 (2 öğrenci) oranla öğrencilerin ilk yıllarında yerleştiği görülmektedir. 5 yıl ve üzeri (2013+) mezuniyet yılındaki yerleşme oranına bakıldığında sayısal olarak en fazla %48 (10 öğrenci) ile Dicle Üniversitesi ve %24 (5 öğrenci) görülmektedir. Buna göre mezuniyet yıllarına göre öğrencilerin yaklaşık yarıya yakının ilk yıllarında yerleşirken Dicle Üniversitesinde bu oranın diğer üniversitelere göre çok düşük çıktığı sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 40).

Şekil 41. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezuniyet yıllarına göre toplam dağılımı (2019)

2019 yılında yerleşen öğrencilerin mezun yıllarına göre toplam dağılımının gösterildiği şekil 41'de yerleşen öğrencilerin yarıya yakını yaklaşık olarak %42'i (62 öğrenci) mezun olduğu yıl yani ilk girişlerinde bu bölüme yerleştikleri görülmektedir. Sayısal olarak oranlara bakıldığında Dokuz Eylül Üniversitesi %62 (13 öğrenci), Gazi Üniversitesi %57 (12 öğrenci), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi %57 (12 öğrenci), Marmara Üniversitesi %43 (9 öğrenci), Atatürk Üniversitesi %38 (8 öğrenci) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi %38 (8 öğrenci) oranla öğrencilerin ilk yıllarında yerleştiği görülmektedir. Dicle Üniversitesine Genel Liseden mezun olduğu yıl (2019) hiçbir öğrenci yerleşmemiştir. .5 yıl ve üzeri (2014+) mezuniyet yılındaki yerleşme oranına bakıldığında sayısal olarak en fazla %38 (8 öğrenci) ile Dicle Üniversitesi ve %24 (5 öğrenci) Dokuz Eylül ve Marmara Üniversiteleri görülmektedir. Buna göre mezuniyet yıllarına göre öğrencilerin yaklaşık olarak toplamda %42'si ilk yıllarında yerleşirken Dicle Üniversitesinde bu oranın diğer üniversitelere göre %0 çıktığı sonucuna ulaşılmıştır (Şekil 41).

Mezuniyet yıllarındaki değişimine incelendiğinde 2016 (109 öğrenci) yılından 2019 (62 öğrenci) yılına kadar mezuniyetin ilk yılında yerleşenlerin sayısı sürekli azaldığı görülmektedir. Buna ek olarak 5 yıl ve üzeri yerleşenlerin sayısı 2016 (11 öğrenci)

yılından 2019 (27 öğrenci) yılına kadar artmıştır. Verilen tüm yıllarda Genel Liseden mezun olduğu yıl yerleşme oranlarında en düşük Dicle Üniversitesi bulunmuştur. Yine verilen tüm yıllarda Genel Liseden mezun olduktan 5 yıl üzeri olan en yüksek Dicle Üniversitesinde olduğu bulunmuştur.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın sekizinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin YGS/LYS (2016-2017) ve TYT/AYT (2018-2019) net ortalamaları nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin YGS/LYS (2016-2017) ve TYT/AYT (2018-2019) net ortalamaları incelenmiştir. Net ortalamalarındaki veriler alınırken Coğrafya Öğretmenliği Bölümünün puan türüne etki eden derslerin testlerindeki net ortalamaları başarı oranları yüzdesel alınmıştır. Veriler analiz edilirken 2016-2017 yılında uygulanan sınav YGS/LYS, 2018/2019 yılında uygulaması devam eden sınav türü TYT/AYT sınav netleri şeklinde kategorize edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 16. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin YGS net ortalamaları (2016-2017)

Üniversiteler	YGS Türkçe (40 soru)		YGS Sos.Bil. (40 soru)		YGS Mat (40 soru)	YGS Fen Bil. (40 soru)		
	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı		Başarı Oranı	Başarı Oranı	
Atatürk	26,05	65%	25,45	64%	6,45	16%	2,45	6%
Çanakkale Onsekiz Mart	28,2	71%	25,65	64%	7,1	18%	2,8	7%
Dicle	28	70%	25,95	65%	4,6	12%	1,2	3%
Dokuz Eylül	29,6	74%	25,6	64%	8,9	22%	1,4	4%
Gazi	29,15	73%	27,55	69%	8,05	20%	3	8%
Marmara	29,75	74%	27,9	70%	9,4	24%	2,85	7%
Necmettin Erbakan	28,5	71%	27,15	68%	7,05	18%	1,7	4%
Ortalama	28,5	71%	26,5	66%	7,4	18%	2,2	6%

Tablo 16 incelendiğinde 2016-2017 yılları ortalamaları alınarak yerleşen öğrencilerin YGS net ortalamaları ve başarı oranlarının dağılımı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin YGS net oranları incelendiğinde en başarılı %71 (28,5 net) ile Türkçe testi olduğu görülmektedir. Bunu sırayla %66 (26,5 net) Sosyal Bilimler, %18 (7,4 net) Matematik testleri takip etmektedir. Başarı oranı en düşük %6 (2,2 net) ile Fen Bilimleri

testi olduğu bulunmuştur. Başarı oranı en yüksek test ve üniversite ilişkisi %74 (29,7 net) ile Marmara Üniversitesi Türkçe testi, en düşük test ve üniversite ilişkisi %3 (1,2 net) ile Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri testi olduğu saptanmıştır.

Tablo 17. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin LYS net ortalamaları (2016-2017)

Üniversiteler	LYS-3 T.D ve Edeb (56 soru)		LYS-3 Coğr.-1 (24 soru)		LYS-4 Tarih (44soru)		LYS-4 Coğr.-2 (14 soru)		LYS-4 Felsefe- Din K (32 soru)	
	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı
Atatürk	33,65	60%	15,35	64%	29,9	68%	10,8	77%	17,7	55%
Çanakkale Onsekiz Mart	36,8	66%	14,8	62%	30,3	69%	10,55	75%	18,1	57%
Dicle Üniversitesi	36,6	65%	14,9	62%	32,65	74%	9,95	71%	17,15	54%
Dokuz Eylül	41,9	75%	17,9	75%	32,1	73%	11,7	84%	18,5	58%
Gazi	40,2	72%	16,55	69%	31,75	72%	10,95	78%	20,15	63%
Marmara	41,55	74%	17,3	72%	33,05	75%	11,4	81%	20,7	65%
Necmettin Erbakan	37,9	68%	15,15	63%	29,6	67%	10,7	76%	18,65	58%
Ortalama	38,4	69%	16	67%	31,34	71%	10,86	78%	18,71	58%

Tablo 17 incelendiğinde 2016-2017 yılları ortalamaları alınarak yerleşen öğrencilerin LYS net ortalamaları ve başarı oranlarının dağılımı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin LYS net oranları incelendiğinde en başarılı %78 (10,86 net) ile Coğrafya-2 testi olduğu görülmektedir. Bunu sırayla %71 Tarih (31,3 net), %69 Türk Dili ve Edebiyatı (38,4 net), %67 (16 net) Coğrafya-1 testi takip etmektedir. Başarı oranı en düşük test %58 ile (18,7) Felsefe Grubu ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi testi olduğu bulunmuştur. Başarı oranı en yüksek test ve üniversite ilişkisi %84 (11,7 net) ile Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya-2 testi, en düşük test ve üniversite ilişkisi %54 (17,1 net) ile Dicle Üniversitesi Felsefe Grubu ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi testi olduğu saptanmıştır.

Tablo 18. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin TYT net ortalamaları (2018-2019)

Üniversiteler	TYT Türkçe (40 soru)		TYT Sosyal Bilimler (20 soru)		TYT Matematik (40 soru)		TYT Fen Bilimleri (20 soru)	
	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı	Başarı Oranı
Atatürk	24,7	62%	12,75	64%	5,15	13%	1,25	6%
Çanakkale Onsekiz Mart	25,4	64%	13,65	68%	5,4	14%	0,9	5%
Dicle	24,35	61%	13,6	68%	5,5	14%	1,15	6%
Dokuz Eylül	27,4	69%	13,8	69%	7,45	19%	1,75	9%
Gazi	26,5	66%	13,65	68%	8,7	22%	1,55	8%
Marmara	28,4	71%	14,6	73%	7,3	18%	1,45	7%
Necmettin Erbakan	25,05	63%	13,3	67%	6,8	17%	1,15	6%
Ortalama	26	65%	13,6	68%	6,6	17%	1,3	7%

Tablo 18 incelendiğinde 2018-2019 yılları ortalamaları alınarak yerleşen öğrencilerin TYT net ortalamaları ve başarı oranlarının dağılımı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin TYT net oranları incelendiğinde en başarılı %68 (13,6 net) ile Sosyal Bilimler testi olduğu görülmektedir. Bunu sırayla %65 (26 net) Türkçe testi, %17 Matematik (6,6 net) testleri takip etmektedir. Başarı oranı en düşük %7(1,3 net) ile Fen Bilimleri testi olduğu bulunmuştur. Başarı oranı en yüksek test ve üniversite ilişkisi %73 (14,6 net) ile Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler testi, en düşük test ve üniversite ilişkisi %5 (0,9 net) ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri testi olduğu saptanmıştır.

Tablo 19. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin AYT net ortalamaları (2018-2019)

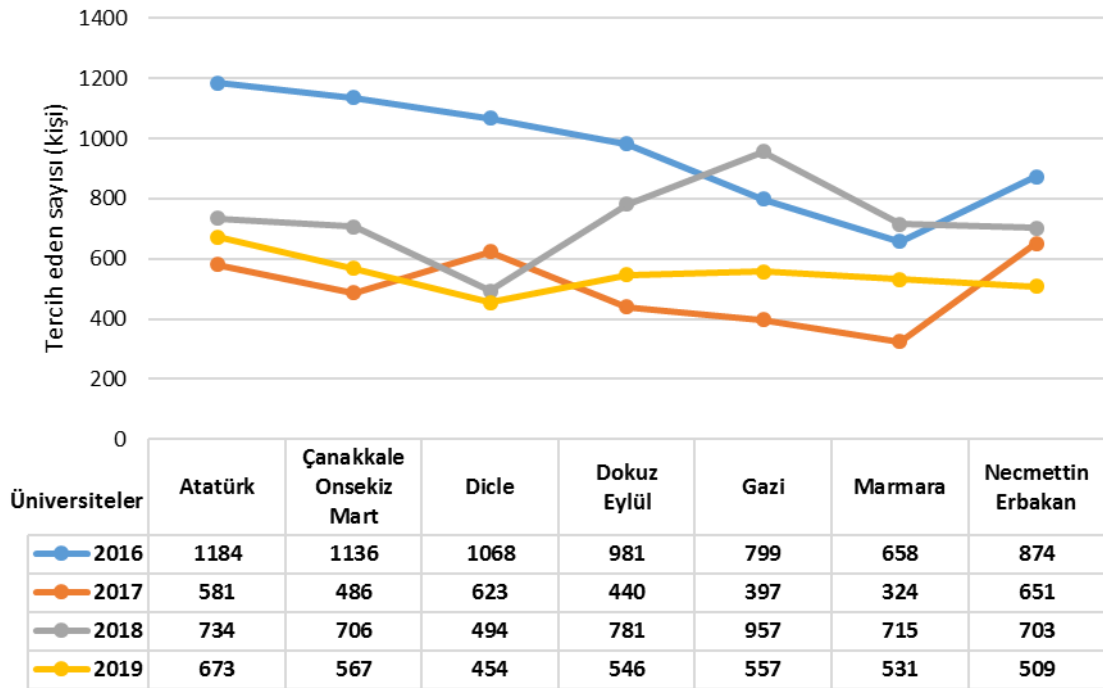
Üniversiteler	AYT T.D ve Edeb. (24 soru)	Başarı Oranı	AYT Tarih-1 (10 soru)	Başarı Oranı	AYT *Coğr-1 (6 soru)	Başarı Oranı	AYT Tarih-2 (11 soru)	Başarı Oranı
Atatürk	14,95	62%	5,5	55%	4,8	80%	5,25	48%
Çanakkale Onsekiz Mart	16,95	71%	5,7	57%	5	83%	6	55%
Dicle	14,15	59%	5,75	58%	4,95	83%	6,9	63%
Dokuz Eylül	16,9	70%	6,1	61%	4,85	81%	6,6	60%
Gazi	17,05	71%	5,9	59%	4,9	82%	6,5	59%
Marmara	17,55	73%	6,45	65%	5,2	87%	7,55	69%
Necmettin Erbakan	16,2	68%	5,6	56%	4,75	79%	6,35	58%
Ortalama	16,25	68%	5,86	59%	4,92	82%	6,45	59%
Üniversiteler	AYT *Coğr.-2 (11 soru)	Başarı Oranı	AYT Felsefe G. (12 soru)	Başarı Oranı	AYT Din K. ve Ah. Bil. (6 soru)	Başarı Oranı		
Atatürk	7,65	70%	6,8	57%	4,5	75%		
Çanakkale Onsekiz Mart	7,6	69%	7,2	60%	3,95	66%		
Dicle	8,4	76%	7,55	63%	4,6	77%		
Dokuz Eylül	8,75	80%	7,3	61%	4,5	75%		
Gazi	8,6	78%	7,75	65%	4,5	75%		
Marmara	9,3	85%	7,65	64%	4,6	77%		
Necmettin Erbakan	8,1	74%	7	58%	3,95	66%		
Ortalama	8,34	76%	7,32	61%	4,37	73%		

Tablo 19 incelendiğinde 2018-2019 yılları ortalamaları alınarak yerleşen öğrencilerin AYT net ortalamaları ve başarı oranlarının dağılımı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin AYT net oranları incelendiğinde en başarılı %82 (4,9 net) ile Coğrafya-1 testi, %76 (8,3 net) ile Coğrafya-2 testi olduğu görülmektedir. Bunu sırayla %73 (4,3 net) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi testi, %68 (16,2 net) Türk Dili ve Edebiyatı, %61 (7,3 net) Felsefe Grubu testi takip etmektedir. Başarı oranı en düşük test %59 ile (5,8 net) Tarih-1

ve Tarih-2 (6,4) testi olduğu bulunmuştur. Başarı oranı en yüksek test ve üniversite ilişkisi %87 (5,2) ile Marmara Üniversitesi, Coğrafya-1 testi, başarı oranı en düşük test ve üniversite ilişkisi %48 ile Atatürk Üniversitesi, Tarih-2 testi olduğu saptanmıştır.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programının ülke geneli tercih edilme istatistikleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yılları arasında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri bulunan üniversitelerin ülke geneli tercih edilme dağılımı incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Şekil 42. Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri bulunan üniversitelerin ülke geneli tercih edilme dağılımı

Şekil 42 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri bulunan üniversitelerin ülke geneli tercih edilme dağılımı görülmektedir. Yıllara göre taban başarı sıralamalarına bakıldığında en yüksek ülke geneli tercih edilme sayısı 2016 yılı Atatürk Üniversitesi (1184), 2017 yılı Dicle Üniversitesi (623), 2018 yılı Gazi Üniversitesi, 2019 yılı Atatürk Üniversitesi tercih edilmiştir. En düşük ülke geneli tercih edilme sayısı 2017 yılı ile Marmara Üniversitesi (324) olduğu saptanmıştır. 2016 yılından sonra ülke geneli tercih edilme sayısı belirgin bir şekilde düştüğü görülmektedir. En az

tercih esilme sayısı 2017 yılı olurken 2018 yılında tekrar arttığı 2019 yılında ise düştüğü saptanmıştır.

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın onuncu alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler kaçınıcı tercihlerine yerleştiler?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yılları arasında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin ortalama kaçınıcı tercihlerine yerleştikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 20. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2016)

Üniversiteler/2016	Tercih Sırası									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atatürk	3	5	3	4	2	0	0	0	0	0
Çanakkale Onsekiz Mart	3	2	3	1	1	3	1	1	2	0
Dicle	6	4	4	3	0	1	0	1	0	0
Dokuz Eylül	7	1	2	1	4	1	2	0	1	0
Gazi	11	2	0	2	1	0	2	1	0	1
Marmara	11	1	2	0	0	1	0	1	0	0
Necmettin Erbakan	5	6	2	3	0	3	0	0	0	0
Toplam	46	21	16	14	8	9	5	4	3	1

Tablo 20 incelendiğinde 2016 yılında ilk üç sırada tercihlerine yerleşenlerin oranı %56 (83 öğrenci) bulunmuştur. Atatürk Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 17 öğrencidir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 8, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 17 öğrencidir. Dicle Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 6, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 14, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 19 öğrencidir. Dokuz Eylül Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 7, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 10, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 19 öğrencidir. Gazi Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 13, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 20 öğrencidir. Marmara Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 14, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 16 öğrencidir. Necmettin Erbakan Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 5, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 13, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 19 öğrencidir.

Tablo 21. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2017)

Üniversiteler/2017	Tercih Sırası									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atatürk	6	5	3	4	2	0	0	0	0	0
Çanakkale Onsekiz Mart	11	2	3	1	1	3	1	1	2	0
Dicle	1	4	4	3	0	1	0	1	0	0
Dokuz Eylül	7	1	2	1	4	1	2	0	1	0
Gazi	10	2	0	2	1	0	2	1	0	1
Marmara	11	1	2	0	0	1	0	1	0	0
Necmettin Erbakan	6	6	2	3	0	3	0	0	0	0
Toplam	52	16	19	6	3	6	6	8	3	1

Tablo 21 incelendiğinde 2017 ilk üç sırada tercihlerine yerleşenlerin oranı %59 (87 öğrenci) bulunmuştur. Atatürk Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 6, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 17 öğrencidir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 16, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 18 öğrencidir. Dicle Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 1, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 10, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 15 öğrencidir. Dokuz Eylül Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 7, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 12, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 18 öğrencidir. Gazi Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 10, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 13, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 19 öğrencidir. Marmara Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 17, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 21 öğrencidir. Necmettin Erbakan Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 6, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 17 öğrencidir.

Tablo 22. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2018)

Üniversiteler/2018	Tercih Sırası									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atatürk	0	0	3	1	3	0	0	1	0	2
Çanakkale Onsekiz Mart	3	2	2	2	0	0	2	0	0	0
Dicle	4	2	7	0	1	1	0	1	0	0
Dokuz Eylül	2	3	1	3	1	1	0	1	0	1
Gazi	3	0	1	4	1	2	1	0	0	0
Marmara	8	1	3	0	1	3	0	1	1	0
Necmettin Erbakan	2	2	0	4	3	2	0	1	1	1
Toplam	22	10	17	14	10	9	3	5	2	4

Tablo 22 incelendiğinde 2018 yılında ilk üç sırada tercihlerine yerleşenlerin oranı %33 (49 öğrenci) bulunmuştur. Atatürk Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen öğrenci bulunmazken, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 10 öğrencidir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 7, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 11 öğrencidir. Dicle Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 4, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 13, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 16 öğrencidir. Dokuz Eylül Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 2, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 6, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 13 öğrencidir. Gazi Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 4, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 12 öğrencidir. Marmara Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 8, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 12, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 18 öğrencidir. Necmettin Erbakan Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 2, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 4, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 16 öğrencidir.

Tablo 23. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin yerleştikleri tercih sırası (2019)

Üniversiteler/2019	Tercih Sırası									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atatürk	0	0	2	2	3	0	1	0	0	1
Çanakkale Onsekiz Mart	1	2	0	4	2	1	1	1	1	2
Dicle	3	1	1	1	0	1	0	3	3	1
Dokuz Eylül	11	1	1	3	0	1	0	0	0	0
Gazi	2	4	1	6	0	5	0	0	0	1
Marmara	8	0	1	3	1	2	2	2	0	0
Necmettin Erbakan	1	5	0	2	0	0	1	3	1	1
Toplam	26	13	6	21	6	10	5	9	5	6

Tablo 23 incelendiğinde 2019 yılında ilk üç sırada tercihlerine yerleşenlerin oranı %31 (45 öğrenci) bulunmuştur. Atatürk Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen öğrenci bulunmazken, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 2, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 9 öğrencidir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 1, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 15 öğrencidir. Dicle Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 3, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 5, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 14 öğrencidir. Dokuz Eylül Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 11, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 13, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 17 öğrencidir. Gazi Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 2, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 7, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 19

öğrencidir. Marmara Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 8, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 9, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 19 öğrencidir. Necmettin Erbakan Üniversitesine birinci tercih olarak yerleşen sayısı 1, ilk üç tercih olarak yerleşen sayısı 6, ilk on tercih olarak yerleşen sayısı 14 öğrencidir.

4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on birinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler tercih formlarında hangi illere ve hangi devlet üniversitelerine kaç kez yer vermişlerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yılları arasında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında hangi illere ve hangi devlet üniversitelerine kaç kez yer verdikleri incelenmiştir. İncelenen veriler tercihlerinde en fazla yer verdikleri ilk üç üniversite ve ilk üç il olarak gruplandırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 24. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Atatürk	64	Atatürk	55	Atatürk	87	Atatürk	60
		Necmettin		Çanakkale		Necmettin	
Gazi	15	Erbakan	13	Onsekiz Mart	17	Erbakan	18
Necmettin							
Erbakan	15	Akdeniz	12	Dokuz Eylül	11	Giresun	15
İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
Erzurum	64	Erzurum	55	Erzurum	88	Erzurum	60
Ankara	23	Ankara	19	İzmir	22	Konya	23
Konya	16	Konya	16	İstanbul	21	Giresun	15

Tablo 24 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite Atatürk Üniversitesi olduğu görülmektedir. İkinci ve üçüncü sırada en fazla tercih edilen üniversitelerin tercih edilme sıklıklarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. İlk sıradaki üniversitenin tercih edilme sıklıkları ikinci ve üçüncü sırada tercih edilen üniversitelerin arasında yaklaşık dört kat oranında sayıca farklar görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında dört yıl boyunca en fazla Erzurum ili tercih edildiği

saptanmıştır. Buna bağlı olarak üniversite ve il tercihi paralel olduğu görülmektedir. Öğrenciler üniversite ve il olarak dört yıl boyunca Erzurum ilindeki Atatürk Üniversitesini tercih ettikleri saptanmıştır.

Tablo 25. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Çanakkale		Çanakkale		Çanakkale		Çanakkale	
Onsekiz Mart	34	Onsekiz Mart	36	Dokuz Eylül	39	Onsekiz Mart	41
				Çanakkale			
Dokuz Eylül	32	Ege	22	Onsekiz Mart	36	Dokuz Eylül	39
Gazi	32	Uludağ	22	Gazi	27	Ege	15
İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
Ankara	56	İstanbul	42	İzmir	52	İzmir	55
İstanbul	47	İzmir	41	Ankara	48	Çanakkale	41
İzmir	47	Çanakkale	36	Çanakkale	36	İstanbul	25

Tablo 25 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite 2016,2017,2019 yıllarında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi olduğu görülmektedir. İlk sıra ve ikinci sırada en fazla tercih edilen üniversitelerin tercih edilme sıklıklarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında 2016 yılında Ankara, 2017 yılında İstanbul, 2018 ve 2019 yılında İzmir ili en fazla tercih edildiği saptanmıştır.

Tablo 26. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Dicle	75	Dicle	82	Dicle	75	Dicle	64
Çanakkale						Van Yüzüncü	
Onsekiz Mart	15	İnönü	11	Fırat	10	Yıl	10
Yüzüncü Yıl	13	Atatürk	10	İnönü	10	Adıyaman	9
İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
Diyarbakır	75	Diyarbakır	82	Diyarbakır	75	Diyarbakır	64
İzmir	16	İstanbul	17	İstanbul	22	İstanbul	13
Çanakkale	15	Ankara	13	Elâzığ	10	Van	10

Tablo 26 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite Dicle Üniversitesi olduğu görülmektedir. İkinci ve üçüncü sırada en fazla tercih edilen üniversitelerin tercih edilme sıklıklarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. İlk sıradaki üniversitenin tercih edilme sıklıkları ikinci ve üçüncü sırada tercih edilen üniversitelerin arasında yaklaşık altı kat oranında sayıca farklar görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında dört yıl boyunca en fazla Diyarbakır ili tercih edildiği saptanmıştır. Buna bağlı olarak üniversite ve il tercihi paralel olduğu görülmektedir. Öğrenciler üniversite ve il olarak dört yıl boyunca Diyarbakır ilindeki Dicle Üniversitesini tercih ettikleri saptanmıştır.

Tablo 27. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Dokuz Eylül	50	Dokuz Eylül	45	Dokuz Eylül	87	Dokuz Eylül	79
Çanakkale							
Onsekiz Mart	22	Ege	29	Ege	48	Ege	27
Gazi	21	Marmara	13	Marmara	17	Marmara	14
İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
İzmir	68	İzmir	80	İzmir	146	İzmir	121
İstanbul	35	İstanbul	29	Ankara	25	İstanbul	35
Ankara	31	Ankara	19	İstanbul	24	Ankara	17

Tablo 27 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite Dokuz Eylül Üniversitesi olduğu görülmektedir. İkinci sırada en fazla tercih edilen üniversitenin İzmir ilindeki diğer bir üniversite olan Ege Üniversitesi 2017-2019 yılları boyunca tercih edildiği görülmektedir. İlk sıradaki üniversitenin tercih edilme sıklıkları ikinci ve üçüncü sırada tercih edilen üniversitelerin arasında yaklaşık altı kat oranında sayıca farklar görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında dört yıl boyunca en fazla İzmir ili tercih edildiği saptanmıştır. Buna bağlı olarak üniversite ve il tercihi paralel olduğu görülmektedir. Öğrenciler üniversite ve il olarak dört yıl boyunca İzmir ilindeki Dokuz Eylül Üniversitesini tercih ettikleri saptanmıştır.

Tablo 28. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Gazi	41	Gazi	72	Gazi	74	Gazi	69
Dokuz Eylül	21	Ankara	39	Hacettepe	40	Ankara	35
Akdeniz	19	Hacettepe	29	Ankara	37	Hacettepe	19

İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
Ankara	82	Ankara	146	Ankara	176	Ankara	148
İzmir	23	Konya	25	İzmir	19	İstanbul	24
Antalya	19	Eskişehir	17	Eskişehir	13	Konya	17

Tablo 28 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite Gazi Üniversitesi olduğu görülmektedir. 2017,2018,2019 yıllarında ikinci ve üçüncü sıradaki en fazla tercih edilen üniversitenin Ankara ilindeki Ankara ve Hacettepe Üniversitesinin tercih edildiği görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında dört yıl boyunca en fazla Ankara ili tercih edildiği saptanmıştır. Buna bağlı olarak üniversite ve il tercihinin paralel olduğu görülmektedir. Öğrenciler üniversite ve il olarak dört yıl boyunca Ankara ilindeki Gazi Üniversitesini tercih ettikleri saptanmıştır.

Tablo 29. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Marmara	48	Marmara	68	Marmara	61	Marmara	69
Gazi	24	İstanbul	38	İstanbul	17	İstanbul	26
Dokuz Eylül	18	Yıldız Teknik	18	Yıldız Teknik	15	Dokuz Eylül	12

İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
İstanbul	90	İstanbul	162	İstanbul	136	İstanbul	156
Ankara	32	Ankara	30	Ankara	22	Ankara	16
İzmir	21	İzmir	14	İzmir	17	İzmir	16

Tablo 29 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite Marmara Üniversitesi olduğu görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında dört yıl boyunca en fazla İstanbul ili tercih edilirken bu ili Ankara ve İzmir illerinin izlediği saptanmıştır.

Tablo 30. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı

Üniversite	2016	Üniversite	2017	Üniversite	2018	Üniversite	2019
Necmettin Erbakan	56	Necmettin Erbakan	92	Necmettin Erbakan	67	Necmettin Erbakan	74
Çanakkale Onsekiz Mart	17	Selçuk	20	Çanakkale Onsekiz Mart	12	Selçuk	23
Gazi	16	Gazi	15	Gazi	10	Afyon Kocatepe	13
İl	2016	İl	2017	İl	2018	İl	2019
Konya	64	Konya	118	Konya	83	Konya	100
Ankara	29	Ankara	33	Ankara	12	Ankara	16
İzmir	20	İzmir	20	Çanakkale	12	Afyonkarahisar	13

Tablo 30 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih formlarında yer verdikleri üniversite/il dağılışı gösterilmektedir. Yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri üniversite Necmettin Erbakan Üniversitesi olduğu görülmektedir. İkinci ve üçüncü sırada en fazla tercih edilen üniversitelerin tercih edilme sıklıklarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. İl tercih edilme eğilimine bakıldığında dört yıl boyunca en fazla Konya ili tercih edildiği saptanmıştır. Buna bağlı olarak üniversite ve il tercihinin paralel olduğu görülmektedir. Öğrenciler üniversite ve il olarak dört yıl boyunca Konya ilindeki Necmettin Erbakan Üniversitesini tercih ettikleri saptanmıştır.

4.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on ikinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler hangi programları (meslekleri) tercih etti?” şeklinde ifade edilmiştir. 2016-2019 yıllarında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin hangi programları (meslekleri) tercih ettiği yıllara göre incelenmiştir. Öğrencilerin tercih bölümlerden en fazla tercih ettikleri beş bölüm ile ve en az tercih ettikleri beş bölüm yıllara göre değişimleri verilmiştir. En az tercih ettikleri bölüm sayıları yıllara göre fazla değişkenlik gösterdiğinden sıralamada en az tercih ettikleri bölümler alınmıştır.

Tablo 31. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Atatürk Üniversitesi		Yıllar				Toplam
		2016	2017	2018	2019	
İlk Beş Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	97	23	115	166	401
	Okul Öncesi Öğretmenliği	11	113	85	43	252
	*Coğrafya Öğretmenliği	47	41	45	43	176
	*Coğrafya	12	81	17	19	129
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	44	28	19	38	129

Tablo 31 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (97) iken Coğrafya Öğretmenliği (47) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm Okul Öncesi Öğretmenliği (113) iken ikinci sırada Coğrafya Bölümü (81), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (41) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (115) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (85), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (45) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (166) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (43) ve Coğrafya Öğretmenliği (43) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Türkçe Öğretmenliği (401), Okul Öncesi Öğretmenliği (252), Coğrafya Öğretmenliği (176), Coğrafya Bölümü (129) ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (129) bulunmuştur.

Tablo 32. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi		Yıllar				Toplam
		2016	2017	2018	2019	
İlk Beş Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	71	12	79	68	230
	*Coğrafya Öğretmenliği	65	45	59	46	215
	Okul Öncesi Öğretmenliği	15	56	64	30	165
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	52	43	29	29	153
	*Coğrafya	28	71	14	12	125

Tablo 32 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (71) iken Coğrafya Öğretmenliği (65) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm

Coğrafya Bölümü (71) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (56), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (45) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (79) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (64), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (59) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (68) iken ikinci sırada Coğrafya Öğretmenliği (46), üçüncü sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (30) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Türkçe Öğretmenliği (230), Coğrafya Öğretmenliği (215), Okul Öncesi Öğretmenliği (165), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (153) ve Coğrafya Bölümü (125) bulunmuştur

Tablo 33. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Dicle Üniversitesi		Yıllar				Toplam
		2016	2017	2018	2019	
İlk Beş Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	110	26	76	76	288
	Okul Öncesi Öğretmenliği	8	54	57	50	169
	*Coğrafya Öğretmenliği	42	22	29	35	128
	Özel Eğitim Öğretmenliği	0	70	5	17	92
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	29	10	8	16	63

Tablo 33 incelendiğinde 2016-219 yılları arasında Dicle Mart Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (110) iken Coğrafya Öğretmenliği (42) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm Özel Eğitim Öğretmenliği (70) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (54), üçüncü sırada Türkçe Öğretmenliği (45) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (76) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (57), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (29) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (76) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (50) üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (35) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Türkçe Öğretmenliği (288), Okul Öncesi Öğretmenliği (169), Coğrafya Öğretmenliği (128), Özel Eğitim Öğretmenliği (92) ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (63) bulunmuştur.

Tablo 34. Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Dokuz Eylül Üniversitesi		Yıllar				Toplam
		2016	2017	2018	2019	
İlk Beş Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	71	21	59	41	192
	*Coğrafya Öğretmenliği	56	43	32	36	167
	Okul Öncesi Öğretmenliği	0	36	47	23	106
	Özel Eğitim Öğretmenliği	15	24	25	19	83
	Sınıf Öğretmenliği	19	7	32	4	62

Tablo 34 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (71) iken Coğrafya Öğretmenliği (56) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm Coğrafya Öğretmenliği (43) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (36) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (59) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (47), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği (32) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (41) iken ikinci sırada Coğrafya Öğretmenliği (36), üçüncü sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (23) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Türkçe Öğretmenliği (192), Coğrafya Öğretmenliği (167), Okul Öncesi Öğretmenliği (106), Özel Eğitim Öğretmenliği (83) ve Sınıf Öğretmenliği (62) bulunmuştur.

Tablo 35. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Gazi Üniversitesi		Yıllar				Toplam
		2016	2017	2018	2019	
İlk Beş Bölüm	*Coğrafya Öğretmenliği	56	48	30	41	175
	Okul Öncesi Öğretmenliği	0	52	52	34	138
	Türkçe Öğretmenliği	43	17	32	37	129
	Özel Eğitim Öğretmenliği	2	29	61	23	115
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	23	13	7	13	56

Tablo 35 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Coğrafya Öğretmenliği (56) iken Türkçe Öğretmenliği (43) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm Okul Öncesi Öğretmenliği (52) iken

ikinci sırada Coğrafya Öğretmenliği (48) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Özel Eğitim Öğretmenliği (61) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (52), üçüncü sırada Türkçe Öğretmenliği (59) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Coğrafya Öğretmenliği (41), Türkçe Öğretmenliği (37) iken ikinci sırada üçüncü sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (34) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Coğrafya Öğretmenliği (175), Okul Öncesi Öğretmenliği (138), Türkçe Öğretmenliği (129), Özel Eğitim Öğretmenliği (115) ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (56) bulunmuştur.

Tablo 36. Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Marmara Üniversitesi		Yıllar				
		2016	2017	2018	2019	Toplam
İlk Beş Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	36	89	34	30	189
	*Coğrafya Öğretmenliği	58	44	37	33	172
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	50	13	15	2	80
	Okul Öncesi Öğretmenliği	0	15	25	9	49
	*Coğrafya	5	15	15	12	47

Tablo 36 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Coğrafya Öğretmenliği (58) iken Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (50) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (89) iken ikinci sırada Coğrafya Öğretmenliği (44) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Coğrafya Öğretmenliği (37) iken ikinci sırada Türkçe Öğretmenliği (34), üçüncü sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (25) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Coğrafya Öğretmenliği (33) iken ikinci sırada Türkçe Öğretmenliği (30) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Türkçe Öğretmenliği (189), Coğrafya Öğretmenliği (172), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (80), Okul Öncesi Öğretmenliği (49) ve Coğrafya Bölümü (47) bulunmuştur.

Tablo 37. Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin dağılışı

Necmettin Erbakan Üniversitesi		Yıllar				Toplam
		2016	2017	2018	2019	
İlk Beş Bölüm	Türkçe Öğretmenliği	83	28	44	137	292
	Coğrafya Öğretmenliği	63	42	43	34	182
	Okul Öncesi Öğretmenliği	5	39	79	35	158
	Özel Eğitim Öğretmenliği	4	76	24	17	121
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	16	37	9	18	80

Tablo 37 incelendiğinde 2016-2019 yılları arasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettiği bölümlerin tercihlerinde kaç defa yer verdiklerinin dağılımı görülmektedir. 2016 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (83) iken Coğrafya Öğretmenliği (63) ikinci sırada yer almaktadır. 2017 yılında en fazla tercih ettiği bölüm Özel Eğitim Öğretmenliği (76) iken ikinci sırada Coğrafya Öğretmenliği (42), üçüncü sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (39) yer almaktadır. 2018 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Okul Öncesi Öğretmenliği (79) iken ikinci sırada Türkçe Öğretmenliği (44), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (43) yer almaktadır. 2019 yılında öğrencilerin en fazla tercih ettiği bölüm Türkçe Öğretmenliği (137) iken ikinci sırada Okul Öncesi Öğretmenliği (35), üçüncü sırada Coğrafya Öğretmenliği (34) yer almaktadır. Verilen yılların toplamına bakıldığında en fazla tercih edilen bölümler sırayla Türkçe Öğretmenliği (292), Coğrafya Öğretmenliği (182), Okul Öncesi Öğretmenliği (158), Özel Eğitim Öğretmenliği (121) ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (80) bulunmuştur.

Coğrafya Öğretmenliğine yerleşen öğrencilerin meslek eğilimleri genel olarak incelendiğinde Coğrafya Öğretmenliği dışında daha çok Türkçe Öğretmenliği ve Okul Öncesini tercih ettikleri bulunmuştur. Gazi Üniversitesine yerleşen öğrencilerin eğilimleri Coğrafya Öğretmenliğine daha fazla iken Atatürk, Dicle ve Necmettin Erbakan Üniversitesinde Türkçe Öğretmenliğine yönelik eğilim daha fazladır.

V.BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada 2016-2019 yılları arasında lisans öğrencisi alan Coğrafya Öğretmenliği Programını tercih eden öğrencilerin eğilimleri incelenmiştir. Veri araçlarıyla elde edilen bulguların analiz edilmesiyle birlikte değerlendirmeler yapılmıştır. Bu şekilde öğrencilerin profilleri ve genel eğilimleri saptanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada alt problemlere dayalı şekilde bulguların değerlendirilmesiyle ortaya aşağıdaki sonuçlar çıkmıştır.

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programının kontenjan ve yerleşme bilgileri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. Genel kontenjanlar ve yerleşme oranları incelendiğinde her yıl doluluk oranının %100 olduğu bulunmuştur. Genel olarak Coğrafya Öğretmenliğinin gerek kontenjanlarının az olması gerek Çanakkale ili hariç bölümlerin büyük şehirlerde olması doluluk oranını olumlu yönde etkilemiştir, şeklinde yorumlanabilir. Yerleşen okul birincisi sayılarına bakıldığında her yıl değişen sayıda okul birincisinin yerleştiği görülmektedir. Okul birincilerinin de okul birinciliği kontenjanı fırsatıyla Coğrafya Öğretmenliği Programını tercih ettiği söylenebilir.

Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışma sınırlı da olsa Tuna (2013), coğrafya eğitimi ile ilgili yaptığı çalışmada Coğrafya Öğretmenliği Programının doluluk oranının %100 olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda doluluk oranları ile Coğrafya Öğretmenliği değerlendirildiğinde tercih edilebilen meslekler arasında yer almaktadır.

Coğrafya Öğretmenliği Programının gerek geçmiş yıllarda gerek günümüzde varlıklarını üniversite türleri içerisinde devlet üniversiteleri bünyelerinde kurulmuşlardır (Özey, 1998; Koçman, 2000; Kaya, 2000; Kaya, 2012; İlhan, Gülersoy ve Gümüş, 2013). Vakıf üniversiteleri içerisinde geçmişte Coğrafya Öğretmenliğinin yer almayışı bölüme yönelik talep eğiliminden az olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Ancak günümüzde ise hala devlet üniversiteleri içerisinde yer alması sebebi 2013 yılında liselere öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerdeki bölümleri kapanması talebi azalttığı şeklinde

ifade edilebilir. Ayrıca 2014 yılında ise tekrar açılarak ortaöğretim alan öğretmenlikleri sayılarının azaltılması suretiyle mevcut kalitenin korunmaya çalışılması devlet üniversiteleri ile sınırlı kalmasına sebep olmuştur.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin taban-tavan puan ve taban sıralamaları nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. Taban puanları yıllara göre yüksek olandan düşük olana doğru sıralaması 2016,2017,2019 ve 2018 yılıdır. Taban puanlarının yıllar içerisinde değişiklik göstermesi tek başına değişen başarıyı yorumlamak için yeterli değildir. Bunun sebebi değişen sınav sistemi ve testlerin yıldan yıla farklı oranda zorluğu bu puanların değişiminde etkili olmaktadır. Taban puanlarına göre en yüksek başarı puanlarına sahip üniversite Marmara Üniversitesidir. Bu üniversiteyi Gazi ve Dokuz Eylül Üniversitesi takip etmektedir. Tavan puanları açısından değerlendirildiğinde en yüksek puan alan öğrenciler Dokuz Eylül ve Marmara Üniversitesini tercih etmişlerdir. Bu bağlamda puanlar üniversite sıralamalarını değerlendirmek için yeterliyken yıllara göre başarı durumlarına bakmak için taban sıralamaları da incelenmiştir. Taban sıralamaları bölümün ne derecede rağbet gördüğünü göstermektedir. Taban sıralamalarında en başarılı yıl 2016 yılıdır. 2016 yılından sonra başarı sıralamaları ciddi oranda gerilemiştir. Bu gerilemenin sebepleri 2017 yılında Okul Öncesi ve Özel Eğitim Öğretmenliği Programının sözel puan türünde alması etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca verilen yıllardaki Coğrafya Öğretmenliği atama sayıları incelenerek öğrencilerin eğilimlerindeki değişiklikler ve varsa farklı sebepler ayrıca araştırmacılar araştırılabilir. 2017, 2018 ve 2019 yılları başarı sıralamaları benzer bir dağılım göstermektedir. Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri içerisinde en yüksek başarı sıralamasına sahip ilk üç üniversite Marmara, Gazi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'dir. En düşük başarı sıralamasına sahip Atatürk ve Dicle Üniversitesi'dir. Alanyazın incelendiğinde geçmiş yıllarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kaya (2014), tarafından yapılan çalışmada 1982-1983 eğitim öğretim yılında puan sıralamalarında yine aynı şekilde Özey (1998), tarafından 1996 ve 1997 yılında da puan sıralamalarında benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımı nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımının dört yıl toplamları değerlendirildiğinde erkek öğrenciler sayıca fazladır. Verilen yıllar içerisinde cinsiyet dağılımının daha dengeli ve kadın öğrenciler lehine olduğu yıl 2018 yılıdır. 2018 yılındaki bu durumun nedeni ayrıca farklı bir araştırma konusu olabilir. Cinsiyet dağılımında Atatürk, Dicle, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül ve Marmara Üniversitesine erkek öğrencilerin daha fazla yerleştikleri görülmektedir. Alanyazında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Özey, 1998; Alım ve Doğanay, 2002; Alım ve Bekdemir, 2006; Sezer, 2009; Aladağ, 2003; Sandal ve Karademir, 2013; Özdamar, 2015). Dört yıl toplamında cinsiyetin dengeli dağıldığı üniversiteler Gazi ve Necmettin Erbakan Üniversiteleridir. Dengeli dağılmasında üniversitelerin coğrafi konum olarak Türkiye'nin iç kesiminde her yere ulaşılabilir ve yakın mesafede olması kadın öğrencilerin seçimine etki ettiği söylenebilir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgeler nerelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri coğrafi bölgeler değerlendirildiğinde öğrencilerin çoğunluğu üniversitenin bulunduğu aynı coğrafi bölgeden gelmektedir. Aynı coğrafi bölgeden gelme oranları en az Dokuz Eylül ve Atatürk Üniversitesidir. Bu üniversitelere bölge dışından gelme oranları fazladır. Dokuz Eylül Üniversitesine etki alanın geniş, farklı bölgelerden gelme oranlarının yüksek olmasında ilin sosyal, kültürel, ekonomik ve coğrafi şartlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Atatürk Üniversitesinde farklı bölgelerden gelme oranlarının yüksek olmasında bölge nüfusunun az olmasına bağlı bölgeden tercih edip yerleşecek öğrencinin ve ulaşım yolları üzerinde olması etkili olduğu düşünülmektedir. Bölüme gelen öğrencilerin coğrafi konuma dikkat ettikleri alan yazında da bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Alım ve Doğanay, 2002; Aladağ, 2003; Alım ve Bekdemir, 2006; Sezer, 2009; Sandal ve Karademir, 2013; Özdamar, 2015).

Aynı coğrafi bölgeden gelme oranının en yüksek olduğu üniversite Dicle Üniversitesidir. Dört yıl boyunca 84 öğrencinin 70'i aynı bölgeden gelmişlerdir. Dicle Üniversitesine 2016-2019 yılları arasında Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesinden öğrenci gelmediği görülmektedir. Dicle Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği için daha çok bölge bölümü niteliğindedir. Farklı bölgelerden öğrenci gelmemesi sosyal, ekonomik, kültürel

sebeplerle açıklanabilir. Fakat az da olsa farklı bölgelerden öğrencinin gelip bu bölgelerden hiçbir öğrencinin gelmemesi hakkında yatan sebepler ayrıca bir araştırma konusu olabilir. Günal (2019), Harran Üniversitesi Coğrafya Bölümü ile ilgili yaptığı çalışmada benzer sonuca ulaşılmıştır. Farklı bölgelerden öğrenci gelmemesi ya da az öğrenci gelmesi kültür alış-verişini azaltmaktadır.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programı bulunan üniversitelere yerleşen öğrencilerin geldikleri iller nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin geldikleri iller değerlendirildiğinde öğrencilerin çoğunluğu üniversitenin bulunduğu aynı ilden gelirken bunu komşu iller ve mesafe olarak yakın sayılacak iller takip etmektedir. Altı üniversitemizde öğrenci dağılımında üniversitenin bulunduğu kendi ilinden gelenlerin sayısı fazladır. Atatürk Üniversitesi kendi ilinden sonra Kars ve Malatya; Dicle Üniversitesi kendi ilinden sonra Batman; Dokuz Eylül Üniversitesi kendi ilinden sonra İstanbul; Gazi Üniversitesi kendi ilinden sonra Bursa, Kastamonu ve İstanbul; Marmara Üniversitesi kendi ilinden sonra Bursa; Necmettin Erbakan Üniversitesi kendi ilinden sonra Ankara illerinden öğrenci almıştır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde ise kendi ilinden öğrenci gelmediği en fazla İstanbul’dan gelmektedir.

Üniversiteye öğrenci gönderen iller aynı zamanda üniversite ve bölümün etki alanını da belirlemektedir. Bu bağlamda etki alan geniş çok sayıda farklı illerden öğrenci gelen üniversiteler: Çanakkale Onsekiz Mart (37 il), Atatürk (35 il) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (35 il). Etki alanı dar en fazla kendi ilinden öğrenci alan Dicle Üniversitesidir (53 öğrenci). Etki alanı dört yıl toplamında 18 farklı il ile sınırlıdır.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın altıncı alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise grubu/tipleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları lise grupları değerlendirildiğinde öğrenciler en fazla Anadolu Lisesi türünden yerleşmişlerdir. Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesinden öğrenci tercihi yok denecek azdır. Bunun sebebi öğrencilerin daha yüksek puan alan bölümleri tercih etmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül, Gazi, Marmara ve Necmettin Erbakan Üniversitesinde en fazla Anadolu Lisesi çıkışlı

öğrenciler tercih etmişlerdir. Dicle Üniversitesinde ise Genel Lise türünden tercih etmişlerdir. Alanyazında coğrafya bölümü ve Coğrafya Öğretmenliği bölümü öğrencilerine yönelik araştırmalarda öğrencilerinin çoğunluğunu Genel Lise olarak saptamışlardır (Alım ve Doğanay, 2002; Sezer vd., 2010; Sandal ve Karademir, 2013; Özdamar, 2015; Şimşek, 2016). Bu bağlamda alan yazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar en fazla mezun olunan lise grubu geçmiş yıllardaki çalışmalarda Genel Lise şeklindedir. Alanyazındaki çalışmalarla farklı çıkmasının nedeni liselerin yapılarındaki değişimden kaynaklanmaktadır. Genel Liselerin 2010 yılında Anadolu Liselerine dönüşümü 2013 yılında tamamlanmışlardır. Genel Liseler yerini Anadolu Liselerine bırakmışlardır. Bu sebeple geçmiş çalışmalardan farklı çıkmaktadır.

5.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın yedinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin mezun oldukları liselerden mezuniyet tarihi nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin liselerden mezuniyet yılları değerlendirildiğinde öğrenciler mezun oldukları yıl yerleşme oranı azalırken mezuniyet yılı beş ve üzeri alanlarda artış meydana gelmiştir. Verilen tüm yıllarda liseden mezun olduğu yıl yerleşme oranlarında en düşük Dicle Üniversitesi; mezun olduktan 5 yıl üzeri yerleşme oranında en yüksek Dicle Üniversitesidir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar üniversite sınavını kaçınıcı girişlerinde kazandıkları şeklinde değerlendirmelere tabii tutulmuştur. 2016 yılında mezuniyetlerinin ilk yılında kazanma oranları çok yüksekken 2019 yılında bu oranlarda azalma meydana gelmiştir. Alım ve Doğanay (2002)’ın Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği 2001-2002 eğitim-öğretim döneminde 1. Sınıf öğrencilerine yaptığı çalışmada liseden mezun olduğu yıl kazanma oranını %26 bulmuşken bu çalışmada 2016 yılında %71, 2019 yılında ise %38 olarak bulunmuştur. Arslantaş, Özkan ve Külekçi (2012)’nin eğitim fakültesi öğrencilerini değerlendirdiği araştırmada akademik başarı puanı ile üniversite sınavlarını kaçınıcı girişlerinde kazandıkları arasında yordayıcı ve anlamlı bağ olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde bölümü ilk yıl kazanan öğrencilerin daha sonraki yıllarda yerleşen öğrencilere göre daha istekli olduğu bölümü severek tercih ettiği söylenebilir.

5.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın sekizinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin YGS/LYS (2016-2017) ve TYT/AYT (2018-2019) net ortalamaları nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. İlk giriş sınavları olan YGS’de en fazla başarılı oldukları test Türkçe testi; TYT’de en fazla Sosyal Bilimler testidir. LYS’de en başarılı oldukları test Coğrafya-2 testi; AYT’de en başarılı oldukları test Coğrafya-1 testidir. Coğrafya testleri ile Coğrafya Öğretmenliği Programı arasında pozitif ilişki vardır değerlendirmesi yetersiz olacaktır. Soru dağılımlarının dengeli olmaması ve yordama gücünün yok denecek kadar az olması bu savı desteklemektedir. Alanyazında Kınay (2012), üniversite giriş sınavlarının yordama geçerli üzerine 98 çalışmayı incelemiş olup üniversite sınavlarının yordama geçerliliklerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Yine Şahin (2016), üniversiteye giriş sınavlarındaki coğrafya testlerindeki başarı ile Coğrafya Bölümüne yerleşenler arasında bir ilişki bulunmadığını ifade etmiştir.

5.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programının ülke geneli tercih edilme istatistikleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına ülke geneli tercih edilme dağılımı değerlendirildiğinde tercih eden sayısında belirgin yüksek bir fark olmamakla birlikte adaylar en fazla Atatürk Üniversitesini tercih etmişlerdir. Adayların en az tercihte buldukları Marmara Üniversitesidir. Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programları içerisinde en düşük puanla alırken, Marmara Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programları içerisinde en yüksek puanla almaktadır. Bu bağlamda yığılmanın fazla olduğu düşük puanlı öğrencilerin açıkta kalma kaygısıyla Atatürk Üniversitesine yöneldiği söylenebilir. Marmara Üniversitesindeki durum ise yüksek puanlı öğrencilerin bu programı tercih etmek yerine farklı branşlara yöneldiği, ayrıca Coğrafya Öğretmenliği açısından bölgedeki Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesini alternatif olarak tercih ederek bu dağılıma etki ettikleri düşünülmektedir.

Yıllar bazında değerlendirildiğinde tercih edilme sıklığının belirgin şekilde düşmüştür. En fazla tercih edilen yıl 2016 yılı iken en az tercih edilen yıl 2017 yılıdır. Bu durumun nedenleri arasında o yıllarda kamuya alınan Coğrafya Öğretmenliği sayılarının etki ettiği düşünülmektedir. Ayrıca 2017 yılında Özel Eğitim Öğretmenliği ve Okul Öncesi

Öğretmenliği Programının sözel grubundan öğrenci alısıyla birlikte Coğrafya Öğretmenliğine eğilim gösteren grubun bu bölümlere yöneldiği düşünülmektedir.

5.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın onuncu alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler kaçınıcı tercihlerine yerleştiler?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin kaçınıcı tercih sıralarına yerleştikleri değerlendirildiğinde üniversite bazında belirgin yüksek bir farklılık yoktur. Yıllar bazında Coğrafya Öğretmenliği Programına ilk üç sırada yerleşme oranında belirgin bir değişim yaşanmıştır. İlk üç sırada yerleşme oranlarında Coğrafya Öğretmenliği Bölümleri 2016 yılında %56, 2017 yılında %59 iken bu oran 2018 yılında %33 ve 2019 yılında %31’e gerilemiştir. Alanyazında araştırmalarında Alım ve Doğanay (2002), Atatürk Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği öğrencilerinin %70’ini ilk üç sırada; Sandal ve Karademir (2012), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğrencilerinin %20’si ilk iki sırada; Sezer vd., (2010) çeşitli üniversitelerdeki Coğrafya Öğretmenliği Bölümlerinde öğrencilerin %47’si ilk beş sırada; Şimşek (2016), Ardahan Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğrencilerinin %43’ü ilk beş; Özdamar (2015), çeşitli üniversitelerdeki Coğrafya Bölümü ve Öğretmenliği öğrencilerinin %62’sinin ilk üç sırada tercihlerine yerleştiklerini belirtmişlerdir. Alanyazındaki çalışmalar tek bir yılı kapsarken bu çalışmada tercih sıralarındaki yıllar içerisinde geçirilen değişime de değinilmiştir. Bu çalışmada yaşanan bu değişim son yıllarda öğrencilerin önceki yıllara göre bölümü isteyerek tercih etmediklerini, açıkta kalmamak düşüncesiyle tercih etmek zorunda kaldıkları düşünülmektedir. Bu durumda öğrencilerin akademik başarılarına, öz-yeterlik inançlarına, hazırbulunuşluk seviyelerine ve mesleğe yönelik tutumlarına etki etmektedir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar Karademir (2012), coğrafya öğretmeni adaylarına yönelik çalışmasında tercihlerine ilk sıralarda yerleşen öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özdemir (2018), sınıf öğretmeni adaylarına yönelik çalışmasında ilk beş sırada yerleşenlerin öz-yeterlik inançlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006), fen bilgisi öğretmeni adaylarına yönelik çalışmasında; Çetinkaya (2009) Türkçe öğretmeni adaylarına yönelik çalışmasında ilk üç sırada yerleşenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.1.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın on birinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler tercih formlarında hangi illere ve hangi devlet üniversitelerine kaç kez yer vermişlerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin en fazla tercih ettikleri il ve üniversite yerleştikleri bölümün bulunduğu il ve üniversite ile paralellik göstermektedir. En fazla tercihte bulunulan il ve üniversite ile onu ikinci sırada takip eden il ve üniversite arasında tercih edilme sıklığı olarak belirgin farklılık bulunmaktadır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde ise en fazla tercihte buldukları üniversite ile eğilim gösterdikleri iller paralellik göstermemektedir. Ayrıca ilk üç sırada yer alan il ve üniversite tercih edilme sıklıkları birbirine çok yakın olduğu için aralarında belirgin bir farklılık bulunmaktadır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin farklılık göstermesindeki etken o il kökenli öğrenci yerleşmemesi, büyükşehir olmayışı ve çevresindeki yoğun nüfuslu illere yakın olması etkili olduğu düşünülmektedir.

5.1.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın on ikinci alt problemi “2016-2019 yılları arasında Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrenciler hangi programları (meslekleri) tercih etti?” şeklinde ifade edilmiştir. Coğrafya Öğretmenliği Programına yerleşen öğrencilerin tercih ettikleri bölümler değerlendirildiğinde Coğrafya Öğretmenliğinden çok en fazla Türkçe Öğretmenliğini tercih etmişlerdir. Üniversite bazında meslekler değerlendirildiğinde Atatürk, Dicle ve Necmettin Erbakan Üniversitesi öğrencileri tercihlerine belirgin bir şekilde en fazla Türkçe Öğretmenliği Programını isteyen gruptur. Gazi Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Programı öğrencileri tercihlerinde en fazla Coğrafya Öğretmenliğine yer vermişlerdir. Coğrafya Öğretmenliği Programı yedi üniversitede bulunurken, Türkçe Öğretmenliği Programı ise yetmiş devlet üniversitesinde bulunmaktadır. Bu bağlamda değerlendirdiğinde öğrencilerin mesleklerin tercih sıklığına etki ettiği düşünülmektedir. Bu çalışmada bölümlere yerleşen öğrenciler Coğrafya Öğretmenliği Programı dışında Türkçe ve Okul Öncesi Öğretmenliği Programını daha çok tercih etmişlerdir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışma Sezer vd., (2010), araştırmasında coğrafya öğretmeni adaylarının yarısından fazlasının Coğrafya Öğretmenliği Bölümünden çok en fazla ilk sırada Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği yer alırken Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bu bölümleri izlemiştir.

5.2. Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar ışığında Türkiye’de Coğrafya Öğretmenliği Programlarının genel durumunu ortaya koyarak değerlendirilmeler amacıyla durum tespiti yapılmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulgu ve sonuçlara dayanarak hem mevcut duruma hem de gelecek çalışmalara yönelik aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1) Coğrafya Eğitimi Anabilim Dallarının norm ihtiyaçlarını karşılayacak bu programlara daha başarılı öğrencilerin gelmesini sağlamak amacıyla ilk sıralarda tercihlerine yerleşen öğrencilere farklı teşvikler sunulmalıdır.

2) Kadın öğretmen adaylarının Gazi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi haricindeki Coğrafya Öğretmenliği Programının tercih etmemelerinin sebeplerinin tespit edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Kadın öğretmen adaylarının tercihlerinde yer vermelerini sağlayacak rehberlik faaliyetleri geliştirilmelidir. Cinsiyet açısından erkekler lehine bir tercih eğilimi olan Coğrafya Öğretmenliği bölümlerinde, kadınların da daha fazla yer alması başarı sıralarının artmasına doğrudan etki ederek bölümün daha fazla tercih edilebilirliğini artıracaktır.

3) 2016’dan sonra Coğrafya Öğretmenliği Programına azalan talebi artırmaya yönelik Z kuşağının talep ve beklentilerine yönelik tanıtım ve rehberlik faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.

4) Öğretmen adaylarının Coğrafya Öğretmenliği Programını daha fazla tercih etmesini sağlamak Millî Eğitim Bakanlığındaki kadro problemini çözmek amacıyla coğrafya derslerinin zorunlu hale getirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Coğrafya öğretmenlerinin gelen öğrencilerin mezun olduktan sonra atanma problemleri yaşayacakları aşıkarken bu sorunlara çare bulunması gerekmektedir. Bu konuda, başta akademisyenlerin etkinliği ile Türk Coğrafya Kurumu, Coğrafya Derneği gibi kuruluşların coğrafya dersini üniversite sınavında daha aktif hale getirmelerini sağlayacak çalışmaların yapılması şarttır.

5) YÖK Lisans Atlası dört yıllık verileri kapsamaktadır. Geçmiş yıllara ait yerleşme istatistikleri yayımlanırsa Coğrafya Öğretmenliği Programı başta olmak üzere tüm bölümler için geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunma, yordama yapma, gelecekle ilgili çeşitli senaryolar oluşturma, projeksiyonlar yapma imkânı olacağından gelecekte

öğrencilerin meslek seçimi ve yönlendirmelerinin daha doğru ve uygun bir şekilde yapılması mümkün olacaktır.

6) Dicle Üniversitesini tercih eden öğrencilerin büyük oranda ilgili üniversitenin bulunduğu coğrafi bölgeden geldiği tespit edilmiştir. Dicle Üniversitesine diğer bölgelerden öğrencilerin tercihlerinde az yermesinin altında yatan nedenlere yönelik detaylı çalışmalar yapılabilir.

7) Öğrencilerin Coğrafya Öğretmenliği Programını tercihlerinde yer vermelerinde hangi unsurların etkili olduğunu tespit etmeye yönelik araştırmalarla bu çalışma desteklenebilir.

Kaynakça

- Ada, Ç. (2019). *Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının durumu: yökatlas veritabanı incelemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akpınar, E., Yıldız, E., & Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 56–62.
- Aktaş, Ö. ve Aktaş, D. (2019). Yükseköğretim program atlası (2018) verilerine göre tarih bölümlerinin ve tarih öğretmenliği programlarının değerlendirilmesi. *Turkish History Education Journal*. 8(2), s.476-498.
- Akinoğlu, O. (2006). Coğrafya eğitiminin etkililiği ve sorunları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 12, s.77-96.
- Alım, M., Bekdemir, Ü. (2006). Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Milli Eğitim Dergisi*. 35(172), 263–275.
- Alım M. ve Doğanay, S. (2002). Coğrafya eğitimi anabilim dalı 1. sınıf öğrencilerinin profilleri ile akademik başarılarının karşılaştırılması. *Doğu Coğrafya Dergisi* 8, s.61-74
- Alkış, S. (2009). *Sürdürülebilir bir dünya için coğrafya eğitimi*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Arslan, F. ve Üzülmez, M. (2020). *YÖK atlas veri tabanına göre üniversitelerin etki alanındaki değişimler: Manisa Celal Bayar Üniversitesi örneği*. II. Uluslararası Coğrafya Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı. s.1492-1504 içinde. Eskişehir.
- Arslan, M. (Ed.). (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*, Ankara: Gündüz Yayınevi.
- Aslantaş, H. İ., Özkan, M. ve Külekçi, E. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik başarı düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 395-407.
- Bednarz, S. W., S. Heffron, ve N. T. Huynh, (2013). *A Road Map for 21st Century Geography Education: Geography Education Research*. Washington, D.C.: Association of American Geographers.

- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), s.33-38.
- Çetinkaya, Z. (2009). Identifying Turkish pre-service teachers' attitudes toward teaching profession. *İlköğretim Online*, 8(2),298-305,
- Çıkkılı, Y. (2018). *Eğitim bilimine giriş*, K, Keskinçelik(ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çifçi, T. (2016). *Coğrafyada Değer Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çifçi, T, Dikmenli, Y. (2019). Why geography learning: candidate teachers' views for geography. *Review of International Geographical Education Online*, 9 (3), 557-576.
- Doğanay, H. (2005). *Coğrafya'ya giriş1: genel ve fiziki coğrafya*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Doğanay, H. ve Sever, R. (2011). *Genel ve fiziki coğrafya*. Ankara: Pegem. Akademi Yayınları.
- Doğanay, H., ve Doğanay, S. (2014). *Coğrafyaya giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Elibüyük, M. (1990). Türkiye'de tarihi coğrafya bakımından önemli bir kaynak, Mufassal Defterler. *Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 11-42.
- Esteves, M. (2012). Geography education in Portugal: recent trends in research. *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 47, 1692-1695.
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erinç, S. (1973). *Cumhuriyetin 50. yılında Türkiye'de coğrafya*, Ankara: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyetin 50.Yıldönümü Yayınları.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Geçit, Y. (2010). Coğrafya Eğitimi Araştırmalarında Temel Yönelimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, s. 923-987.

- Gümüşçü, O. (1996). A.Ü.D.T.C.F. Coğrafya Bölümü Tarihçesi, *AÜ. DTCF. Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, S 12, s. 161-177.
- Gümüşçü, O. (2012). *Coğrafyaya davet*, İstanbul: Yeditepe Yayıncılık.
- Gümüşçü, O. ve Özü, N. (2016). Türkiye’de Modern Coğrafyanın Kuruluşu ve Örgütlenmesi (1915-1941). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XXXII (93), s.105-147.
- Günel, V. (2019). Öğrenci tercihlerine göre Harran Üniversitesi Coğrafya Bölümünün etki alanındaki değişim (2005-2019). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 12 (68). s.358-378.
- Günay, D. ve Günay, A. (2011). 1933’den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(1), s.1-22.
- Karabağ, S. ve Şahin, S. (Ed.). (2007). *Kuram ve uygulamada coğrafya eğitimi*. Ankara: Gazi
- Karademir, N. (2012), *Coğrafya öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine yönelik hazırbulunuşluk düzeyleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Karagöz, Y. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kavak, Y., Aydın, A. ve Akbaba Altun, S. (2007). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007). Yükseköğretim Kurulu Yayınları.
- Kaya, N. (2012). *Türkiye’de coğrafya eğitimi: öğretim programı, öğretmen eğitimi ve ders kitapları boyutu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kayan, İ. (2000). Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi. *Ege Coğrafya Dergisi*, sayı 11, s.7-22,
- Kınay, E. (2012) Üniversite giriş sınavı yordama geçerliği çalışmalarının meta analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kızılcıaoğlu, A. (2003). Necatibey eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının profili. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 88-105.
- Koçman, A. (1999). Cumhuriyet döneminde yüksek öğretim kurumlarında coğrafya öğretimi ve sorunları. *Ege Coğrafya Dergisi*, s.1-14.
- İnce, Z. (2014). *Türkiye 'de ve Hollanda 'da coğrafya eğitimi ve öğretiminin müfredatlar, metotlar ve araç-gereçler açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İncekara, S. (2009). Uluslararası alanda coğrafya eğitimi araştırmaları ve Türkiye'den örnekler: mevcut durum ve gelecek yönler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(21), s.123-136.
- İlhan, A. (2010). *Küreselleşmenin Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- İzbırak, R. (1992). *Coğrafya terimleri sözlüğü*. İstanbul: M.E. B. Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1973). *Millî Eğitim Temel Kanunu, 1739*. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>.adresinden 28.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM. (1974). ÖSYM tarihçe. <https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html> adresinden 25.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM. (2017). <https://www.osym.gov.tr/TR,12904/2017-osys--kilavuz-ve-basvuru-bilgileri.html> adresinden 03.6.2020 tarihinde alınmıştır.
- ÖSYM. (2019). <https://www.osym.gov.tr/TR,19226/2020-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-kilavuzu.html> adresinden 08.5.2020 tarihinde alınmıştır.
- Özçağlar, A. (2014). *Coğrafya 'ya giriş, sistematik, kavramlar, yöntemler*. Ankara: Ümit Ofset.
- Özdamar, N. (2015). *Coğrafya ve Coğrafya Öğretmenliği lisans öğrencilerinin profilleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (54), 277-306.
- Özey, R. (1996). Osmanlı döneminden bugüne coğrafya. *21. Yüzyıla Doğru Türkiye*. Ankara: III.Coğrafya Sempozyumu 15-19 Nisan 1996.
- Özey, R. (1998). *Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi ve öğretimi*, İstanbul:Öz Eğitim Yayınları.
- Özgen, N. (2010). Bilim olarak coğrafya ve evrimsel paradigmaları. *Ege Coğrafya Dergisi*, 19(2), s.1-25.
- Özgüç, N., ve Tümertekin, E. (2012). *Coğrafya Geçmiş Kavramlar Coğrafyacılar*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgür, E.M. ve Yavan, N. (2013). Türk coğrafyacılarının iç hesaplaşması: neden başaramadık? nasıl başarabiliriz? *Beşerî Coğrafya Dergisi*, 1 (1), s. 14-38.
- Sandal, E. K., Karademir, N. (2010). Kahramanmaraş sütçü imam üniversitesi fen edebiyat fakültesi coğrafya bölümü öğrencilerinin profili, beklenti ve sorunlarının değerlendirilmesi. *Ksiü Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 10, Sayı 2, s. 129-155
- Sargın, S. (2007). Türkiye’de üniversitelerin gelişim süreci ve bölgesel dağılımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl :3, Sayı 5, s. 133-150.
- Sayın, A. (2010). *Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavının üniversite başarı not ortalaması ve ortaöğretim başarı puanı ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sekin, S. (1999). Cumhuriyetin 75. yılında coğrafya. *M.Ü. Öneri Dergisi*, sayı 11, cilt 2.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- Sezer, A. (2009). *Coğrafya öğretmenlerinin öğretim amaçlı interneti kullanma durumları*, I.Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale.

- Sezer, A., Pınar, A. ve Yıldırım, T. (2010). Coğrafya öğretmeni adaylarının bazı profil özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, s.43-69.
- Sormaz, M. (2019). *İsveç'te coğrafya eğitim-öğretiminin müfredat, metot ve araç-gereç açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sönmez, Veysel. (1991). *Eğitim Felsefesi*, Ankara: Adım Yayıncılık.
- Şahin, B. Ç. (2008). Bir pazarlama iletişim medyası olarak web ortamında içerik analizi yapmanın güçlükleri ve olası çözüm önerileri. *Yönetim Dergisi*, s.52-71.
- Şahin, V. (2016) Coğrafya Bölümü Öğrencilerinin YGS ve LYS 'deki Ortalama Alan Başarıları Üzerine Bir Değerlendirme. *Marmara Coğrafya Dergisi*. Temmuz Sayı: 34. S. 70-74
- Şimşek, O. (2016). Ardahan üniversitesi insani bilimler ve edebiyat fakültesi coğrafya bölümü öğrenci profili üzerine bir araştırma. *Belgü*, (3), s.29-52
- Taymaz, H. (1978). Hizmet içi eğitim kavramı ve kapsamı. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 2(11), s.35-40.
- Topal, B. (2011). *Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında coğrafya eğitim-öğretiminin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tuna, F. (2013). Coğrafya ve Coğrafya Öğretmenliği lisans öğrencilerinin bölümleri ile ilgili değerlendirmeleri ve mesleki hazırlıkları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 610-629
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkdoğan, S. C. (2014). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlere göre mesleki kaygıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Türkmen, H. (2010). İnfomal (sınıf-dışı) fen bilgisi eğitimine tarihsel bakış ve eğitimimize entegrasyonu. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39), s.46-59.

- Ünaldı, Ü. ve Alaz, A. (2008), Coğrafya Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 26, Sayfa 1-13.
- Üniversite Yönetmeliği, (2020). Atatürk, Ç. Onsekiz Mart, Dicle, Dokuz Eylül, Gazi, Marmara, N. Erbakan Üniversitesi web sitelerinden 27.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Ünlü, M. (2014). *Coğrafya öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: kuramsal bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1) s.33-46.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, M. (2019). *Türkiye ve ABD'deki coğrafya bölümlerinde coğrafi bilgi sistemleri eğitiminin karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğit, T. (2020). Türkiye'de sosyal hizmet eğitimine yönelik öğrenci tercih eğilimleri üzerine istatistiksel bir çalışma. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(51), s.511-532.
- YÖK. (2020). <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 08.05.2020 tarihinde alınmıştır
- YÖK Atlas. (2020). *Yükseköğretim Program Atlası*. <https://yokatlas.yok.gov.tr/> adresinden 27.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Yüksel, H. (2011). Taşra üniversitelerinde tarih ve tarihçilik. *Cumhuriyet döneminde Türkiye`de tarihçilik ve tarih yayıncılığı sempozyumu*. Öz, M. (Ed), (215-226). Ankara: TTK Yayınları.